

GLAVNI GRAD PODGORICA

**PLAN UPRAVLJANJA
KOMUNALNIM I NEOPASNIM
GRAĐEVINSKIM OTPADOM U
GLAVNOM GRADU PODGORICA
ZA PERIOD 2026 - 2029. GODINE**

Podgorica, septembar 2026. godine

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1 Pravni osnov.....	1
1.2 Razlozi za donošenje Plana	2
1.3 Period važenja Plana	2
1.4 Usklađenost sa Državnim planom.....	3
1.5 Ciljevi lokalnog plana.....	3
1.6 Opšti cilj	3
1.7 Posebni ciljevi.....	4
1.8 Povezanost plana sa ciljevima Državnog plana	6
1.9 Metodologija izrade	7
2. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI GLAVNOG GRADA PODGORICA	10
2.1 Geografski položaj i topografske karakteristike Glavnog grada Podgorice	10
2.2 Geološke, geomorfološke i hidrološke karakteristike	10
2.3 Površinske vode	11
2.4 Podzemne vode	12
2.5 Klimatske karakteristike sa meteorološkim pokazateljima	12
2.7 Stanovništvo	13
2.8 Ekonomski razvoj	14
2.9 Poljoprivreda	15
2.10 Turizam.....	15
2.11 Zaposlenost.....	16
2.12 Saobraćaj	16
2.13 Naselja u urbanom i ruralnom području Glavnog grada	16
2.14 Zaštićena područja na teritoriji Glavnog grada Podgorice	18
3. PRAVNI, STRATEŠKI I INSTITUCIONALNI OKVIR.....	20
3.1 Zakonodavstvo Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom	20
3.2. Nacionalni zakonodavni okvir.....	23
3.3 Propisi Glavnog grada Podgorice u oblasti upravljanja otpadom	27
3.4 Strateški i planski dokumenti u oblasti upravljanja otpadom.....	28
3.5 Strateški dokumenti na nivou Glavnog grada Podgorice	29
3.6 Institucionalni okvir za upravljanje otpadom.....	30
4. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM	32
4.1 Opšte karakteristike sistema upravljanja otpadom	32
4.2 Količine i vrste generisanog otpada	32
4.3 Sastav komunalnog otpada.....	32
4.4 Sistem sakupljanja i transporta komunalnog otpada	33
4.5. Prerada i recikliranje komunalnog otpada.....	41
4.6 Odstranjivanje komunalnog otpada.....	45
4.7 Opis postojećeg stanja u oblasti upravljanja komunalnim kanizacionim muljem	46
4.8 Neuređena odlagališta otpada	47
4.9 Postojeći tarifni sistem i način finansiranja usluga upravljanja otpadom	52
5. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA SAKUPLJANJE I UPRAVLJANJE OTPADOM ..	53
5.1 Posude za sakupljanje komunalnog otpada.....	53
5.2 Reciklažna dvorišta	55
5.3 Mobilno reciklažno dvorište	56
5.4 Reciklomati	57
5.5.Mehanizacija za sakupljanje, transport preradu i odstranjivanje otpada	58

5.6 Infrastruktura za tretman i odlaganje otpada.....	62
6. ANALIZA POTREBA, PROBLEMA I IZAZOVA	68
6.1 Swot analiza	69
7. CILJEVI I PRIORITETI.....	71
7.1 Strateški ciljevi.....	71
7.2 Posebni ciljevi.....	71
7.3 Ciljevi upravljanja biootpadom i smanjenja odlaganja otpada	72
7.4 Ciljevi upravljanja neopasnim građevinskim otpadom	74
7.5 Ciljevi upravljanja kanalizacionim muljem	74
8. PROJEKCIJE GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA I POTREBA SISTEMA ZA PERIOD 2026–2029.	76
8.1 Metodologija izrade projekcija	76
8.2 Projekcija količina komunalnog otpada	76
8.3 Projekcije neopasnog građevinskog otpada	82
8.4 Projekcije kanalizacionog mulja	82
9. OPCIJE I IZBOR MODELA UPRAVLJANJA OTPADOM.....	86
9.1 Upravljanje komunalnim otpadom u planskom periodu	86
9.2 Upravljanje komunalnim otpadom u skladu sa opcijama predviđenim Državnim planom	86
9.3 Model sakupljanja otpada u planskom periodu	88
9.5. Kućno kompostiranje	89
9.6 Zaštićena područja	89
10. PROGRAMI I MJERE ZA UNAPREĐENJE SISTEMA	91
10.1 Program prevencije nastanka otpada	91
10.2 Program unapređenja sistema odvojenog sakupljanja otpada	92
11. PROGRAM UNAPREĐENJA MEHANIZACIJE, INFRASTRUKTURE I OPREME	96
11.1 Posude i kontejneri za odvojeno sakupljanje otpada	96
11.2 Infrastruktura za sakupljanje reciklabilne frakcije otpada u urbanim zonama.....	96
11.3 Posude za sakupljanje otpada 1,1 m ³	97
11.4 Kontejneri za kabasti i zeleni otpad.....	97
11.5 Korpe za odlaganje sitnog otpada.....	98
11.6 Reciklažna ostrva	98
11.7 Mobilna reciklažna dvorišta	99
11.8 Reciklomati	99
11.9 Izgradnja automatizovanog Reciklažnog centra	100
11.10 Centar za ponovnu upotrebu – Re-Use centar	100
11.11 Postrojenje za preradu građevinskog otpada	101
11.12 Kogeneracijsko postrojenje za iskorišćenje biogasa.....	101
11.13 Termička obrada otpada	101
11.14 Tehnološko zatvaranje sanitarnih kada.....	102
11.15 Biokompostana.....	102
11.16 Pametni senzori za monitoring popunjenosti zvona za staklo	102
11.17 Izgradnja sanitarne kade broj 6.....	102
11.18 Edukativni centar	102
11.19 Modernizacija pogona za reciklažu otpadnih vozila	102
11.20 Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV)	103
11.21 Postrojenje za tretman kanalizacionog mulja (PTKM).	103
11.22 Postrojenje za spaljivanje kanalizacionog mulja (PSKM) u peći sa fluidizovanim slojem i sistemom za prečišćavanje dimnih gasova	103
11.23 Program cirkularne ekonomije proširene odgovornosti proizvođača	104
11.24 Program digitalizacije i video - nadzora	105
11.25 GIS baza podataka o komunalnoj infrastrukturi za upravljanje otpadom.....	105

11.26 Program zaštite zaštićenih područja	106
11.27 Program sanacije neuređenih odlagališta otpada	106
11.28 Program edukacije, informisanja i učešća javnosti	107
12. PLANIRANE MJERE I RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA PERIOD 2026–2029.	108
12.1 Očekivani efekti sprovođenja programa i mjera	111
13. INSTRUMENTI ZA SPROVOĐENJE PLANA	112
13.1 Organizacija sprovođenja i koordinacija	112
13.2 Uloge i odgovornosti nosilaca aktivnosti	112
13.3 Akcioni plan za period 2026 - 2029.	115
14. FINANSIJSKI PLAN	123
14.1 Održavanje i modernizacija postojeće mreže	126
14.2 Ograničeni razvoj i širenje infrastrukture	126
14.3 Planirana dinamika uspostavljanja reciklažnih ostrva za period 2027–2029.godine	127
14.4 Nabavka kanti za odvojeno sakupljanje otpada- “sistem od vrata do vrata”	127
14.5 Korpe za odlaganje sitnog otpada	130
14.6 Nabavka kontejnera za kabasti i biljni otpad	130
14.7 Izgradnja Re-Use centar	131
14.8 Biokompostana	131
14.9 Procjena finansijske održivosti	131
15. INFORMISANJE, EDUKACIJA I UČEŠĆE JAVNOSTI	133
15.1. Institucionalna podrška i edukacija građana	133
16. PRAĆENJE REALIZACIJE PLANA I IZVJEŠTAVANJE	134
16.1 Praćenje realizacije i institucionalna nadležnost za prikupljanje podataka	134
16.2 Dinamika prikupljanja podataka i izvještavanja	134
17. NADZOR I KONTROLA SPROVOĐENJA PLANA	135
18. PROCJENA RIZIKA I MJERE UBLAŽAVANJA U UPRAVLJANJU OTPADOM ZA GLAVNI GRAD PODGORICA	137
19. EVALUACIJA	139

Obrađivači:

1. Boban Durković, dipl menadžer, predsjednik - Sekretarijat za komunalne poslove
2. mr Tatjana Miranović, ekologije i zaštite životne sredine, član - Sekretarijat za komunalne poslove
3. Velika Rajković, MApp zaštite životne sredine, član - Sekretarijat za komunalne poslove
4. Sonja Novićević, dipl pravnica, član- Sekretarijat za komunalne poslove
5. Simeun Zarubica, spec.ing zaštite životne sredine, član - "Čistoća" d.o.o. Podgorica
6. Ivan Vukčević, dipl.ing metalurgije, član - "Deponija" d.o.o. Podgorica

1. UVOD

Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Glavnog grada Podgorice za period 2026 – 2029. godine (u daljem tekstu: lokalni plan) predstavlja strateški planski dokument kojim se definišu ciljevi, mjere, aktivnosti i institucionalni mehanizmi za organizovanje održivog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji Glavnog grada.

Plan se donosi radi uspostavljanja efikasnog, ekonomičnog i ekološki prihvatljivog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, uz primjenu principa održivog razvoja, zaštite životne sredine, prevencije nastanka otpada, ponovne upotrebe, odvojenog sakupljanja, reciklaže, uz postepeno smanjenje količine otpada koji će se odložiti na sanitarnu deponiju.

Lokalni plan je izrađen shodno obavezama koje proizilaze iz nacionalnog zakonodavstva u oblasti upravljanja otpadom, strateških dokumenata Crne Gore, kao i obavezama preuzetim u procesu pristupanja Evropskoj uniji i usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti životne sredine.

Plan obuhvata analizu postojećeg stanja sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, institucionalni okvir, procjenu količina komunalnog otpada, razvoja infrastrukture, osavremenjavanje opreme, finansijsku procjenu implementacije plana, definisanje ciljeva i predlog mjera za unapređenje ovog sistema, povećanja selekcije, ponovne upotrebe i reciklaže i smanjenja odlaganja otpada na deponijama, kao i način praćenja realizacije planiranih aktivnosti za period 2026 – 2029.godine.

Planom je dat pregled pravnog okvira, postojećih kapaciteta, količine otpada na osnovu procjene zasnovane na proračunima i smjernicama datim u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2025 - 2029.godine i akcioni plana za period za koji se donosi. Plan predviđa aktivnosti potrebne za uspostavljanje održivog upravljanja otpadom, kroz osavremenjavanje i modernizaciju postojeće, izgradnju nedostajuće infrastrukture, opreme i mehanizacije, izgradnju postrojenja za pretvaranje biogasa u električnu i toplotnu energiju, postrojenja za termičku obradu otpada; energetske korišćenje alternativnih (sekundarnih) goriva i prerade ostataka; promociju nabavke sekundarnih materijala; organizovanje i inteziviranje uspostavljanja sistema primarne selekcije komunalnog i neopasnog građevinskog otpada; uklanjanje i sanaciju neuređenih odlagališta otpada, donošenje godišnjih planova, kao i pregled planiranih investicionih aktivnosti u narednom periodu sa prikazom finansijskih sredstava neophodnih za njihovu realizaciju, u cilju njegove implementacije.

1.1 Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje plana sadržan je u odredbama Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore" br. 034/24, 092/24), Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24), Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. list Crne Gore", br. 055/16, 074/16, 002/18 066/19, 140/22, 084/24), Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore" br. 002/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) i drugih propisa kojima se uređuje oblast upravljanja otpadom i zaštite životne sredine.

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom jedinice lokalne samouprave izrađuju lokalne planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, koji moraju biti usaglašeni sa državnim planom upravljanja otpadom i usvojeni za period za koji se državni donosi.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom Lokalni plan donosi Skupština Glavnog grada, na period na koji je donijet Državni i mora biti usaglašen sa njim, a prije donošenja na Skupštini jedinice lokalne samouprave radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja na saglasnost Ministarstvu.

Za usvajanje predloženog plana ostvarene su sve prostorno-planske pretpostavke. Naime, prostor Glavnog grada obrađen je lokalnim planskim dokumentom, Prostorno urbanističkim planom, koji je usvojen 2025. godine i isti je donešen za ukupnu teritoriju Glavnog grada.

Saglasno odredbi člana 30 stav 5 Zakona o upravljanju otpadom, organ lokalne uprave, nadležan za komunalne poslove obavijestio je javnost o izradi Nacrta lokalnog plana.

1.2 Razlozi za donošenje Plana

Donošenje lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom proizilazi iz potrebe da se sistem upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada dalje unaprijedi i uskladi sa zahtjevima važećeg zakonodavstva i ciljevima utvrđenim Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine.

Plan predstavlja strateški okvir za razvoj sistema upravljanja otpadom u Glavnom gradu sa usmjerenjem ka prelasku sa linearnog modela upravljanja resursima na cirkularni model, povećanju reciklaže i smanjenju količina otpada koje završavaju na deponiji. Lokalni plan predstavlja osnov za koordinisano djelovanje organa lokalne uprave, nadležnih privrednih društava, službi, institucija i građana u cilju uspostavljanja održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

1.3 Period važenja Plana

Lokalni plan se donosi za period 2026 – 2029.godine. Aktivnosti su planirane za četvorogodišnji period u skladu sa prioritetima, raspoloživim finansijskim sredstvima, postojećim kapacitetima i dinamikom razvoja sistema upravljanja otpadom u Glavnom gradu.

Realizacijom lokalnog plana stvoriće se pretpostavke za efikasnije upravljanje tokovima komunalnog i neopasnog građevinskog otpada, smanjenje nastanka otpada, povećanje odvojenog sakupljanja, povećanje ponovne upotrebe i reciklaže, smanjenje količine otpada koji se odlaže; unapređenje infrastrukture; bolje upravljanje biootpadom; kontrolisano upravljanje neopasnim građevinskim otpadom; sistemsko rješavanje neuređenih odlagališta, unapređenje evidencije i monitoring, povećanje nivoa informisanosti i odgovornosti građana, efikasnije korišćenje raspoloživih finansijskih i drugih resursa.

Plan pored definisanja dugoročnog pravca razvoja, treba da posluži i kao osnov konkretno planiranje aktivnosti i investicija Glavnog grada i komunalnih društava u periodu 2026–2029.godine.

1.4 Usklađenost sa Državnim planom

Aktivnosti i mjere planirane lokalnim planom su usklađene sa ciljevima i mjerama Državnog plana upravljanja otpadom za period 2026 – 2029.godine. Državni plan, između ostalog, predviđa unapređenje planiranja i monitoringa, razvoj informacionog sistema, unapređenje odvojenog sakupljanja i reciklaže, smanjenje količina otpada koje se odlažu i razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom. U njemu je kao vizija do 2029.godine postavljen prelazak Crne Gore ka ekološki održivoj i cirkularnoj ekonomiji i obezbjeđivanje kvalitetnih komunalnih usluga u oblasti upravljanja otpadom. Ciljevi i mjere lokalnog plana Podgorice usklađeni su sa nacionalnim ciljevima, prilagođeni konkretnim uslovima, potrebama i mogućnostima Glavnog grada.

1.5 Ciljevi lokalnog plana

PUO predstavlja osnovni planski dokument kojim se utvrđuju pravci razvoja i unapređenja sistema upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada u skladu sa principima hijerarhije otpada za period na koji se donosi kroz organizovanje svih potrebnih aktivnosti nadležnih lokalnih organa i službi, njihovu saradnju sa državnim nadležnim institucijama i ostalim subjektima koji se tiču oblasti upravljanja otpadom, implementaciju postojećih i donošenje nedostajućih normativnih akata iz ove oblasti, rješavanje problema u oblasti upravljanja otpadom kroz smanjenje negativnog uticaja otpada na zdravlje ljudi i životnu sredinu i uspostavljanja integralnog i održivog upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada.

Svrha Plana je da, na osnovu analize postojećeg stanja, raspoloživih podataka o količinama i vrstama otpada, postojeće infrastrukture, načina sakupljanja, transporta i tretmana otpada, kao i utvrđenih problema i potreba, definiše realne i ostvarive ciljeve, mjere i aktivnosti za period 2026–2029.godine.

Plan treba da obezbijedi prelazak sa sistema koji se u značajnoj mjeri zasniva na sakupljanju i odlaganju otpada ka sistemu koji daje prednost prevenciji nastanka otpada, ponovnoj upotrebi, odvojenom sakupljanju, reciklaži i drugim oblicima obrade otpada, uz smanjenje količina otpada koje se odlažu.

Akcent je stavljen na unapređenje primarne selekcije, razvoj potrebne infrastrukture, rješavanje problema neuređenih odlagališta, unapređenje upravljanja biootpadom i neopasnim građevinskim otpadom, kao i kontinuirano podizanje svijesti i odgovornosti građana.

1.6 Opšti cilj

Opšti cilj lokalnog plana je uspostavljanje efikasnog, održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice, kojim će se unaprijediti prevencija nastanka i smanjenje količine otpada, povećati odvojeno sakupljanje, ponovna upotreba i reciklaža, smanjiti količina otpada

koja se odlaže, unaprijediti postojeća infrastruktura i zaštititi životna sredina i zdravlje ljudi.

1.7 Posebni ciljevi

Posebni ciljevi lokalnog plan upravljanja otpadom u Glavnom gradu Podgorica odnose se na realizaciju strateških ciljeva sa jasnim ishodima.

Primarni cilj je smanjenje količine otpada po glavi stanovnika i uvođenje sistema odvojenog sakupljanja na 100% urbanog i prigradskog područja, uz postavljanje optimalnog broja posuda za reciklabilne frakcije otpada i biootpada (Tabela 1).

Kroz povećanu stopu reciklaže papira, metala, plastike i stakla, direktno se smanjuje procenat biorazgradivog i reciklabilnog otpada koji se trajno odlaže na deponiju „Livade“, čime se produžava vijek trajanja postojećih sanitarnih kada.

Lokalni plan predviđa ulaganja u infrastrukturu i modernizaciju voznog parka, kao i kontrolu neuređenih odlagališta i edukacija u cilju kontinuiranog jačanja ekološke svijesti građana kroz kampanje i rad sa školama.

Tabela 1 Posebni ciljevi

Ciljevi	Opis	Očekivani rezultati
Smanjenje nastanka komunalnog otpada i podsticanje prevencije nastanka otpada i ponovne upotrebe.	Poseban fokus biće na promociji održive potrošnje, smanjenju korišćenja proizvoda za jednokratnu upotrebu, ponovnoj upotrebi proizvoda i produžavanju njihovog vijeka trajanja	Smanjena ukupna količina generisanog komunalnog otpada po glavi stanovnika u Podgorici. Povećan broj artikala u centrima za ponovnu upotrebu. Uspješno sprovedene edukativne kampanje o održivoj potrošnji.
Povećanje obuhvata stanovništva sistemom odvojenog sakupljanja komunalnog otpada.	Cilj je proširiti i unaprijediti primarnu selekciju, uz prilagođavanje sistema karakteristikama različitih područja i tipova stanovanja.	Sistemom odvojenog sakupljanja otpada obuhvaćeno 100% urbanog i prigradskog područja Podgorice. Postavljen optimalan broj posuda za selektivno odlaganje (suva i mokra frakcija).
Povećanje količine otpada koji se priprema za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge oblike obrade.	Posebnu pažnju treba usmjeriti na papir i karton, plastiku, staklo, metal, biootpad i druge tokove za koje postoje mogućnosti odvojenog sakupljanja i obrade.	Značajno povećana stopa reciklaže papira, metala, plastike i stakla. Smanjen udio reciklabilnog materijala koji završava u miješanom otpadu.

Ciljevi	Opis	Očekivani rezultati
Smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaze na deponiju.	Ovaj cilj ostvarivaće se kroz prevenciju nastanka otpada, odvojeno sakupljanje, reciklažu, ponovnu upotrebu i obradu odgovarajućih tokova otpada.	Smanjen procenat biorazgradivog i reciklabilnog otpada koji se trajno odlaze na deponiju 'Livade'. Produžen vijek trajanja postojećih sanitarnih kada.
Unapređenje sistema upravljanja biootpadom i smanjenje količine biorazgradivog otpada koji se odlaze.	Posebno će se razmatrati odvojeno sakupljanje zelenog otpada i otpada od hrane, kompostiranje i drugi odgovarajući načini obrade.	Izgrađeno i pušteno u funkciju gradsko kompostišće. Uspostavljen sistem sakupljanja otpada od hrane iz restorana, hotela i velikih marketa.
Unapređenje i razvoj infrastrukture za sakupljanje, privremeno skladištenje, transport, sortiranje i reciklažu otpada.	Podrazumijeva unapređenje sistema posuda, reciklažnih ostrva, reciklažnih dvorišta, transportnih kapaciteta i drugih objekata potrebnih za efikasno funkcionisanje sistema. Model posebno prepoznaje reciklažna dvorišta, transfer stanice i reciklažne centre kao sastavne djelove integrisanog sistema.	Povećan broj reciklažnih dvorišta i zelenih ostrva u svim djelovima grada (uključujući opštine u sastavu). Modernizovan vozni park "Čistoća" d.o.o. Unaprijeđen rad Reciklažnog centra.
Sistematsko rješavanje problema neuređenih odlagališta i sprečavanje njihovog ponovnog nastanka.	Cilj obuhvata identifikaciju, evidenciju, određivanje prioriteta, sanaciju i kontrolu saniranih lokacija.	Uspješno sanirane i rekultivisane sve identifikovane 'divlje deponije' na teritoriji Podgorice. Postavljen video-nadzor i pojačane kazne na kritičnim lokacijama.
Unapređenje sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom.	Posebna pažnja biće usmjerena na kontrolisano sakupljanje, transport, privremeno skladištenje, obradu, reciklažu i ponovnu upotrebu građevinskog otpada, kao i na sprečavanje njegovog nelegalnog odlaganja.	Uspostavljena i opremljena zvanična lokacija za preradu i drobljenje građevinskog otpada. Povećan procenat upotrebe recikliranog agregata u putnoj infrastrukturi.
Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada	Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada, uključujući kabasti otpad, opasan otpad iz domaćinstava i druge tokove za koje je potrebno organizovati poseban način sakupljanja i predaje ovlašćenim operaterima, kao i potrebu procjene količina opasnog otpada iz domaćinstava i obezbjeđivanja odgovarajućih posuda u reciklažnim dvorištima.	Uspostavljen redovni sistem sakupljanja kabastog otpada 'na poziv'. Obezbiježene i jasno označene posude za opasan otpad iz domaćinstava (baterije, lijekovi, EE otpad) na svim reciklažnim dvorištima.

Ciljevi	Opis	Očekivani rezultati
Jačanje sistema informisanja, edukacije, monitoringa i kontrole u oblasti upravljanja otpadom.	Cilj je povećati nivo informisanosti i odgovornosti građana, privrede i drugih učesnika u sistemu, kao i unaprijediti praćenje količina otpada, načina postupanja i realizacije utvrđenih mjera.	Povećana ekološka svijest građana kroz redovne akcije u školama i zajednicama. Uspostavljen digitalni katastar i registar izvora zagađenja i količina otpada. Efikasniji rad komunalne inspekcije.

1.8 Povezanost plana sa ciljevima Državnog plana

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Glavnog grada Podgorice predstavlja lokalni planski okvir za sprovođenje ciljeva i mjera utvrđenih Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine.

U tom smislu, ciljevi Plana su usklađeni sa nacionalnim pravcem razvoja sistema upravljanja otpadom, posebno u dijelu: prevencije nastanka otpada; povećanja odvojenog sakupljanja; povećanja ponovne upotrebe i reciklaže; smanjenja količine otpada koji se odlaže; smanjenja odlaganja biorazgradivog otpada; razvoja infrastrukture za upravljanje otpadom; sanacije i zatvaranja neuređenih odlagališta; razvoja cirkularne ekonomije; unapređenja sistema podataka, monitoringa i izvještavanja.

Državni plan predviđa pravac razvoja Crne Gore ka konceptu „nula deponija“, uz zabranu stvaranja novih, smanjenje otpada, zatvaranje postojećih i sanaciju odlagališta otpada, usljed čega se lokalni ciljevi Podgorice (Tabela 2) ne posmatraju izolovano, već kao lokalni doprinos ostvarivanju nacionalnih ciljeva.

Tabela 2 Usklađenost lokalnog plana sa Državnim planom

Cilj LPUO Podgorice	Povezanost sa Državnim planom 2025–2029.	Očekivani rezultat
Prevencija nastanka otpada	Smanjenje nastanka otpada	Manje generisanog otpada
Odvojeno sakupljanje	Povećanje odvojenog sakupljanja	Veći obuhvat građana
Reciklaža	Povećanje ponovne upotrebe i reciklaže	Veća količina recikliranog otpada
Smanjenje odlaganja	Smanjenje količine otpada za deponovanje	Manje otpada na deponiji

Cilj LPUO Podgorice	Povezanost sa Državnim planom 2025–2029.	Očekivani rezultat
Biootpad	Smanjenje odlaganja biorazgradivog otpada	Veća količina biootpada usmjerena na obradu
Infrastruktura	Razvoj sistema upravljanja otpadom	Unaprijeđena infrastruktura
Neuređena odlagališta otpada	Zatvaranje i sanacija odlagališta	Sanirane prioritetne lokacije
Građevinski otpad	Unapređenje upravljanja građevinskim otpadom	Veća kontrola i reciklaža
Unapređenje sistema upravljanja kanalizacionim muljem	Modernizacija sistema upravljanja	Unaprijeđena infrastruktura
Edukacija i monitoring	Jačanje sistema upravljanja	Veće učešće građana i kvalitetniji podaci

1.9 Metodologija izrade

Lokalni plan upravljanja otpadom pripremljen u skladu sa odredbama Poglavlja V (Planovi i programi) Okvirne direktive o otpadu 2008/98/EZ izmijenjene Direktivom 2018/851/EZ.

U cilju izrade jasnog, konkretnog i primjenjivog Lokalnog plana upravljanja otpadom u Glavnom gradu prihvaćena je metodologija zasnovana na uspješnoj praksi izrade ove vrste dokumenata na nivou Evropske unije i gradovima zemalja u regionu i usklađena sa odredbama važećeg Zakona o upravljanju otpadom.

Prilikom izrade Plana uzeti su u obzir i relevantni strateški dokumenti donešeni na državnom i lokalnom nivou iz oblasti zaštite životne sredine, cirkularne ekonomije i održivog razvoja, kao i propisi Evropske unije.

Plan je izrađen na osnovu analize postojećeg stanja sistema upravljanja otpadom, raspoloživih podataka o količinama i vrstama otpada, postojećoj infrastrukturi, načinu sakupljanja i transporta, kao i identifikovanih problema i potreba na teritoriji Glavnog grada.

Za pripremu lokalnog plana kao metodološki alat za opštine u Crnoj Gori, korišćen je Praktični vodič kako bi uskladile svoje ekološke strategije sa važećim Zakonom o upravljanju otpadom, koji je koncipiran na način da doprinese efikasnosti procesa izrade, dajući praktične smjernice na osnovu primjera dobre prakse.

Metodologija izrade lokalnog plana i struktura plana uskađena je sa Zakonom o upravljanju otpadom i naročito se odnosi na:

- 1) vrstu, količinu (masu) i porijeklo komunalnog otpada proizvedenog na teritoriji jedinice lokalne samouprave i procjenu vrste i količine (mase) komunalnog otpada koji će se proizvesti po godinama iz planskog perioda iz stava 1 ovog člana i njegovo porijeklo;
- 2) lokacije postojećih postrojenja i objekata za obradu komunalnog otpada, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađenu deponiju, u skladu sa zakonom, lokacije i rok na kojima će privremeno skladišti komunalni otpad iz člana 94 ovog zakona;
- 3) informacije o neuređenim odlagalištima otpada i mjere za njihovu sanaciju ili rekultivaciju i način sprječavanja daljeg odlaganja otpada na tim lokacijama, kao i sanaciju i rekultivaciju privremenog skladišta komunalnog otpada iz člana 95 ovog zakona;
- 4) lokacije postojećih postrojenja za preradu neopasnog građevinskog otpada i objekata za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponije za inertni otpad, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađena postrojenja za preradu građevinskog otpada i objekte za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponiju za inertni otpad u skladu sa zakonom, lokaciju i rok za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada u skladu sa članom 94 ovog zakona;
- 5) način organizovanja i obavljanja poslova upravljanja otpadom sa dijela teritorije jedinice lokalne samouprave koje je zaštićeno područje ili područje morskog dobra;
- 6) način i program odvojenog sakupljanja i transporta komunalnog i građevinskog otpada iz domaćinstava i od proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući i kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjestima predviđenim za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada;
- 7) opis aktivnosti koje se odvijaju u okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanica i reciklažnih centara u cilju privremenog skladištenja komunalnog otpada, odnosno prerade;
- 8) mjere za sprječavanje nastajanja ili smanjenje količina komunalnog otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, obezbjeđivanje pravilnog upravljanja komunalnim otpadom;
- 9) način odvojenog sakupljanja, način obrade i mjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada sadržanog u komunalnom otpadu koji se odlaže na deponijama;
- 10) način odvojenog sakupljanja frakcija opasnog otpada koje se stvaraju u domaćinstvima;
- 11) dinamiku realizacije odabranih načina i postupaka upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom;
- 12) način upravljanja kanizacionim muljem u skladu sa članom 29 ovog zakona;
- 13) akcioni plan i dinamiku finansiranja i izvore finansijskih sredstava za realizaciju lokalnog plana;
- 14) način jačanja svijesti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom.

Prilikom izrade lokalnog plana korišćeni su podaci MONSTAT-a o generisanju i sakupljanju komunalnog otpada.

Prikupljanje podataka obavljeno je iz primarnih i sekundarnih izvora. Primarni izvori podataka se odnose na podatke nadležnih privrednih društava “Čistoća”d.o.o Podgorica, “Deponija”d.o.o Podgorica, “Zelenilo”d.o.o. Podgorica, “Vodovod i kanalizacija”d.o.o. Podgorica, Uprave za inspeksijske poslove Glavnog grada, Službe Komunalne policije.

Sekundarni izvori podataka uglavnom su se bazirali na Državni plan upravljanja otpadom i ostale strateške dokumenate i publikacije koje se odnose na upravljanje otpadom.

2. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI GLAVNOG GRADA PODGORICA

2.1 Geografski položaj i topografske karakteristike Glavnog grada Podgorice

Podgorica je Glavni grad Crne Gore i predstavlja najveću urbanu aglomeraciju države. U Podgorici su koncentrisani brojni administrativni, kulturni, prosvjetni i zdravstveni centri, kao i veliki privredni kapaciteti.

Podgorica se nalazi na nadmorskoj visini od 44,5 metara, na ušću rijeke Ribnice u Moraču. Podgorica je ujedno i administrativni, privredni, politički, saobraćajni i akademski centar Crne Gore. Grad je okružen brojnim rijekama, uključujući Moraču, Ribnicu, Zetu, Cijevnu, Sitnicu i Marezu, što gradu daje jedinstven hidrološki pečat. Okružen brdima Gorice, Ljubovića, Lješkopoljske gorice, Dajbabskog i Malog brda, koja pružaju prirodni okvir urbanom pejzažu. Podgorica je od mora udaljena oko 36 kilometara vazdušnom linijom (do Budve), odnosno 45 kilometara (magistralnim putem do Sutomora).

Administrativne granice Glavnog grada Podgorice prostiru se na jugoistočnom dijelu teritorije Crne Gore odnosno, prema geografskim koordinatama, između 42° 26' sjeverne geografske širine i 19° 16' istočne geografske dužine (po Griniču). Zauzima površinu od 1.052 km² ili 7,6 % teritorije Crne Gore, koja se na istoku graniči sa Opštinom Tuzi, na jugu Opštinom Zeta, na zapadu prijestonicom Cetinje i Opštinom Danilovgrad, na sjeveru Opštinama Kolašin i Andrijevica. Granice Podgorice su značajno izmijenjene izdvajanjem nekadašnjih gradskih opština koje su dobile status samostalnih jedinica lokalne samouprave:

- Opština Tuzi (samostalna opština od 2018. godine), sa kojom se trenutno vodi proces arbitraže radi konačnog povlačenja međusobnih međa i podjele imovine;
- Opština Zeta sa sjedištem u Golubovcima (samostalna opština od 2022. godine), čije je izdvajanje pomjerilo južne administrativne linije u rejonu Zetske ravnice i Skadarskog basena.

2.2 Geološke, geomorfološke i hidrološke karakteristike

Geološku podlogu ovog područja čine tereni koje izgrađuju kenozojsko fluvioglacialni sedimenti kvartara u ravničarskim predjelima i mezozojski sedimenti kredne starosti koji karakterišu predio gradskih i okolnih brda.

Morfologija, geološka građa, klima i dr. uslovili su na terenima grada razne fizičko-geološke procese i pojave. Razvijeni procesi su: karstifikacija krečnjačkih i krečnjačko-dolomitnih masa, podlokavanje obala rijeka sa stvaranjem podkapina različitih dimenzija u terasnim odsjecima, a zapažene su i pojave sulfozije (filtraciono razaranje sredine). Dinamika eroziono-denudacionih procesa je relativno slabo izražena, izuzev u domenu riječnih korita, a pojave klizanja i jaruženja značajnih razmjera izostaju. Posebno mjesto zauzimaju pojave plavljenja djelova površina uz dio aluvijalne ravni Ribnice.

Brdski ili prelazni rejon ovičava prethodni u vidu erodiranih i jako ogoljenih brda do 800 m.n.v. Nadovezujući se na rejon niskih brda, planinski rejon se penje stepenasto, ali i

dosta naglo, jer na relativno kratkom rastojanju od ravnice dostiže visine od preko 2.000 m (Žijevo 2.183, Komovi 2.484 i dr.).

Najveći dio grada leži na fluvio-glacijalnim terasama rijeke Morače i njene lijeve pritoke Ribnice, između Malog brda (205 m) i Gorice (131 m) na sjeveru i Dajbabske Gore (170 m) i Donje Gorice (102 m) na jugu odnosno jugozapadu. Pored pomenutih brda iz ravni riječnih terasa, izbijaju krečnjačka uzvišenja Kruševac, jedva primjetan sa desne strane rijeke Morače i Ljubović (100 m) sa lijeve strane ovog vodotoka.

Teritorija Podgorice sa mikroseizmičkog stanovišta se nalazi u okviru prostora sa vrlo izraženom seizmičkom aktivnošću. Sa stanovišta seismike u ovom području dolazi do intenzivnog sprega sila, a povremene faze pojačane tenzije utiču na diferencijalno izdizanje odnosno spuštanje blokova. Zemljotres iz 1979. godine, kao i ranije zabilježeni pokazuju da se na ovom prostoru mogu javiti potresi 8 do 9 stepeni Merkalijeve skale. Zato izgradnja i eksploatacija objekata mora biti u skladu sa važećim propisima i principima za antiseizmičko projektovanje i građenje.

Posebnu vrijednost i prirodnu ljepotu grada predstavljaju rijeke Morača, Ribnica, Zeta, Sitnica i Cijevna. Specifičnost ovih rijeka ogleda se u krečnjačkim koritima, kamenitim nadstrešnicama, pećinama i živopisnim kanjonima, sa dosta plaža, brzaka, zavoja, virova.

2.3 Površinske vode

Teritorija Glavnog grada je veoma bogata površinskim vodotocima. Riječna korita dijele gradsku teritoriju na tri izrazita dijela. Morača je glavni vodotok na teritoriji Glavnog grada, nastaje u sjevernom dijelu Podgorice, izvire ispod planina Zebalca i Javorja i teče prema jugu. Dužina riječnog toka je 97.1 km, sliv obuhvata površinu od 3.200 km² i odlikuje se velikim oscilacijama u vodostaju. Njena glavna pritoka je rijeka Zeta koja ima poseban značaj zbog prihranjivanja voda Morače.

Rijeka Ribnica od Ribničkih Vrela svom dužinom teče kroz Ćemovsko polje i uliva se u Moraču u samom centru grada. Tok joj je dug oko 10 km. Njen vodostaj je u direktnoj zavisnosti od promjenjive izdašnosti izvora i Ribnica u ljetnjim mjesecima skoro presušuje. Rijeka Ribnica predstavlja simbol Podgorice, prije svega zbog toga što se nastanak prvih naselja na ovom području vezuje upravo za ovaj lokalitet. Uz lijevu obalu Ribnice, donedavno je radilo desetak mlinova, ali njihovi ostaci danas jedva da i dočaravaju to doba. Rijeka Sitnica predstavlja produžetak rijeke Morače, a svoj tok počinje na granici Lješkopoljskog luga i Lješkopolja. Donji tok je često bez vode, jer u tom dijelu rijeka presušuje. Mala rijeka teče teško pristupačnim kanjonom do Bioča, gdje se uliva u Moraču. U toku ljeta presuši, a u toku jeseni i proljeća dobija bujični karakter

Osim navedenih rijeka, teritorija Podgorice zahvata i gornje djelove slivova Tare i Mojanske rijeke. Tara izvire na obroncima Komova i Žijeva, spajanjem dvije planinske rijeke Veruše i Opasanice.

Teritoriji Podgorice pripadaju i dva manja jezera – Bukumirsko, koje je smješteno na obroncima Žijeva i dio Rikavačkog jezera, koje se nalazi se na prelazu Žijeva u Prokletije, a karakteriše ga ponor na 1314 metara nadmorske visine, preko kojeg voda otiče u Cijevnu i Ribnicu.

Od izvora na području grada posebno se izdvajaju Mareza i Vrela Ribnička. Mareza je tipično karsno vrelo. Izvorište je razbijeno i postoji čitava izvorišna zona. Jedan dio izvorišta je kaptiran za potrebe vodosnabdjevanja grada. Izdašnost ovog izvora u doba minimuma nikad ne pada ispod 1000 lit/sec.

2.4 Podzemne vode

Podzemne vode Podgorice predstavljaju poseban kvalitet prirodnog ambijenta, ali i značajno vodoprivredno bogatstvo. U hidrogeološkom pogledu izdvajaju se karbonatne stijene, koje se karakterišu visokom pukotinskom poroznošću, sa karstnom izdani, zatim fluvio-glacijalni i glacio-limnijski sedimenti velike poroznosti koji se ponašaju kao kolektori podzemnih voda i na kraju vodonepropusni tercijarni sedimenti smješteni ispod prethodnih, koji se ponašaju kao barijera daljem prodiranju podzemnih voda što za posledicu ima pojavu velikog broja „prirodnih bunara” iz kojih se mogu koristiti podzemne vode kao što su: Berski izvori u Berima, Crno oko, Modro oko i Vučji studenci pored Komana i Bandića, Okno i Iverak u Piperima i drugi.

2.5 Klimatske karakteristike sa meteorološkim pokazateljima

Podgorica ima izmijenjenu sredozemnu klimu s toplim, suvim ljetima i blagim, vlažnim zimama. Prosječna godišnja temperatura iznosi oko 16,4°C, s najtoplijim mjesecima julom i avgustom, kada temperature često prelaze 30°C. Zahvaljujući povoljnim klimatskim uslovima, područje je pogodno za poljoprivredu, posebno za uzgoj vinove loze i voća. Na osnovu ruže vjetrova za Podgoricu, ustanovljeno je da su najčešći vjetrovi iz sjevernog pravca (17%), koji imaju i najveću brzinu, te iz pravca juga (13%). Maksimalne brzine vjetra dostižu i preko 40 m/s. Glavni grad nalazi se na nestabilnom području, vrlo izražene seizmičke aktivnosti. Prema seizmičkoj regionalizaciji Crne Gore, gradsko područje Podgorice obuhvaćeno je s 8 MCS skale. Ovo znači da maksimalno očekivano zemljotresno dejstvo na području Glavnog grada može prouzrokovati efekte opisane osmim stepenom makroseizmičke skale intenziteta.

2.6 Flora i fauna/biodiverzitet

Grad kao konglomerat u svom sastavu baštini specifičan biljni i životinjski svijet. Istraživanja 70-ih godina prošlog vijeka (Walters) su pokazala da gradska flora po broju vrsta prednjači u odnosu na staništa drugačije prirode i tipa. U objašnjenju ovog fenomena najčešće se citira Gilbertovo mišljenje (1989) koje glasi da heterogena urbana sredina, koja sama po sebi podrazumijeva i heterogenost staništa, omogućava opstanak vrstama sa različitim strategijama preživljavanja. Zahvaljujući upravo pomenutoj heterogenosti staništa i izraženoj mogućnosti imigracije novih vrsta, urbana flora se stalno obogaćuje. Uloga biljaka u gradskim uslovima je višestruka - zaštitna, sanitarno-higijenska, dekorativno-estetska.

Flora gradskog područja Podgorice bila je predmet višegodišnjeg naučnog istraživanja čiji su rezultati objavljeni u doktorskoj disertaciji (Štešević, 2009.) Istraživanjem je obuhvaćen prostor površine 86 km², a osim urbane uključena je i periurbana zona. Evidentirani broj samonikle i subspontane adventivne flore gradskog područja Podgorice iznosi 1227 vrsta i podvrsta što predstavlja nešto više od trećine zabilježenog

broja vrsta za Crnu Goru. Za Podgoricu je karakteristično da ne dolazi do prekida vegetacionog perioda.

Najveći broj vrsta i podvrsta, njih 603, zabilježen je na području Skalina, odnosno ušću Ribnice u Moraču i donjem dijelu toka rijeke Ribnice, zatim u parku Ivana Milutinovića, Malom parku, Staroj Varoši i Draču, dijelu kanjona Morače od Blažovog do Novog mosta, dijelu brda Ljubović i Centralnom parku Pobrežje.

Udio endema je prilično visok i iznosi 6.8%. Alergena flora je zastupljena sa 253 vrste, od čega 32 drvenaste vrste koje cvjetaju u periodu od februara do aprila, zatim 76 korovskih alergeni vrsta koje cvjetaju od aprila do oktobra kada cvjetaju i alergene trave, koje su najzastupljenije sa 145 vrsta.

Istraživanja faune datog prostora pokazala su da korito i dolinu rijeke Opasanice, između ostalih, naslijevaju vrste *Rana temporaria* – mrka žaba i *Natrix tessellata* – ribarica, koje su zaštićene nacionalnim zakonodavstvom. Na području katuna Carine registrovano je stanište balkanske endemične žabe *Bombinea variegata scabra* - žutotrbi mukač i vrste *Mesotriton alpestris* - planinski mrmoljak.

Prema određenim podacima ranijeg datuma, Bukumirsko jezero je bilo stanište vrste mrmoljka *Triturus alpestris montenegrinus*, endema Crne Gore, koju karakteriše specifičan životni ciklus. Obzirom da prisustvo ove vrste nije zabilježeno u okviru istraživanja novijeg datuma, pretpostavlja se da je populacija iščezla usljed prekomjernog poribljavanja.

2.7 Stanovništvo

Podgorica je najveći urbani centar u Crnoj Gori sa ukupnim brojem stanovnika, prema Popisu iz 2023. godine, od 179,505. Popis iz 2023. godine (Tabela 3) pokazuje da u Podgorici živi 85,819 muškaraca (47,81%) i 93,686 žena (52,19%), što odražava polnu strukturu u korist osoba ženskog pola. Prosječna starost stanovništva je 37.65 godina. Većina stanovnika su u radno aktivnom dobu od 19 do 64 godine, koji čine 65.95% populacije, dok oni stariji od 64 godine čine 14.27%.

Natalitet i mortalitet Podgorica bilježi pozitivan prirodni priraštaj, sa većim brojem rođenih nego umrlih. Ovaj trend ukazuje na relativno mladu demografsku strukturu i vitalnu populaciju. U 2023. godini prirodni priraštaj je iznosio 980 (rodjeno 2458lica, umrlo 1478), a u 2024. godini prirodni priraštaj je bio manji nego 2023.godine i iznosio je 838 lica (rodjeno 2366, umrlo 1528), što pokazuje da Podgorica u poslednje 2 godine bilježi pozitivan prirodni priraštaj od 1818 lica.

Tabela 3 Trend rasta broja stanovnika

Redni broj		POPIS PO GODINAMA			
		1981	1991	2011	2023
1.	Podgorica	132.290	152.025	185.937	179.505
2.	Crna Gora	584.310	615.035	620.145	623.633

(Izvor: Monstat)

Ako se uzme podatak da je Podgorica 1931. godine imala 10.000 stanovnika, dolazimo do zaključka da se urbana populacija grada, do danas, povećala preko 18 puta i da skoro svaki četvrti građanin Crne Gore živi u Podgorici.

Prirodni priraštaj u Crnoj Gori (Tabela 4) je u opadanju sa 5.636 u 1991. godini na 1.368 u 2011. godini, ali najveći prirodni priraštaj evidentiran je upravo u Glavnom gradu Podgorici.

Tabela 4 Broj domaćinstava i prirodni priraštaj

	Broj domaćinstava po godinama			Prirodni priraštaj			
	1991	2011	2023	1991	2008	2011	2025
Crna Gora	163.274	194.795	215.227	5.636	2.550	1.368	+512
Podgorica	39.653	57.346	63.892	1.963	1.403	1.147	+800

(Izvor: Monstat)

2.8 Ekonomski razvoj

Podgorica, kao glavni grad Crne Gore, predstavlja ekonomsko, administrativno i kulturno središte zemlje. Grad je epicentar privrednog razvoja, s dinamičnim poslovnim okruženjem koje privlači domaće i strane investicije. Ključni sektori uključuju usluge, trgovinu, građevinarstvo i sve veći IT sektor, što doprinosi diversifikaciji ekonomije. Podgorica je takođe administrativno središte, sjedište glavnih državnih institucija i međunarodnih organizacija, što dodatno podstiče ekonomski rast i razvoj. Kulturno bogatstvo grada, prezentovano kroz brojne kulturne manifestacije, muzeje i galerije, čini ga ne samo poslovnim, već i kulturnim centrom Crne Gore, privlačeći turiste i ljubitelje kulture iz cijelog svijeta.

Broj aktivnih poslovnih subjekata u Podgorici je u stalnom porastu, što ukazuje na dinamičan razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća. Grad nudi povoljne uslove za razvoj biznisa, uključujući finansijske podsticaje i razvoj biznis zona. i Glavni grad Podgorica sprovodi različite programe podrške i aktivnosti sa ciljem podrške razvoju mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i povećanju zaposlenosti. Među značajnijim su: podrška

ženskom predzetništvu, podrška tehnološkom razvoju i inovacijama, podrška starim zanatima, podrška turizmu ugostiteljstvu, podrška samozapošljavanju, i nefinansijska podrška preduzetništvu. Podgorica se ističe kao vodeći centar ženskog preduzetništva u Crnoj Gori.

2.9 Poljoprivreda

Glavni grad sačinjava više oblasti koje svojim karakteristikama određuju tip poljoprivredne proizvodnje. Tako u pojedinim oblastima dominiraju ratarska proizvodnja, stočarstvo i ribarstvo, dok se u drugim razvijaju vinogradi i zasadi najraznovrsnijih voćnih vrsta.

Od 2012.godine do danas, sa teritorije Podgorice izdvojile su se dvije samostalne opštine – Tuzi i Zeta. Kako se ogroman dio poljoprivrednih površina (oranice, platenici, vinogradi) nalazio upravo u Zeti i Malesiji (Tuzi), ukupne cifre za samu opštinu Podgorica su se drastično smanjile. Monstat je u Popisu poljoprivrede 2024. godine uskladio standarde sa Evropskom unijom (Eurostat), zbog čega se pojedine kategorije (poput bara, trstika i neiskorišćenog zemljišta) više ne vode na isti način kao 2012.godine.

Ukupno korišćeno poljoprivredno zemljište (Tabela 5) na nivou države iznosi 248.234,2 ha (zabilježen pad od 5,8% u odnosu na prethodnu godinu). Dominacija livada i pašnjaka: Višegodišnje livade i pašnjaci čine čak 92,3% ukupnog poljoprivrednog zemljišta. Stalni zasadi (Voćnjaci i vinogradi) čine 3,8% zemljišta, ali u okolini Podgorice (i pored izdvajanja Zete i Tuzi) i dalje se nalazi najveći pojedinačni kompleks vinograda u državi (Plantaže). Oranice i bašte čine svega 3,5% ukupnih površina.

Tabela 5 Poljoprivredno zemljište po kategoriji korišćenja u hektarima: 2024. godina

Ukupno obradivo zemljišta		Oranice i bašte	Voćnjaci	Vinogradi	Livade i pašnjaci	Okućnice
Podgorica	4.254	614	184	1.622	1.792	42

(Izvor: Monstat)

Ukupno, porodična poljoprivredna gazdinstva u Podgorici posjeduju 4.254ha raspoloživog poljoprivrednog zemljišta, dok broj gazdinstava koja posjeduju poljoprivredno korišćeno zemljište iznosi 1.862.

2.10 Turizam

Budući da ima izvanredan geografski položaj i izdašne prirodne i antropogene turističke vrijednosti, prostor Glavnog grada Podgorice ima značajno mjesto u sve frekventnijem turističkom prometu šireg područja. Dobra infrastrukturna povezanost sa obalom kao i sa sjevernim dijelom Crne Gore, Podgoricu stavlja u red crnogorskih gradova za koji se odlučuje sve veći broj turista.

Prema zvaničnim podacima Glavni grad je za osam mjeseci 2025. godine posjetilo 128.990 turista u kolektivnom smještaju, što je za 3% više u odnosu na posmatrani period 2024. godine. Ostvarena su 236.696 noćenja, ili 2% više u odnosu na

posmatrani period 2024. godine. Smeštajni i ugostiteljski kapaciteti zaokružuju turističku ponudu Glavnog grada. Smještajna ponuda Podgorice danas je okosnica njegovog turističkog razvoja, pri čemu je najvažnija njegova hotelska ponuda. Podgorica raspolaže sa smještajnim kapacitetima, u komercijalnim smještajnim objektima, sa 2.835 kreveta. Vezano za privatni smještaj, prema evidenciji Sekretarijata za preduzetništvo i investicije, trenutno je broj izdatih rješenja 425 koji raspolažu sa oko 1.200 ležajeva.

2.11 Zaposlenost

Podaci sadržani u godišnjim izvještajima o radu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore ukazuju da je na dan 31.12.2025.godine broj nezaposlenih na nacionalnom i nivou Glavnog grada iznosio 28.298.

U poređenju sa 2011. i 2021. godinom, ukupan broj registrovanih nezaposlenih lica se značajno smanjio. Tržište rada je u prethodnom periodu prošlo kroz velike strukturalne promjene:

- rekordni pad u novijem periodu koji se ugleda u poređenju sa periodom pandemije, kada je stopa nezaposlenosti bila mnogo veća, a broj nezaposlenih lica prelazio preko 55.000;
- rast privredne aktivnosti, naročito u sektorima turizma, ugostiteljstva i građevinarstva;
- administrativne izmjene kao što su strožiji zakonski kriterijumi za vođenje lica na samoj evidenciji aktivnih tražilaca posla u birou rada.

U 2025.godini, žene su činile 60% ukupnog broja nezaposlenih lica, dok je od ukupnog broja 25% činio udio visokoškolaca odnosno lica sa završenim visokim studijama (VI, VII i VIII stepen kvalifikacije).

2.12 Saobraćaj

Glavni grad je sa primorskim dijelom Crne Gore povezan Jadranskom magistralom Podgorica – Bar dok je magistralnim putem kroz kanjone Morače i Tare povezan sa kontinentalnim dijelom. Glavna željeznička veza grada je pruga Beograd-Bar. Podgorica je takođe željeznicom povezana sa Nikšićem i Skadrom i Tiranom. Međutim pravac ka Albaniji se već neko vrijeme koristi samo za teretni saobraćaj. Preko aerodroma „Golubovci“, udaljenog 12 km od centra grada, ostvaruje se vazдушna veza sa najvažnijim evropskim destinacijama.

Gradski saobraćajni prevoz na teritoriji Podgorice obavlja gradsko preduzeće „Putevi“ d.o.o. Podgorica (PJ Linijski prevoz putnika), koji saobraćaju na ukupno 25 linija, sa ukupnim brojem od 45 autobusa. Ovi autobusi imaju kapacitet za 69 putnika, klimatizovani, i prilagođeni osobama sa invaliditetom. Mreža uključuje 670 stajališta, a kompletan sistem i uživo praćenje vozila integrisani su na Google Maps platformi za Podgoricu.

2.13 Naselja u urbanom i ruralnom području Glavnog grada

Odsustvo arhitektonskog identiteta, mješavina stilova, kolebanje između siromašne i stotinama puta razorene tradicije, odsustvo nacionalne arhitektonske škole i sudar

regionalnih struja posljedice su nemirne istorije grada i uzročnici pogrešnih i ambivalentnih koraka u stvaranju podgoričkih naselja.

Antički rimski grad Duklja (*Doclea*) je urbanistički predstavljala najveće dostignuće na ovim prostorima tog vremena: uređen, logičan i funkcionalan prostor u kome su bila riješena sva osnovna komunalna pitanja.

Kao dio Otomanskog carstva sve do 1878. godine, Podgorica ima mnoge primjere turske arhitekture. Najstariji dijelovi grada, Stara Varoš i Drač su predstavnici ovog stila, sa dvije džamije, sahat-kulom i uskim, krivudavim ulicama.

Kada je grad postao dio Crne Gore, gradsko jezgro se prebacilo na drugu stranu rijeke Ribnice gdje je počela da se razvija tzv. Nova Varoš sa ortogonalnom urbanističkom matricom po ugledu na evropske gradove u tada aktuelnom neoklasicističkom stilu. Iz tog perioda datira i prvi poznati regulacioni plan grada izrađen 1879. godine. Već 1886. godine na desnoj obali Ribnice, započeta je izgradnja pomenute Nove Varoši širokih ulica, sa velikim četvorougaoim trgom. Nova Varoš je istovremeno preuzimala i funkcije centra formiranog u starom naselju, posebno zanata i trgovine.

Veliki napredak u arhitekturi i urbanizmu Podgorice dogodio se krajem 1990-ih godina prošlog vijeka i od tada se izgled grada drastično promijenio. Razvoj Podgorice je u posljednje dvije decenije obilježio visok stepen urbanizacije u pogledu unapređenja saobraćajne i komunalne infrastrukture, izgradnje stambenih i stambeno-poslovnih četvrti kao i komercijalnih centara, bogaćenja kulturnim i obrazovnim sadržajima, ugostiteljskim objektima, obnavljanju javnih površina i formiranju novih gradskih centara, izrade planske dokumentacije – ukratko, Podgorica je postala primjer ubrzanog rasta i razvoja od gradića do savremenog Glavnog grada Crne Gore. Nove znamenitosti su pravoslavni Hram Hristovog vaskrsenja i most Milenijum, koji se već smatra novim simbolom Podgorice i koji sa 57 metara visokim pilonom dominira panoramom grada.

Glavni grad je poslednjih 3 godine prošao kroz intezivan talas ozelenjavanja, tokom kojeg je izgrađeno i rekonstruisano više od 10 novih velikih parkova i na desetine savremenih dječijih igrališta. Gradsko preduzeće „Zelenilo“ d.o.o. Podgorica je tokom ovog perioda uredilo preko 100.000 metara kvadratnih novih javnih zelenih površina u gotovo svim gradskim i prigradskim naseljima. Glavni grad primjenjuje nekoliko modernih ekoloških strategija za borbu protiv betonske infrastrukture:

- Projekat „Zeleni puls grada“ koji podrazumijeva formiranje zelenih pješačkih koridora kroz čitav grad;
- Projekat „Mikro 020“ u cilju revitalizacije manjih zapuštenih javnih površina biljkama, klupama i ostalim mobilijarom;
- Formiranje „Zelenog prstena“ i masovnim pošumljavanjem brda Gorice, Ljubović i park šume Zlatice ;
- Pejzažno ozelenjavanje saobraćajnica tj, razdjelnih ostrva na bulevarima i kružnim tokovima.

2.14 Zaštićena područja na teritoriji Glavnog grada Podgorice

Na teritoriji Glavnog grada Podgorice nalaze se četiri zaštićena prirodna dobra: dio Parka prirode „Komovi“, dio Parka prirode „Rijeka Zeta“, Spomenik prirode „Park šuma Gorica“ i Spomenik prirode „Pećina Magara“. Ova područja odlikuju se značajnim prirodnim, pejzažnim, geološkim i biološkim vrijednostima, a karakteriše ih prisustvo brojnih rijetkih, endemičnih i zakonom zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta. Njihovo očuvanje predstavlja važan aspekt planiranja i sprovođenja mjera upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada.

1. Park prirode „Komovi“

Dio Parka prirode „Komovi“ koji pripada teritoriji Glavnog grada obuhvata površinu od 13.232 ha. Ovo visokoplaninsko područje odlikuje se izraženim reljefom, raznovrsnim staništima, bogatstvom izvora i vodotoka, kao i velikim florističkim i faunističkim diverzitetom. Posebnu prirodnu vrijednost predstavljaju šume munike (*Pinus heldreichii*), kao i mješovite šume planinske i subalpske bukve i jele.

Područje Komova značajno je po prisustvu brojnih endemičnih i reliktnih biljnih vrsta, rijetkih mahovina i gljiva, kao i raznovrsne faune. Među značajnim i zaštićenim vrstama izdvajaju se mrki medvjed, vuk, veliki i mali potkovičar, suri orao, tetrijeb gluhan i druge vrste ptica, sisara i gmizavaca. Posebnu vrijednost imaju visokoplaninska staništa i vrste koje su od značaja za očuvanje biodiverziteta na nacionalnom i međunarodnom nivou.

2. Spomenik prirode „Pećina Magara“

Pećina Magara nalazi se u podnožju Veljeg brda, u naselju Tološi, u blizini Podgorice. Zbog svojih bioloških i speleoloških vrijednosti zaštićena je kao spomenik prirode na nacionalnom nivou od 1968. godine. Pećina je duga oko 220 m, a njenu unutrašnjost karakterišu dvorane, kanali, hodnici i pećinski ukrasi.

Poseban značaj Magare predstavlja činjenica da je stanište i sklonište više vrsta slijepih miševa, među kojima su veliki potkovičar (*Rhinolophus ferrumequinum*), mali potkovičar (*Rhinolophus hipposideros*), sredozemni potkovičar (*Rhinolophus blasii*) i oštrouhi slijepi miš (*Myotis oxygnathus*). Navedene vrste zaštićene su nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim konvencijama.

Zbog osjetljivosti pećinskog ekosistema i značaja za očuvanje populacija slijepih miševa, neophodno je obezbijediti odgovarajuću zaštitu prostora i spriječiti nepropisno odlaganje otpada u pećini i njenom neposrednom okruženju.

3. Spomenik prirode „Park šuma Gorica“

Park šuma Gorica nalazi se u centralnom dijelu Podgorice i obuhvata površinu od približno 105 ha. Predstavlja značajan prirodni prostor za očuvanje biodiverziteta, unapređenje kvaliteta životne sredine i rekreaciju stanovništva. Njene šume, u kojima dominiraju alepski bor (*Pinus halepensis*) i čempres (*Cupressus sempervirens*), imaju važnu ulogu u poboljšanju kvaliteta vazduha, ublažavanju klimatskih uticaja, zaštiti zemljišta i očuvanju staništa brojnih vrsta.

Goricu karakteriše bogat biljni i životinjski svijet. Zabilježeno je više od 400 vrsta vaskularnih biljaka, značajan broj vrsta gljiva, kao i raznovrsna fauna ptica, gmizavaca, vodozemaca, insekata i slijepih miševa. Među posebno značajnim vrstama izdvajaju se orhideje, strižibuba (*Cerambyx cerdo*), buba nosorog (*Oryctes nasicornis*), šumska kornjača (*Testudo hermanni*) i četvoroprugasti smuk (*Elaphe quatuorlineata*). Područje je prepoznato i kao potencijalno značajno područje za gljive.

Imajući u vidu položaj Gorice u urbanom području, njenu rekreativnu funkciju i prirodne vrijednosti, od posebnog je značaja sprječavanje nepropisnog odlaganja komunalnog i kabastog otpada, očuvanje čistoće prostora i sprovođenje mjera kojima se umanjuju pritisci ljudskih aktivnosti na zaštićeno područje.

4. Park prirode „Rijeka Zeta“

Park prirode „Rijeka Zeta“ prostire se na području Glavnog grada Podgorice i opštine Danilovgrad, pri čemu dio koji pripada Podgorici čini 19,2% ukupne površine Parka. Ovo područje odlikuje se velikim prirodnim i kulturno-istorijskim vrijednostima, raznovrsnim ekosistemima i bogatim biodiverzitetom. Zastupljena su različita staništa, uključujući vodotoke, povremeno plavne livade, šume, šumo-livade i druge prirodne i poluprirodne cjeline.

U dolini rijeke Zete zabilježene su 774 biljne vrste, 19 vrsta riba i brojne vrste beskičmenjaka, vodozemaca, gmizavaca, ptica i sisara. Poseban značaj imaju međunarodno i nacionalno zaštićene vrste, među kojima su mekousna pastrmka (*Salmo obtusirostris*), glavatica (*Salmo marmoratus*), glavati mrmoljak, barska i šumska kornjača, četvoroprugasti smuk i sredozemni potkovičar (*Rhinolophus blasii*). Područje je značajno i kao migratorni koridor i stanište velikog broja ptica, a prepoznato je i kao područje od međunarodnog značaja za njihov boravak.

Zbog povezanosti riječnih i kopnenih ekosistema, očuvanje kvaliteta voda, obala i okolnih staništa predstavlja jedan od važnih preduslova zaštite ovog područja.

3. PRAVNI, STRATEŠKI I INSTITUCIONALNI OKVIR

3.1 Zakonodavstvo Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom

Politika Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom zasniva se na principu hijerarhije otpada, prema kojem je prioritet sprječavanje njegovog nastanka, zatim ponovna upotreba i reciklaža materijala, dok se energetska iskorišćavanje i odlaganje na deponije primjenjuju samo kada prethodne opcije nijesu moguće. Temelj evropskog sistema predstavlja Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EZ), koja definiše osnovne principe i ciljeve održivog upravljanja otpadom.

Implementacija plana podrazumijeva ispunjavanje pravnih i operativnih obaveza EU (Tabela 6) a odnose se na:

- Primjenu hijerarhije upravljanja otpadom: Dosljedno poštovanje prioriteta EU gdje je primarni fokus na prevenciji nastanka otpada, zatim na ponovnoj upotrebi, reciklaži, energetskom oporavku, dok je odlaganje na deponije poslednja i najmanje poželjna opcija.
- Odvojeno sakupljanje otpada: Uspostavljanje obaveznih sistema za odvojeno sakupljanje papira, metala, plastike i stakla na lokalnom nivou, kao i odvojeno sakupljanje biootpada i opasnog otpada iz domaćinstava.
- Smanjenje biorazgradivog otpada na deponijama: Smanjenje količine organskog otpada koji se odlaže na deponije, čime se direktno utiče na smanjenje emisija metana i gasova staklene bašte u skladu sa EU direktivom o deponijama.
- Proširenu odgovornost proizvođača (EPR): Uvođenje strožih sistema u kojima proizvođači i uvoznici snose finansijsku i operativnu odgovornost za kraj životnog vijeka svojih proizvoda (posebno za ambalažu, električni i elektronski otpad, baterije i vozila).

U skladu sa EU ciljevima i njihovom realizacijom Državni plan je predvidio sljedeće:

- Stopa reciklaže komunalnog otpada: Crna Gora se obavezala da će povećati stopu reciklaže komunalnog otpada na najmanje 65% do 2035.godine.
- Reciklaža ambalažnog otpada: Postepeno podizanje stopa reciklaže specifičnih materijala (papir, metal, plastika, staklo) u skladu sa EU standardima.
- Smanjenje odlaganja na deponije: Ograničavanje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponije na maksimalno 10% do 2035.godine.
- Regionalne centre: Uspostavljanje četiri regionalna centra za upravljanje otpadom (u Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju i Baru), koji će služiti kao osnova za selekciju i tretman.
- Zatvaranje i sanaciju neuređenih odlagališta otpada: mapiranje, zatvaranje i potpuna sanacija neuređenih odlagališta otpada širom Crne Gore.
- Digitalizaciju i inspekcijski nadzor: Uvođenje digitalnih registara, modernizaciju baze podataka o otpadu i pooštavanje kaznene politike kroz jačanje ekološkog inspekcijskog nadzora.
- Lokalne planove: obavezu svih jedinica lokalne samouprave (opština) da hitno donesu i usaglasu svoje Lokalne planove upravljanja otpadom sa ovim državnim dokumentom.

Zakonske obaveze upravljanja komunalnom otpadom, koje su prikazane u tabeli 6. propisane su Okvirnom direktivom o otpadu i podrazumijeva cilj od 50% komunalnog otpada pripremljenog za ponovnu upotrebu/reciklažu i koji treba da se zamijeni. Direktiva je zamijenjena 2018. godine kako bi definisala nove ciljeve (55% koje treba ostvariti do 2025.godine , 60% do 2030.godine i 65% do 2035.godine).

Tabela 6 Obaveze i ciljevi u zakonodavstvu EU o upravljanju otpadom (i odstupanja za njihovo ispunjavanje, gdje je promjenljivo) (Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.god.)

Preporuka	Tema	Cilj	Rok
Okvirna direktiva o otpadu (WFD), Član 11	Priprema za ponovnu upotrebu i reciklažu komunalnog otpada	minimum 50% težine minimum 55% težine minimum 60% težine minimum 65 %težine	2020 (odstupanje : do 2030.prema članu 21 Zakona o upravljanju otpadom) 2025 2030 2035
Okvirna direktiva o otpadu, Član 11	Odvojeno sakupljanje tekstila	Za tekstil je predviđeno odvojeno sakupljanje	01. januar 2026.
Okvirna direktiva o otpadu, Član 22	Odvojeno sakupljanje biootpada	Biootpad se odvaja ili reciklira na mjestu porijekla ili se sakuplja odvojeno i ne miješa se sa drugim vrstama otpada	31. decembar 2023.
Okvirna direktiva o otpadu, Član 22	Brojanje rezultata tretmana biootpada ka reciklaži	Države članice mogu ubrajati komunalno biootpad koji ulazi u aerobnu ili anaerobnu obradu kao recikliran samo ako je, u skladu sa članom 22, sakupljen odvojeno ili odvojen na mjestu porijekla.	01.januar 2027.
Direktiva o deponijama, Član 5	Količina biorazgradivog otpada odloženog na deponiju	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2010.(odstupanje: do 2025.prema čl. 27 Zakona o UO) 2013.(odstupanje: do 2029.prema čl. 27 Zakona o UO) 2020.(odstupanje: do 2033.prema čl. 27 Zakona o UO)
	Količina deponovanog otpada	Države članice treba da preduzmu neophodne mjere kako bi osigurale da se količina komunalnog otpada smanji na 10% ili manje od ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada(po težini)	2035.
Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (PPWD), Član 6	Cilj reciklaže ambalaže	Papir i karton: 60-75-85% Staklo: 60-70-75% Metal: 50% (2020) Crni metal: 70-75% (2025-2030) Aluminijum: 50-60% (2025-2030) Plastika: 22.5-50-55% Drvo: 15-25-30% Ukupno recikliranje/kompostiranje: 55% (2020) Ukupno pripremljeno za ponovnu upotrebu/recikliranje: 65-70% (2025-2030)	2020.-2025.-2030. (odstupanje: do 2030, prema članu 62 Zakona o upravljanju otpadom/ ciljevi su takođe različiti)

3.2. Nacionalni zakonodavni okvir

Pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori usaglašen je sa pravnim načelima Evropske unije. Usklađivanje sa evropskim standardima donijelo je niz novina u sistemu upravljanja otpadom.

Proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u Crnoj Gori intenziviran je donošenjem novog Zakona o upravljanju otpadom. Istovremeno je usvojen i Državni plan upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine, čime su stvoreni uslovi za postepeni prelazak sa tradicionalnog modela odlaganja otpada na savremeni sistem zasnovan na principima cirkularne ekonomije.

Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG br 034/24,092/24)

Osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori utvrđen je Zakonom o upravljanju otpadom, kojim su u nacionalno zakonodavstvo preneseni ključni zahtjevi i principi Evropske unije u ovoj oblasti.

Zakonom se uređuju vrste i klasifikacija otpada, subjekti i način upravljanja otpadom, nadležnosti i odgovornosti učesnika u sistemu upravljanja otpadom, organizovanje upravljanja otpadom, planski dokumenti, mjere za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom, ima za cilj dalje usaglašavanje crnogorskog zakonodavstva o otpadu sa zakonodavstvom EU, tačnije sa Direktivom o cirkularnoj ekonomiji EU 2018/851 o otpadu. U tom pogledu, ima za cilj promovisanje održivog razvoja kroz efikasnije korišćenje resursa i smanjenje otpada. Upravljanje otpadom zasniva se na principima održivog razvoja, predostrožnosti, blizine, regionalnog upravljanja otpadom, principu „zagađivač plaća“ i hijerarhiji upravljanja otpadom.

Kao osnovni planski instrumenti predviđeni zakonom su Državni plan upravljanja otpadom i lokalni planovi upravljanja otpadom, kojima se definišu ciljevi, mjere i aktivnosti za uspostavljanje efikasnog i održivog sistema upravljanja otpadom. Jedinice lokalne samouprave imaju značajnu ulogu u sprovođenju politike upravljanja otpadom kroz planiranje, organizovanje i unapređenje sistema upravljanja komunalnim otpadom na svojoj teritoriji, u skladu sa zakonom i državnim planskim dokumentima.

Jedna od značajnijih mjera odnosi se na zabranu stavljanja u promet lakih plastičnih kesa debljine od 15 do 50 mikrona. Ova mjera uvedena je sa ciljem smanjenja količina plastičnog otpada koji predstavlja ozbiljan problem za životnu sredinu. Za nepoštovanje propisanih obaveza predviđene su odgovarajuće novčane sankcije za privredne subjekte i trgovce.

Zakon o upravljanju otpadom, navodi da se upravljanje otpadom obavlja u skladu sa Državnim planom za upravljanje otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom i definiše njihov sadržaj.

Takođe predviđa da Program za sprečavanje nastanka otpada bude dio Državnog plana za upravljanje otpadom i predstavlja odredbe koje se odnose na taj program, kao i ciljeve upravljanja komunalnim otpadom (Tabela 7).

Lokalne samouprave su odgovorne za sakupljanje i uklanjanje komunalnog otpada. Proceduru i usluge sakupljanja komunalnog otpada određuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave. Jedinice lokalne samouprave treba da pripreme lokalne planove koji su u skladu sa Državnim planom za upravljanje otpadom.

U skladu sa evropskim zakonodavstvom, savremeni sistem upravljanja otpadom podrazumijeva i primjenu principa proširene odgovornosti proizvođača. Na taj način proizvođači i uvoznici snose odgovornost ne samo za proizvodnju i promet proizvoda, već i za postupanje sa njima nakon što postanu otpad. Ovaj model obuhvata ambalažu, gume, električnu i elektronsku opremu, baterije, akumulatore i motorna vozila. U cilju implementacije ovog principa donijeta je posebna uredba kojom se uređuje finansiranje sistema sakupljanja i reciklaže od strane obveznika.

Zakonskim rješenjima predviđeno je unapređenje infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada. Jedinice lokalne samouprave imaju obavezu da građanima obezbijede uslove za selektivno sakupljanje otpada kroz postavljanje odgovarajućih posuda i sistema za odvojeno prikupljanje različitih frakcija. Na taj način omogućava se efikasnije izdvajanje reciklabilnih materijala već na mjestu nastanka otpada.

Dodatnu podršku razvoju sistema predstavljaju sredstva Evropske unije koja su dostupna kroz pretpristupne fondove i druge programe podrške. Ova sredstva usmjerena su na izgradnju potrebne infrastrukture, unapređenje sistema upravljanja otpadom i sanaciju postojećih neuređenih odlagališta.

Tabela 7 Ciljevi upravljanja komunalnim otpadom shodno Zakonu o upravljanju otpadom

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2025.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2029.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2033.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu	2030.	Prema članu 21 Zakona o upravljanju otpadom
Ambalažni otpad	50% ambalažnog otpada koji se stvara za prikupljanje za preradu, uključujući i energetsku obnovu 35% ambalažnog otpada se reciklira Recikliranje 40% mase staklene ambalaže Recikliranje 40% mase papirne i kartonske ambalaže Recikliranje 50% mase metalne ambalaže Recikliranje 22.5% mase plastične ambalaže Recikliranje 10% drvne mase	2030.	Prema članu 62 Zakona o upravljanju otpadom

Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24) državna politika Crne Gore i njen ekonomski i društveni razvoj usklađuju se sa međunarodnim principima zaštite životne sredine. Ovim zakonom, Crna Gore obezbjeđuje očuvanje prirodnih resursa i unapređenje kvaliteta životne sredine, smanjenjem rizika po život i zdravlje ljudi, otklanjanjem i sprečavanjem štetnih uticaja na životnu sredinu u cilju obezbjeđenja i poboljšanja cjelokupnog kvaliteta života na nacionalnom nivou.

Životna sredina, u smislu ovog zakona, je prirodna sredina, koja obuhvata: vazduh, zemljište, vodu i more, životinjski svijet; ekološki relevantne događaje i/ili aktivnosti: klimu, jonizovana i nejonizovana zračenja, buku i vibracije, emisije u vazduhu, odlaganje otpada, kao i životna sredina koju stvara čovjek, gradovi i druga naselja, kulturno-istorijsko nasljeđe, infrastrukturne, industrijske i druge ustanove prisutne na teritoriji Crne Gore. Prirodni resursi se koriste u skladu sa principima Zakona o životnoj sredini i iz njega proisteklim politikama razvoja životne sredine, u cilju obezbjeđivanja održive i bezbjedne razvojne politike.

Osnovni ciljevi zaštite životne sredine su očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, integriteta, biodiverziteta i kvaliteta ekosistema, genetskih resursa, životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i fizičkih vrijednosti, kulturnog nasljeđa i resursa koje je stvorio čovjek; da obezbjedi uslove za ograničeno, razumno i održivo upravljanje živom i neživom prirodom i ekonomskom stabilnošću prirode, količinom i kvalitetom prirodnih resursa i sprečavanje opasnosti i mogućih rizika po životnu sredinu.

Zakon između ostalog propisuje da se sprovodi monitoring sistematskim mjerenjem, testiranjem i procjenom indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje stanja otpada, ranu najavu slučajnog zagađenja, kao i preuzetih obaveza iz međunarodnih ugovora opterećenja i uticaja na životnu sredinu, i posebno podataka o otpadu i upravljanju otpadom.

Registar zagađivača životne sredine sadrži podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu.

EKO stopa je utvrđena za proizvode namijenjene opštoj potrošnji koji su dobijeni reciklažom otpada.

Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Sl. list CG", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19, 140/22, 84/24) definisane su komunalne djelatnosti i obezbijeđeni propisi i uslovi za njihovo obavljanje zajedno sa važnim povezanim pitanjima. Komunalne djelatnosti, u smislu ovog zakona, su pružanje komunalnih usluga koje su nezamjenljiv uslov života i rada građana, privrednih subjekata i drugih subjekata na teritoriji jedinice lokalne samouprave i održavanje komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje tih djelatnosti. Zakon propisuje sljedeće:

- Upravljanje komunalnim otpadom je komunalna djelatnost.
- Upravljanje komunalnim otpadom se sastoji od sakupljanja, transporta, obrade i/ili bilo koje druge procedure – komunalnog otpada (MSW).
- Zabranjeno je odlaganje komunalnog i drugog otpada van mjesta predviđenih za tu namjenu, na obalama i pored vodotoka, stajališta voda, na putevima i pored puteva.
- sprečavanje stvaranja i smanjenje otpada, odnosno smanjenje korišćenja resursa i smanjenje količina ili opasnih karakteristika nastalog otpada;
- priprema za ponovnu upotrebu proizvoda;

- reciklaža, odnosno tretman otpada u cilju dobijanja sirovina za proizvodnju istog ili drugog proizvoda;
- povraćaj vrijednosti otpada (kompostiranje, spaljivanje sa energetske povratom, itd);
- odlaganje otpada na regulisane deponije.

Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 117/26) definisano je šta se može uspostaviti u okviru zaštićenog područja kako bi se spriječili ili ublažili spoljni faktori koji mogu negativno uticati na zaštićeno područje uključujući otpad. Takođe se u članu 69 navodi da je odlaganje otpada zabranjeno u speleološkim objektima i njihovom okruženju.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore", br. 02/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) definisano je da jedinice lokalne samouprave, između ostalog, obezbjeđuju uslove i vode računa o zaštiti životne sredine i njenih djelova (kvalitet vazduha, zaštita od buke, upravljanje otpadom, itd).

Zakonom o izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 019/25, 092/25, 160/25, 114/26) definisane su mjere za sprečavanje svakog uticaja otpada na higijenu, zdravlje ljudi i zaštitu životne sredine, što podrazumijeva da struktura objekata za upravljanje otpadom mora biti projektovana i izgrađena na način da neće predstavljati prijetnju za higijenu ili zdravlje i bezbjednost ljudi, niti prouzrokovati prekoračenje dozvoljenih graničnih vrijednosti uticaja na životnu sredinu ili klimu tokom njihove izgradnje, korišćenja i rušenja, ili tokom njihove radne službe.

Zakonom o bezbjednosti hrane ("Sl. list Crne Gore", br. 57/15, 059/26) regulisane su obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju sa hranom radi zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine. Crna Gora je izradila Studiju izvodljivosti koja sadrži podatke o količini životinjskog otpada koji nastaje u postrojenjima za držanje i uzgajanje životinja i prilikom klanja životinja i prerade i obrade životinjskih proizvoda. Smatra se da predloženi modeli pronalaze najprihvatljivije rješenje za upravljanje ovom vrstom otpada za koje su postavljeni specifični zahtjevi u pogledu sakupljanja i obrade. Regulisanje ovih oblasti zahtijeva znatna finansijska ulaganja i za sada se radi na obezbjeđivanju potencijalnih zainteresovanih investitora.

Zakonom o veterinarstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 030/12, 048/15, 057/15, 052/16, 043/18, 084/24, 092/25, 014/26, 059/26, 079/26) regulisana je, između ostalog, veterinarska zaštita životne sredine. Ovim zakonom je definisano da se svako lice bavi nusproizvodima, životinjskim otpadom i upravljanjem otpadnim vodama u skladu sa ovim zakonom i propisima o bezbjednosti hrane i zaštiti životne sredine.

Zakonom o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list Crne Gore", br. 03/19, 086/22, 05/24, 07/24, 092/25, 149/25, 119/26) definisani su dostupni izvori finansiranja lokalnih samouprava, uključujući i izvore iz komunalnih preduzeća.

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16, 075/18, 084/24 i 070/26) uređuje se postupak procjene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, sadržaj elaborata o procjeni uticaja, učešće zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, postupak ocjene elaborata i izdavanja saglasnosti, obavješćavanje o projektima koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge

države, nadzor i druga pitanja od značaja za procjenu uticaja na životnu sredinu, kao i propisane nadležnosti organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine - za izdavanje saglasnosti za projekte za koje saglasnosti, odobrenja i dozvole izdaju drugi organi lokalne uprave.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10, 40/11, 59/11, 52/16 i 084/24) utvrđuju se uslovi, način i postupak vršenja procjene uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu, kroz integrisanje principa zaštite životne sredine u postupak pripreme, usvajanja i realizacije planova i programa koji imaju značajan uticaj na životnu sredinu. Propisano je da je za sprovođenje postupka strateške procjene, u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, nadležan organ lokalne uprave koji obavlja poslove na pripremi plana i programa - za planove i programe koje usvaja organ na lokalnom nivou.

Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20, 086/22, 004/23, 019/25 i 091/25), definisan je sistem uređenja prostora Crne Gore, način i uslovi izgradnje objekata, kao i druga pitanja od značaja za uređenje prostora i izgradnju objekata.

3.3 Propisi Glavnog grada Podgorice u oblasti upravljanja otpadom

Glavni grad je shodno zakonskim propisima izradio podzakonske akte koji predstavljaju važan pravni okvir za organizaciju upravljanja komunalnim otpadom, razvoj sistema odvojenog sakupljanja i obezbjeđivanje komunalnog reda na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Glavnog grada ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/18), uređuje sistem odvojenog sakupljanja komunalnog otpada radi njegove dalje obrade. Njome se stvaraju uslovi za izdvajanje korisnih materijala iz komunalnog otpada i povećanje obima reciklaže, kroz organizovano odvajanje različitih frakcija otpada.

Odluka o održavanju čistoće na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 009/20), koja definiše način i uslove održavanja čistoće, uključujući sakupljanje, prevoz i odlaganje komunalnog otpada, kao i održavanje javnih površina. Predstavlja osnov za organizaciju komunalnih usluga u oblasti upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada.

Odluka o komunalnom redu ("Sl. list Crne Gore- opštinski propisi", br. 029/20, 007/21) propisuje pravila kojima se obezbjeđuje komunalni red i urednost javnih površina, uključujući pravilno postupanje sa komunalnim otpadom. Ova Odluka je značajna za kontrolu nepravilnog odlaganja otpada i očuvanje higijene i kvaliteta životne sredine u urbanom prostoru.

Odluka o načinu i uslovima organizovanja poslova u vršenju komunalnih djelatnosti ("Sl. list RCG - opštinski propisi", br. 19/96, 14/01, "Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 38/08), kojom je propisan način i uslovi organizovanja poslova u vršenju komunalnih djelatnosti, uslovi za korišćenje komunalnih usluga, odnosno komunalnih proizvoda i elementi za formiranje naknade za korišćenje komunalnih usluga, odnosno isporuku komunalnih proizvoda.

Odluka o uređivanju i održavanju zelenih površina ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 09/09, 40/15 i 34/16), kojom je propisan način uređivanja, održavanja, korišćenja i zaštite zelenih površina na teritoriji Glavnog grada.

Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 067/25), kojom su propisani uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama - kućnim ljubimcima, način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja na teritoriji Glavnog grada.

3.4 Strateški i planski dokumenti u oblasti upravljanja otpadom

3.4.1. Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029. godine

Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029. godine sastoji se od strateškog planiranja održivog upravljanja otpadom. Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, ima obavezu da uspostavi funkcionalan integrisani sistem upravljanja otpadom (ISUO) i ovaj cilj se smatra jednim od prioriteta na putu pristupanja EU. Izrada planova upravljanja otpadom je obaveza država članica EU i proizilazi iz člana 28 Direktive 2008/98/EC o otpadu.

Osnovni ciljevi Državnog plana upravljanja otpadom su:

- Manje otpada na deponijama: smanjenje količina otpada koja završava zakopana u zemlji.
- Više reciklaže: podsticanje odvajanja plastike, stakla, papira i metala kako bi se napravili novi proizvodi.
- Čuvanje zdravlja: zaštita vazduha, vode i zdravlja svih građana.
- Zelena ekonomija: otvaranje novih radnih mjesta u poslovima koji su dobri za prirodu.

3.4.2. Nacionalna strategija i drugi planski dokumenti i strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom

Strategija upravljanja otpadom Crne Gore do 2030. godine definiše ciljeve, ograničenja, smjernice i neophodne mjere za uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom u državi. Strategija je definisala recikliranje ('Unapređenje upravljanja otpadom primjenom pristupa zasnovanog na cirkularnoj ekonomiji') kao svoj prvi strateški prioritet, koji treba da se ostvari kroz sljedeće mjere:

- Podsticaj aktivnosti u cilju smanjenja otpada koji nastaje u Crnoj Gori;
- Primjeniti primarnu selekciju otpada što efikasnije, kao preduslov za postizanje jasno definisanih ciljeva u oblasti ponovne upotrebe i reciklaže odbačenih materijala;
- Uspostavljanje efikasne selekcije i reciklaže otpada (sakupljanje, odvajanje, obradu, ponovnu upotrebu recikliranih materijala), kao i sistem za prevenciju otpada – uključujući podsticaje za razvoj reciklažnih aktivnosti, stimulirati tržište sekundarnih sirovina i potražnju za recikliranim materijalom;
- Razvoj sistema za upravljanje posebnim tokovima otpada;
- Uvođenje postepenog pristupa cirkularne ekonomije u postojeći sistem upravljanja otpadom sa prelaskom sa 'sistema deponije' na kružni sistem upravljanja otpadom;

- Strožu primjenu kazni u upravljanju otpadom i
- Podizanje svijesti o važnosti i prednostima održivog upravljanja otpadom.

Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore predstavlja krovni strateški okvir za ostvarivanje principa održivog razvoja, a u oblasti upravljanja otpadom usmjerena je na racionalno korišćenje resursa, prevenciju nastanka otpada, smanjenje količina otpada, ponovnu upotrebu i reciklažu, uz unapređenje sistema upravljanja otpadom i zaštitu životne sredine.

Nacionalna strategija o klimatskim promjenama (NSKP) do 2030.godine, koju je Vlada Crne Gore usvojila 17. septembra 2015.godine (izrađena je i procjena uticaja na životnu sredinu), ima sveobuhvatan Akcioni plan sa prioriternim programima i aktivnostima koji će, kada se implementiraju, dovesti do značajnih smanjenje emisija gasova s efektom staklene bašte, poboljšanja tržišne konkurentnosti i drugih netržišnih koristi.

Prostorni plan Crne Gore do 2020.godine sadrži „Prostorni koncept upravljanjem otpadom” kojim su određene lokacije brojnih objekata za upravljanje otpadom. Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine - Bijela knjiga ukazuje na mogućnost korišćenja komunalnog otpada za proizvodnju energije.

Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020.godine postavlja smjernice za dugoročni razvoj sektora turizma i predviđa set odgovarajućih mjera koje treba implementirati, uključujući mjere koje se odnose na upravljanje komunalnim otpadom na lokalnom nivou.

3.5 Strateški dokumenti na nivou Glavnog grada Podgorice

3.5.1 Strateški plan razvoja Glavnog grada Podgorica za period 2026–2031.godine predstavlja osnovni razvojni okvir Glavnog grada i relevantan je za povezivanje planiranih mjera upravljanja otpadom sa razvojnim prioritetima, unapređenjem komunalne infrastrukture i zaštitom životne sredine. Njegove ciljeve i prioritete treba uzeti u obzir prilikom definisanja investicija, dinamike realizacije i očekivanih rezultata Lokalnog plana.

3.5.2 Lokalni plan zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorice za period 2019–2022. godine je relevantan kao prethodni planski osnov za sagledavanje lokalnih izazova u oblasti zaštite životne sredine, uključujući organizovano upravljanje otpadom, smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i unapređenje komunalne infrastrukture. S obzirom na to da se odnosi na raniji period, treba ga koristiti kao istorijski i analitički izvor, a ne kao važeći planski okvir za period 2026–2029.

3.5.3 Akcioni plan održivog razvoja Glavnog grada Podgorica je relevantan za povezivanje upravljanja otpadom sa principima održivog razvoja, racionalnim korišćenjem resursa i unapređenjem kvaliteta životne sredine.

3.5.4 Akcioni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice

Dokument je značajan za sagledavanje osjetljivosti prirodnih staništa i područja od posebnog značaja za očuvanje biodiverziteta, što je važno prilikom planiranja lokacija za infrastrukturu za upravljanje otpadom i mjera za sprječavanje nepropisnog odlaganja

otpada. Njegove smjernice mogu se koristiti za sagledavanje mogućih uticaja upravljanja otpadom na prirodne vrijednosti i za definisanje mjera njihove zaštite.

3.5.6 Program uređenja prostora Glavnog grada Podgorica za 2026.godinu

Program je relevantan za sagledavanje planiranih aktivnosti na uređenju prostora i komunalnom opremanju, koje mogu biti povezane sa obezbjeđivanjem lokacija i uslova za postavljanje infrastrukture za sakupljanje i privremeno skladištenje otpada. Prilikom izrade Plana potrebno je provjeriti konkretne aktivnosti Programa koje se odnose na lokacije predviđene za reciklažna dvorišta, kontejnere i druge objekte komunalne infrastrukture.

3.6 Institucionalni okvir za upravljanje otpadom

3.6.1 Nadležni organi na državnom nivou

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera nadležno je za kreiranje državne politike u oblasti upravljanja otpadom, pripremu i praćenje propisa i strateških dokumenata, kao i za usklađivanje sistema upravljanja otpadom sa standardima Evropske unije. Ministarstvo priprema i prati sprovođenje Državnog plana upravljanja otpadom i učestvuje u realizaciji projekata iz oblasti otpada.

Agencija za zaštitu životne sredine kao izvršni organ Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera koja je između ostalog nadležna za izdavanje dozvola za upravljanje otpadom, nacionalni monitoring životne sredine, upravljanje bazama podataka, izvještavanje, komunikaciju, prikupljanje podataka o tokovima otpada, izdavanje saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada i dr.

Zajednica opština Crne Gore je asocijacija lokalnih samouprava u Crnoj Gori zadužena za unapređenje funkcionisanja lokalne samouprave i stvaranja predispozicija za razvoj različitih oblika saradnje u svim oblastima rada lokalnih zajednica u Crnoj Gori.

Eko-fond (Fond za zaštitu životne sredine) ima prvenstveno finansijsku i projektnu ulogu. Obezbjeđuje i dodjeljuje sredstva za projekte zaštite životne sredine, uključujući upravljanje otpadom, unapređenje komunalne infrastrukture, sanaciju odlagališta, nabavku opreme i podsticanje reciklaže i cirkularne ekonomije.

Udruženja građana, nevladine organizacije i druga udruženja civilnog društva koja aktivno učestvuju u pokretanju lokalnih aktivnosti u cilju zaštite životne sredine i održivog upravljanja otpadom.

3.6.2 Nadležnosti jedinica lokalne samouprave

Jedinica lokalne samouprave shodno odredbama Zakona dužna je da organizuje i sprovodi upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na lokalnom nivou kroz donošenje lokalnih planova upravljanja otpadom na svojoj teritoriji, procjenu količine otpada, unapređenje i izgradnju kapaciteta nadležnih privrednih društava čiji je osnivač, nadzor nad radom sakupljanja, transporta i odlaganja otpada.

Lokalne samouprave su uključene u pripremu zakonskih rješenja i donešenje podzakonskih propisa na lokalnom nivou.

Takođe, u obavezi je da na godišnjem razmatra realizaciju lokalnog plana upravljanja otpadom na Skupštini jedinice lokalne samouprave i nakon usvajanja isti dostavi Agenciji za zaštitu životne sredine i resornom Ministarstvu.

Glavni grad Podgorica shodno nadležnostima predlaže, implementira i vrši monitoring realizacije lokalnog plana, prikuplja podatke o sačinjava izvještaje o otpadu, obezbjeđuje uslove i realizuje aktivnosti upravljanja otpadom od sakupljanja, obezbjeđivanja selektivnog sakupljanja i transporta do konačnog zbrinjavanja.

3.6.3 Uloga privrednih društava i drugih subjekata u sistemu upravljanja otpadom

Privredna društva izvršavaju propise donešene na državnom i lokalnom nivou, obezbjeđuju uslove za obavljanje povjerene djelatnosti, donose programe rada, obezbjeđuju sredstva za njihovu realizaciju, uvtrđuju cijene komunalnih usluga i dr.

Za upravljanje otpadom u Glavnom gradu su nadležni : Sekretarijat za komunalne poslove, „Deponija“ doo Podgorica, „Čistoća“ doo Podgorica, „Zelenilo“ doo Podgorica, Uprava za inspekcijske poslove Glavnog grada i Komunalna policija.

Za upravljanje kanalizacionim muljem nadležno je “Vodovod i kanalizacija” d.o.o. Podgorica.

4. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM

4.1 Opšte karakteristike sistema upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom, shodno Zakonu o upravljanju otpadom, podrazumijeva smanjenje količina otpada koji se generiše tj. njegovu ponovnu upotrebu, kao i sakupljanje, transport, njegovu preradu i zbrinjavanje, procjenu proizvodnje otpada; poboljšanje ili izgradnju kapaciteta javnih komunalnih preduzeća; regulisanje rada privatnih preduzetnika u oblasti sakupljanja otpada, transporta i odlaganja otpada; unapređenje sistema izdavanja dozvola i dr. Takođe, podrazumijeva upravljanje nadzorom nad navedenim postupcima i naknadno održavanje deponija.

4.2 Količine i vrste generisanog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom komunalni otpad je miješani otpad i odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstva, papir, karton, staklo, metal, plastika, biootpad, drvo, tekstil, ambalaža, otpadna električna i elektronska oprema, otpadne baterije iakumulatori i kabasti otpad, sakupljeni otpad iz drugih izvora gdje je takav otpad sličan po svojoj prirodi i sastavu komunalnom otpadu, osim otpada iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, septičkih jama i otpada od održavanja kanalizacione mreže i obrade otpadnih voda, uključujući kanizacioni mulj, otpadna vozila ili građevinski otpad i otpad od rušenja objekata.

4.3 Sastav komunalnog otpada

Glavne frakcije koje čine komunalni otpad kategorisane su na sljedeći način (Šema 1.):

Šema 1 Vrste komunalnog otpada

Organska frakcija: uključuje biorazgradivi materijal biljnog i životinjskog porijekla, kao što su kuhinjski i baštenski otpad (voće – povrće, ostaci hrane, zeleni otpad, itd);

Papir – Karton: obuhvata sve proizvode napravljene od papira (uglavnom štampanog papira i ambalaže) i kartona različitih veličina (ne uključuje toalet papir, kuhinjski papir i maramice);

Metali: obuhvataju sve metale, predmete od crnih i obojenih metala, kao što su limenke, kontejneri, itd.;

Staklo: obuhvata sve proizvode od stakla bilo koje boje i oblika (flaše, čaše, ogledala, itd). Razdvajanje prema bijelom, braon i zelenom staklu povezano je sa činjenicom da je za ponovnu proizvodnju braon i bijelog stakla potrebna frita iste boje;

Plastika: uključuje sve vrste plastike i polimernih materijala koji se nalaze u otpadu kao što su boce, kese, ambalaža, cijevi, tetrapak, omoti, itd.;

Drvo: uključuje sve vrste drvenog materijala koji se nalazi u otpadu kao što su palete, kutije, grane itd;

Ostalo: uključuje materijale koji ne spadaju u gore navedene kategorije kao što su kabasti otpad (npr. dušeci, namještaj), otpad od električne i elektronske opreme, otpadne baterije, otpad od tekstila, otpadne gume itd.

Poznavanje količina, vrsta i porijekla otpada predstavlja osnov za planiranje kapaciteta sistema upravljanja otpadom i definisanje realnih ciljeva za planski period.

Komunalni otpad u Glavnom gradu Podgorici porijeklom potiče iz domaćinstava (kućni otpad) i privrednih, uslužnih i javnih ustanova čija je struktura slična kućnom otpadu.

Najveći dio čini otpad iz domaćinstava, a manji dio dolazi iz poslovnih subjekata, trgovina, ugostiteljstva i javnih institucija na teritoriji grada.

4.4 Sistem sakupljanja i transporta komunalnog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, sakupljanje otpada podrazumijeva prikupljanje otpada od imaoaca, uključujući prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje, u cilju transporta do postrojenja za obradu otpada i/ ili zbirnjavanje otpada.

Sakupljanje komunalnog otpada, u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Zakonom o komunalnim djelatnostima, predstavlja obavezu jedinica lokalne samouprave. Mora biti organizovano na način da obezbijedi dostupnu, efikasnu i pouzdanu uslugu svim korisnicima.

Ukupan broj evidentiranih korisnika na teritoriji Glavnog grada iznosi 75.681,00 od čega 4506 pravnih i 71.175,00 fizickih lica.

4.4.1 Organizacija sakupljanja otpada

Poslovi sakupljanja i transporta komunalnog otpada povjereni su "Čistoća" d.o.o. Podgorica. Usluga sakupljanja i transporta vrši se sa oko 90% teritorije Glavnog grada, čija površina iznosi oko 1441km².

4.4.2 Postojeći sistem sakupljanja komunalnog otpada

Sistem sakupljanja komunalnog otpada odvija se kroz dvije osnovne faze:

- postavljanje adekvatnih posuda za sakupljanje komunalnog otpada (kontejnera namijenjenih domaćinstvima i komercijalnom sektoru);
- sakupljanje otpada iz posuda za sakupljanje komunalnog otpada direktnim pražnjenjem u specijalizovana vozila – autosmećare.

Komunalni otpad se sakuplja sa gradskog, prigradskog i ruralnog područja u posudama za sakupljanje komunalnog otpada zapremine 1.1 m³, 5.0 m³, 7.0 m³, 10 m³ i podzemnim kontejnerima od 2.5m³, 3m³, 5m³ i 6m³, kao i 151 nadzemni kontejner zapremine 2m³.

Sakupljeni komunalni otpad se odvozi specijalizovanim vozilima (autosmečarama i autopodizačima) u tri smjene. Vrste i količine sakupljenog komunalnog otpada koje su dovezene na deponiju Livade sa teritorije Glavnog grada za period 2023-2025.godine date su u Tabeli 8.

Određena količina sakupljenog otpada prije odlaganja prolazi tretman u sortirnici Regionalog reciklažnog centra, dok se preostala količina miješanog otpada odlaže na petu sanitarnu kadu deponije „Livade“.

Tabela 8 Vrste i količine otpada dovezene na deponiju Livade sa teritorije Glavnog grada za period 2023-2025.godine

Vrsta otpada(t)	2023	2024	2025	Ukupno/t
Komunalni otpad	68.809,98	72.929,08	70.734,54	212473,6
Kabasti otpad	32.605,26	36.146,18	49.604,41	118.355,85
Biljni otpad	1851,4	1412,5	1143,14	4407,04

(Izvor:Deponija d.o.o.)

Morfološki sastav komunalnog otpada je maseni udio pojedinih komponenata u karakterističnom uzorku otpada (Tabela 9). Direktno zavisi od mnogo faktora, a u osnovi je diktiran standardom stanovništva koji ga na određenom prostoru stvara, njegovim navikama, tipu naselja u kome živi, kvalitetom postojeće komunalne infrastrukture, vrstama privredne delatnosti koja je zastupljena na datom području, godišnjim dobom, klimom i dr. U januaru 2026.godine urađen je Projekat morfološkog sastava otpada. Rezultati morfološkog sastava i maseni udio izdvojenih frakcija otpada date su u Tabeli 9.

Tabela 9 Sastav komunalnog otpada za 2026. godinu (Deponija d.o.o. Podgorica)

Red. Br.	Kategorija otpada	Podkategorija otpada	Frakcija, kg	Frakcija, %
1	Papir i karton	Papir i karton	107.5	21.50
2	Metal (ambalaža, ferozni i neferozni metali)	Ambalaža od aluminijuma	26.2	5.24
		Ambalaža od gvožđa i čelika	Nije prisutno	Nije prisutno
		Drugi ferozni metali	Nije prisutno	Nije prisutno
		Drugi neferozni metali	Nije prisutno	Nije prisutno
3	Plastika (ambalaža i druga plastika)	PET ambalaža	18.5	3.70
		Druge vrste plastične ambalaže	20.4	4.08
		Druge vrste plastike	24.8	4.96
4	Staklo	Ambalažno staklo	48.1	9.62

Red. Br.	Kategorija otpada	Podkategorija otpada	Frakcija, kg	Frakcija, %
		Druge vrste stakla	Nije prisutno	Nije prisutno
5	Biorazgradivi otpad	Biorazgradivi otpad iz kuhinje i restorana	59.0	11.80
		Biorazgradivi otpad iz bašte i parkova	10.2	2.04
6	Nebiorazgradivi otpad iz bašte i parkova	Nebiorazgradivi otpad iz bašte i parkova	1.0	0.20
7	Drvo	Drvena ambalaža	1.8	0.36
		Druge vrste drveta	6.0	1.20
8	Otpad od tekstila	Tekstilna ambalaža	Nije prisutno	Nije prisutno
		Otpad od tekstila	13.1	2.62
9	Baterije i akumulatori*	Baterije	0.01	0.002
		Akumulatori	Nije prisutno	Nije prisutno
10	Otpadna električna i elektronska oprema*	Otpadna električna i elektronska oprema	0.3	0.06
11	Kompozitni materijali	Kompozitna ambalaža	12.3	2.46
		Ostali kompozitni materijali	1.0	0.20
12	Guma	Guma	0.6	0.12
13	Koža	Koža	Nije prisutno	Nije prisutno
14	Pelene	Pelene	35.7	7.14
15	Fini elementi	Fini elementi	33.8	6.76
16	Kabasti otpad	Kabasti otpad	7.6	1.52
17	Miješana ambalaža	Miješana ambalaža	8.6	1.72
18	Ostali komunalni otpadi	Ostali komunalni otpad	59.6	11.20
19	Miješani otpadi koji nisu obuhvaćeni iznad	Miješani otpadi koji nisu obuhvaćeni iznad	3.9	0.78
	Ukupno		500	100

(Izvor: Deponija d.o.o.)

Realizacija poslova sakupljanja i transporta kako po obimu tako i po dinamici, značajno je unaprijeđena modernizacijom mehanizacije i opreme, uz kontinuiranu podršku investicionih ulaganja Glavnog grada, kao i unapređenje organizacije rada, praćenje promjena na terenu i redovno održavanje vozila i mehanizacije.

U svakodnevnim aktivnostima sakupljanja komunalnog otpada prisutni su sljedeći izazovi:

- nemogućnost pražnjenja kontejnera usljed nepropisno parkiranih vozila, naročito u uskim gradskim ulicama;
- nepropisno odlaganje biljnog i kabastog otpada u kontejner ili pored kontejnera;

- nezakonito izmještanje i oštećivanje kontejnera, uključujući lomljenje i otuđenje djelova;
- paljenje otpada u kontejnerima, kao i paljenje vreća i oštećenje poklopaca polupodzemnih kontejnera;
- nepropisno odlaganje različitih vrsta otpada u polupodzemne kontejnere (ulja, građevinski otpad, biljni otpad i sl.);
- oštećenje zidova niša za kontejnere, narušavanje estetskog izgleda grafitima, kao i oštećenje i otuđenje korpi za otpatke.

Iako postoje navedeni problem, u kontinuitetu se prevazilaze isti blagovremenom zamjenom, kontinuiranim komunalnim i inspekcijskim nadzorom, video nadzorom, edukativnim radionicama, informisajnjem javnosti o tekućim problemima na terenu i preduzetim aktivnostima na njihovom rješavanju.

4.4.3 Postojeći sistem odvojenog sakupljanja komunalnog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala obrada. Primarna selekcija predstavlja osnovni preduslov za povećanje stope reciklaže i smanjenje količine otpada koji se odlaže. Kontinuiranim unapređenjem infrastrukture za sakupljanje ambalažnog otpada, kao i sprovođenjem edukativnih i promotivnih aktivnosti, povećava se broj korisnika uključenih u sistem odvojenog sakupljanja otpada i doprinosi se ostvarivanju ciljeva definisanih nacionalnim i evropskim propisima iz oblasti upravljanja otpadom.

Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada definisano je opštinskom Odlukom o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada na teritoriji Glavnog grada radi obrade. Glavni grad je shodno zakonu obezbijedio pretpostavke na terenu za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada postavljanjem posuda za selektivno sakupljanje otpada, izgradnjom pet reciklažnih dvorišta, postavljanjem mobilnog reciklažnog dvorišta shodno planiranoj dinamici, reciklomata i nabavkom potrebne mehanizacije i opreme.

Osim u posude za odvojeno sakupljanje otpada postavljenim na javnim površinama, odvojeno sakupljene reciklabilne frakcije komunalnog otpada građani mogu odlagati u pet reciklažnih dvorišta postavljenih na teritoriji Glavnog grada. Reciklažna dvorišta su mjesta prijema, razvrstavanja, privremenog skladištenja i evidentiranja različitih frakcija komunalnog otpada namijenjena građanima. U reciklažnim dvorištima građani mogu besplatno odlagati selektovano sakupljeni komunalni otpad u skladu sa propisanim uslovima upravljanja otpadom. Tokom 2023.godine, u okviru reciklažnih dvorišta sakupljeno je ukupno 285.637kg opasnog i neopasnog otpada (Tabela 10).

Tabela 10 Struktura sakupljenih frakcija u reciklažnim dvorištima za 2023.godinu

Naziv	Zabjelo	Tološi	Konik	Zlatica	Donja Gorica	Ukupno
Papir	15.933	3.984	1.827	4.657	118	26.519
Kartonska ambalaža	223.577	3.928	527	1.675	1.771	231.478
Pet ambalaža	3.267	1.065	485	143	475	5.435

Naziv	Zabjelo	Tološi	Konik	Zlatica	Donja Gorica	Ukupno
AL limenke	661	143	85	24	81	994
Ambalažno staklo	114	3.265	1.055	1.512	419	6.365
Otpadno ravno staklo	158	1.067	144	728	275	2.372
Bijela tehnika	350	1.550	163	553	210	2.826
Drvni otpad	1.870	760	337	389	400	3.756
Plastični krupni otpad	296	946	78	67	54	1.441
Ukupno	250.226	16.708	4.752	10.148	3.803	285.637

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Tokom 2024. godine u reciklažnim dvorištima sakupljeno je i odloženo ukupno 391.080 kg opasnog i neopasnog otpada (Tabela 11).

Tabela 11 Struktura sakupljenih frakcija u reciklažnim dvorištima za 2024. godinu

Naziv	Zabjelo	Tološi	Konik	Zlatica	Donja Gorica	Ukupno
Papir	27.312	6.021	1.794	4.553	125	39.805
Kartonska ambalaža	290.267	3.502	371	1.653	1.723	297.516
Pet ambalaža	6.619	1.107	416	84	428	8.654
AL limenke	123	150	46	34	46	399
Ambalažno staklo	639	4.283	850	1.499	408	7.679
Otpadno ravno staklo	383	956	103	935	180	2.557
Bijela tehnika	13.360	1.184	15	819	160	15.538
Drvni otpad	3.132	7.103	1.199	2.577	215	14.226
Plastični krupni otpad	626	913	165	562	436	2.702
Metalni krupni otpad	266	748	63	80	60	1.217
Ukupno	342.527	26.964	5.022	12.796	3.771	391.080

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Analiza operativnih podataka za 2025. godinu na pet reciklažnih dvorišta u Glavnom gradu ukupno je sakupljeno 517.904 kg (odnosno 517,9 tona) selektivno sakupljenih frakcija komunalnog otpada (Tabela 12). U strukturi sakupljenog materijala najveći udio čini kartonska ambalaža sa 371.528 kg, preko 71% ukupne mase, sakupljena količina papira iznosi 68.793 kg i drvni otpad 34.520 kg.

Tabela 12 Struktura sakupljenih frakcija u reciklažnim dvorištima za 2025.godinu

Naziv	Zabjelo	Tološi	Konik	Zlatica	Donja Gorica	Ukupno
Papir	60.610	4.539	1.706	1.641	297	68.793
Kartonska ambalaža	364.644	2.046	632	1.547	2.659	371.528
Pet ambalaža	6.505	887	578	364	653	8.987
AL limenke	1.249	173	79	48	95	1.644
Ambalažno staklo	444	3.064	1.123	1.840	998	7.469
Otpadno ravno staklo	527	136	187	1.389	101	2.340
Bijela tehnika	5.765	5.489	4.294	11.931	7.041	34.520
Drvni otpad	3.245	600	889	1.216	834	6.784
Plastični krupni otpad	5.159	916	509	345	357	7.286
Metalni krupni otpad	915	2.521	815	1.668	1.634	7.553
Ukupno po dvorištima	449.063	20.371	10.812	21.989	15.669	517.904

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

U urbanoj užoj gradskoj zoni, shodno planiranoj dinamici postavlja se i mobilno reciklažno dvorište. Količina neopasnog otpada sakupljena tokom 2024.godine u mobilnom reciklažnom dvorištu iznosila je 456 kg (karton, papir, staklo, pet ambalaža, al. limenke). Tokom 2025.godine sakupljena količina neopasnog otpada u mobilnom reciklažnom dvorištu iznosila je 3.787 kg (karton, papir, staklo, pet ambalaža, al. limenke). (Tabela 13)

Tabela 13 Prikaz sakupljenih količina neopasnog otpada u mobilnom reciklažnom dvorištu (2024–2025)

Godina	Obuhvaćene frakcije otpada	Sakupljena količina (kg)
2024.	Karton, papir, staklo, PET ambalaža, AL limenke	456
2025.	Karton, papir, staklo, PET ambalaža, AL limenke	3.787
UKUPNO	Kombinovane reciklabilne frakcije	4.243

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

U cilju obezbjeđivanja uslova građanima za što kvalitetnije i lakše odvojeno sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada započeta je realizacija pilot-projekta primarne selekcije komunalnog otpada, podjelom kanti za odvojeno sakupljanje „suve“ i „mokre“ frakcije komunalnog otpada, po sistemu „od vrata do vrata“. Projekat je započet u MZ Stara Varoš, imajući u vidu prioritete na terenu. Aktivnosti se realizuju sa ciljem unapređenja i sistema primarne selekcije otpada i podizanja nivoa komunalne kulture u lokalnoj zajednici. Imajući u vidu veliko interesovanje građana i pozitivne reakcije lokalne zajednice, planirano je da se u narednom periodu projekat fazno proširi i na druge mjesne zajednice na teritoriji Glavnog grada.

4.4.3.1. Upravljanje otpadnom ambalažom

Sakupljanje otpadne ambalaže iz domaćinstava organizovano je kroz sistem posuda za sakupljanje reciklabilnih frakcija otpada na javnim površinama, reciklažnih dvorišta, mobilnog reciklažnog dvorišta. Glavni grad u saradnji sa privrednim društvima "Čistoća" d.o.o. Podgorica i "Deponija" d.o.o. Podgorica, realizuje aktivnosti sakupljanja ambalažnog otpada od pravnih lica. Pravnim subjektima je omogućeno zaključivanje ugovora o besplatnom preuzimanju ambalažnog otpada, po unaprijed utvrđenim uslovima, koji se odnose na pravilan način odlaganja i privremeno skladištenje otpada do njegovog preuzimanja.

Još jedna aktivnost usmjerena na unapređenje sistema selektivnog sakupljanja otpada jeste postavljanje namjenskih koševa za odvojeno sakupljanje papira, kartona, PVC ambalaže i najlon folija, čime je pravnim i fizičkim licima omogućeno pravilno odlaganje ove vrste otpada na više lokacija u Podgorici. Na ovaj način doprinosi se smanjenju nepropisnog odlaganja ambalažnog otpada u posude za sakupljanje komunalnog otpada, smanjenju količine otpada koji se odstranjuje u sanitarnu kadu i povećanju količina odvojeno prikupljenog i reciklabilnog materijala, kao i očuvanju životne sredine i unapređenju primjene principa cirkularne ekonomije.

4.4.3.2. Ambalažno otpadno staklo

Sakupljanje otpadne staklene ambalaže u prethodnom periodu unaprijeđeno je na način što se kroz organizovan sistem odvojeno sakuplja iz ugostiteljskih objekata na teritoriji Glavnog grada, nakon čega se staklo skladišti i priprema za dalji plasman na tržište reciklabilnih materijala, čime se od otpada pretvara u vrijedan resurs.

Organizovanim preuzimanjem staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata, transportom i privremenim skladištenjem i tržišnom valorizacijom uspostavljen je sistem kojim se otpadna staklena ambalaža izdvaja iz tokova miješanog komunalnog otpada. Poseban značaj projekta ogleda se u tome što se staklena ambalaža, koja se ranije odlagala u sanitarnim kadama zajedno sa ostalim komunalnim otpadom, sada prikuplja odvojeno i usmjerava ka daljoj reciklaži. Time se smanjuje količina odloženog otpada, produžava vijek raspoloživih kapaciteta za odlaganje i povećava količina materijala koji se mogu vratiti u proizvodni ciklus (Tabela 14).

Tabela 14 Količina ambalažnog stakla

Staklo(t)	2024	2025
Otkup i doprema	157.0	1100.2
Izdvojeno u RC	/	29.7
Ukupno	157.0	1129.9

(Izvor: Deponija d.o.o.)

U cilju efikasnijeg obavljanja ove djelatnosti u narednom periodu postaviće se namjenske tj. tipske posude-zvona za staklenu ambalažu, shodno opredijeljenim lokacijama.

4.4.3.3. Upravljanje otpadnim jestivim uljima

Upravljanje otpadnim jestivim uljima iz domaćinstva realizuje se kroz informativno-edukativne aktivnosti na reciklažnim dvorištima, tokom kojih su građanima distribuirane posude zapremine 1,5 l za sakupljanje otpadnog jestivog ulja u domaćinstvima, sa ciljem unapređenja njegovog pravilnog odlaganja i predaje na za to određena mjesta.

Pored toga, u okviru organizacije kulturnih, zabavnih i drugih javnih manifestacija, realizovane su akcije prikupljanja otpadnih jestivih ulja i masti, u cilju njihovog pravilnog zbrinjavanja i smanjenja rizika od kontaminacije komunalnog otpada.

Od aprila 2025.godine uspostavljen je organizovan sistem odvojenog sakupljanja jestivih ulja iz ugostiteljskih objekata. Za pravilno odlaganje ove vrste otpada obezbijeđene su namjenske posude, čime se omogućava njegovo kontrolisano sakupljanje i sprječava nepropisno prosipanje i odlaganje, čime se smanjuje rizik od zagađenja životne sredine.

Sakupljeno jestivo otpadno ulje predstavlja vrijednu reciklabilnu energetska sirovinu koja se može dalje koristiti za proizvodnju biodizela i drugih ekološki prihvatljivih goriva i razvoju sistema upravljanja otpadom zasnovanog na principima cirkularne ekonomije i valorizaciji otpada kao resursa.

U tabeli 15 date su količine sakupljenog otpadnog jestivog ulja za period od početka aprila 2025. godine zaključno sa avgustom 2026.godine.

Tabela 15 Količine sakupljenog otpadnog jestivog ulja

2025.god. / t	2026.god./ t
93,92	104,22

(Izvor: "Deponija" d.o.o.)

4.4.3.4. Upravljanje opasnim frakcijama komunalnog otpada iz domaćinstva

U reciklažnim dvorištima je osim namjenskih posuda za selektivno sakupljanje frakcija komunalnog otpada, otpadnu ambalažu, karton, papir, pet, aluminijumske limenke, postavljene su posebne posude za odvojeno sakupljanje otpadnih jestivih ulja i masti, starih akumulatora, fluorescentnih cijevi, otpadnih boja i lakova, baterija, elektronskog otpada, kao i otpadnih lijekova. Na ovaj način stvorene su petpostavke za bezbjedno prikupljanje i privremeno skladištenje opasnih frakcija otpada iz domaćinstava, uz sprječavanje njihovog miješanja sa komunalnim otpadom.

Sakupljene frakcije opasnog otpada predaju se ovlašćenom sakupljaču ovih frakcija otpada za preuzimanje i tretman opasnog otpada, čime je obezbijeđen organizovan sistem daljeg upravljanja ovim frakcijama komunalnog otpada (Tabela 16).

Tabela 16 Pregled sakupljenih količina opasnog otpada na reciklažnim dvorištima (2023–2025)

Godina	Količina sakupljenog opasnog otpada iz domaćinstava (kg)
2023.	11.923
2024.	11.566
2025.	32.670
UKUPNO	56.159

(Izvor: "Čistoća"d.o.o.)

4.4.3.5. Upravljanje otpadnim gumama

Glavni grad je krajem 2025. godine započeo aktivnosti na rješavanju problema otpadnih guma, uključujući nabavku drobilice za njihovu obradu postupkom drobljenja. Time su stvoreni tehnički uslovi za unapređenje postupanja sa ovom vrstom otpada i smanjenje nepropisnog odlaganja na javnim površinama. Kapacitet drobilice je 5-8 t/h i na njoj se vrši tretman odnosno drobljenje guma iz automobilskeg programa.

Ova aktivnost predstavlja korak ka unapređenju sistema upravljanja otpadnim gumama, smanjenju njihovog nepropisnog odlaganja i stvaranju uslova za dalje odgovarajuće postupanje sa obrađenim materijalom, u skladu sa važećim propisima.

4.5. Prerada i recikliranje komunalnog otpada

Poslovi prerade i odstranjivanja komunalnog otpada povjereni su "Deponija"d.o.o. Podgorica. Obrada otpada, shodno zakonu o upravljanju otpadom je postupak prerade i/ili odstranjivanja otpada, kao i priprema prije prerade i/ ili odstranjivanja.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom prerada otpada je postupak čiji je glavni rezultat upotreba otpada u korisne svrhe, kada otpad zamjenjuje druge materijale koje bi inače trebalo upotrijebiti za tu svrhu ili kada se otpad priprema za tu svrhu u procesu proizvodnje ili za drugu privrednu namjenu. U Regionalnom reciklažnom centru, u Pogonu za reciklažu, vrši se obrada selektivno sakupljenih i izdvojenih reciklabilnih frakcija otpada. Količine selektivno odvojenih reciklabilnih frakcija otpada data je u tabeli 17.

Tabela 17 Količine otpada u MRF-u od 2023.-2025.godine

Lokacija	Vrsta postrojenja	Projektovani kapacitet (t/god)	Status	Tretirani otpad (t/god)			Uslužena područja
				2023	2024	2025	
Livade, Podgorica	Postrojenje za povrat materijala (MRF)	90.000	Djelimično operativno sa manjim kapacitetom	10.832,4	7.076,4	5.479,7	Podgorica, Zeta, Plužine, Cetinje, Tuzi, Danilovgrad, Šavnik, Nikšić

(Izvor: Deponija d.o.o.)

Staklo koje se izdvoji u sortirnoj kabini se sakuplja u abrol kontejneru. Nakon što se sakupi određena količina ista se prenosi na prostor namjenjen za skladištenje. Karton koji se izdvoji se presuje na višenamjenskoj presi. PET ambalaža se sakuplja odvojeno po bojama i presuje na višenamjenskoj presi.

Slika 1 Sortirnica 2 sa koševima za PET ambalažu

Papir se presuje na višenamjenskoj presi. Aluminijske limenke se presuju na presi za metal. Materijali od željeza se izdvajaju pomoću dva magnetna odvajачa. Oni koji su u tanji odnosno limenke od hrane, limovi i ostalo se presuju na presi za metal a krupniji komadi se odvajaju na posebno mjesto i nakon toga se stavljaju na tržište u cilju valorizacije istih. PP plastika se presuje na višenamjenskoj presi dok se HDPE plastika melje na mlinu za plastiku

U okviru daljeg razvoja sistema upravljanja otpadom razmotriće se mogućnosti za uspostavljanje sistema odvojenog prikupljanja i dalje obrade tekstilnog otpada, posebno kroz planiranu izgradnju novog Reciklažnog centra. Cilj je smanjenje količina tekstilnog otpada koji se odlaže, povećanje mogućnosti njegove ponovne upotrebe i reciklaže i valorizacija tekstila kao resursa u skladu sa principima cirkularne ekonomije. (Tabela 18, 19).

Tabela 18 Vrste i količine otpadne ambalaže izdvojene u Regionalnom reciklažnom centru za period od 2023.-2025.godine

Karton(t)	2023	2024	2025
Otkup i doprema	574,1	893,9	1164,4
Izdvojeno u RC	240,1	199,0	216,2
Ukupno	814,2	1092,9	1380,6
Papir(t)	2023	2024	2025
Otkup i doprema	296,6	444,9	520,1
Izdvojeno u RC	49,5	34,9	28,3
Ukupno	346,2	479,8	548,4
PET(t)	2023	2024	2025
Otkup i doprema	9,0	30,8	30,0
Izdvojeno u RC	81,4	51,3	44,1
Ukupno	90,4	82,1	74,1

(Izvor: Deponija d.o.o.)

Napomena: Reciklažni centar u periodu od 2024.-2025.godine nije radio četiri mjeseca, pa su iz tog razloga manje količine u tom periodu.

Tabela 19 *Tretman komunalnog otpada u Pogonu za reciklažu sa količinama i vrstama izdvojenih materijala za period 2023 - 2025.godini*

Vrsta izvojenih frakcija	2023(t)	2024(t)	2025(t)	Ukupno(t)
Karton	240,1	199,0	216,16	655,26
Papir	49,54	34,91	28,28	112,73
Kese*	54,98	11,89	0	66,87
LDPENajlon	6,9	2,15	2,52	11,57
MIX plastike **	84,42	65,44	4,82	154,68
PET	81,4	51,25	44,12	176,77
Al limenke	9,68	6,54	6,64	22,86
Željezo	33,12	31,51	37,16	101,79
Staklena ambalaža	-	-	29,7	-
UKUPNO	561,58	405,97	369,4	1.332,23

(Izvor: "Deponija" d.o.o)

Implementacija novog Zakona o upravljanju otpadom donijela je sistemski zaokret i mjerljive ekološke benefite na teritoriji Glavnog grada. Restriktivne mjere, koje su obuhvatile zabranu laganih plastičnih kesa od 15 do 50 mikrona i uvođenje ekonomske naknade za kese preko 50 mikrona tj. prodavci plastičnih kesa, kesa za nošenje debljine zida preko 50 mikrona, u obavezi su da plaćaju ekološku naknadu Fondu za zaštitu životne sredine (Eko fond).

Direktno su uticale na promjenu potrošačkih navika i smanjenje pritiska na komunalnu infrastrukturu.

Značajno je redukovano nekontrolisano rasipanje laganog plastičnog otpada sa kontejnerskih mjesta pod uticajem vjetrova, čime su zaštićene javne površine, parkovi i osjetljivi pojasevi riječnih tokova.

Kontinuirano izdvajanje, baliranje i skladištenje miješane plastike i plastičnih kesa predviđeno je kroz implementaciju sistema Proširene odgovornosti proizvođača (EPR) u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, kojim je propisano da su proizvođači i uvoznici dužni da organizuju i finansiraju sakupljanje, razvrstavanje i konačni tretman ambalažnog otpada koji stave na tržište.

4.5.1 Upravljanje biljnim i kabastim otpadom

Privremeno skladištenje kabastog i biljnog otpada vrši se na privremeno opredijeljenim lokacijama.

Kabasti otpad i biljni otpad privremeno se skladište na lokaciji u krugu deponije "Livade", dok se biootpad sa zelenih javnih površina skladišti na privremenoj lokaciji u krugu

“Zelenilo” d.o.o.Podgorica(Tabela 23). Odlaganje biljnog i kabastog otpada omogućeno je postavljanjem kontejnera od 7m³ u reciklažnim dvorištima.

Tabela 20 Količina sakupljenog biljnog i kabastog otpada odloženog na privremenim odlagalištima za 2023.godinu

Vrsta otpada	Količina otpada(t)
Biljni otpad	1.425
Kabasti otpad	35.845
UKUPNO:	37.270

(Izvor: “Čistoća” d.o.o.)

Tabela 21 Količina sakupljenog biljnog i kabastog otpada odloženog na privremenim odlagalištima za 2024.godinu

Vrsta otpada	Količina otpada(t)
Biljni otpad	1.836
Kabasti otpad	32.124
UKUPNO:	33.960

(Izvor: “Čistoća” d.o.o.)

Tabela 22 Količina sakupljenog biljnog i kabastog otpada odloženog na privremenim odlagalištima za 2025.godinu

Vrsta otpada	Količina otpada(t)
Biljni otpad	866
Kabasti otpad	39.402
UKUPNO:	40.268

(Izvor: “Čistoća” d.o.o.)

Tabela 23 Sakupljeni biljni otpad sa javnih zelenih površina

Sakupljeni biljni otpad sa javnih zelenih površina prikazanih u tonama (t)	2026	2027	2028	2029	Ukupno
	18.460	18.920	19.380	19.840	76.600

(Izvor: “Zelenilo” d.o.o.)

4.5.2 Upravljanje otpadom od tekstila

Otpad od tekstila predstavlja odbačenu odeću, obuću i kućni tekstil koji značajno opterećuje životnu sredinu i zahtjeva uvođenje principa cirkularne ekonomije. Većina odbačenog tekstila završi na deponijama ili u incineratorima, otpuštajući hemikalije i mikroplastiku što ima negativan uticaj i može dovesti do zagađenja životne sredine.

Nova pravila Evropske unije donose strože zahteve za modnu industriju, uvode “proširenu odgovornost proizvođača za tekstil”.

Tokom 2024.godine, realizovane su pilot-aktivnosti usmjerene na odvojeno sakupljanje i ponovnu upotrebu tekstilnog otpada postavljanjem specijalizovanog kontejnera za tekstil sa primarnim ciljem dalje distribucije u humanitarne svrhe.

Međutim, i pored postavljanja jasnih uputstava, ovaj pilot-punkt je povučen iz upotrebe nakon šest mjeseci rada usljed kontinuiranog nepravilnog odlaganja drugih morfoloških

vrsta otpada, kao i učestalog devastiranja posude od strane nesavjesnih pojedinaca. Navedeni izazovi na terenu jasno ukazuju na to da uspostavljanje stabilnog toka za tekstilni otpad zahtijeva dodatne prateće mjere.

U skladu sa smjernicama Državnog plana upravljanja otpadom, kojim je zaokruženo odvojeno sakupljanje tekstila kao obaveza, u planskom periodu 2026–2029.godine težiće se razvoju sistema upravljanja ovom vrstom otpada kroz strogo kontrolisane uslove. Upravljanje otpadom od tekstila planira se realizovati isključivo u okviru stacionarnih i mobilnih reciklažnih dvorišta, koja posjeduju stalni fizički i video nadzor.

4.5.3 Postojeće stanje upravljanja biootpadom - otpad iz vrtova i parkova i javnih zelenih površina

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i kuhinjski otpad koji nastaje u domaćinstvima, kancelarijama, restoranima, veleprodajama, menzama, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za preradu hrane.

Zelene površine u Glavnom gradu zauzimaju prostor od 1.221 ha. Intenzivno se održava 25 ha gradskih parkova, 34 ha zelenila u razdjelnim ostrvima i uz saobraćajnice, 58 ha blokovskog zelenila.

Ekstenzivno se održava 180 ha park šuma i zaštitnih pojaseva i 924 ha neuređenih zaštitnih pojaseva, obala rijeka i površina neprivedenih namjeni.

Sa javnih zelenih površina u Glavnom gradu na godišnjem nivou se sakupi oko 18.000t zelenog otpada. Nakon sječe, orezivanja i košenja biljni otpad se ručno i pomoću mehanizacije sakuplja u transportna vozila i donosi se na površinu u okviru Društva gdje se vrši šrederisanje.

Sa javnih zelenih površina u Glavnom gradu na godišnjem nivou se sakupi oko 18.000t zelenog otpada (Tabela 24).

Tabela 24 Količina biljnog otpada iz vrtova i parkova i javnih zelenih površina

Godine	Količine sakupljenog otpada u tonama
2023	15,000
2024	16,500
2025	18,000

(Izvor: "Zelenilo" d.o.o)

Privremeno skladištenje biootpada sakupljenog sa javnih zelenih površina se vrši na privremenoj lokaciji u krugu "Zelenilo" d.o.o. Podgorica.

4.6 Odstranjivanje komunalnog otpada

Odstranjivanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, pa ni u slučaju kada se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija.

Odstranjivanje komunalnog otpada vrši se u sanitarnim kadama u skladu s propisima, na način da se štite svi segmenti životne sredine. Zemljište i podzemne vode štite se od

zagađenja nepropusnim slojevima postavljenim na dnu sanitarne kade, postavljenim u skladu sa EU standardima, sakupljanjem procjednih voda sa tijela deponije, koje se drenažnim sistemom odvođe do Pogona za tretman procjednih voda. Spaljivanjem deponijskog gasa na eko baklji odgovarajućeg kapaciteta, sprečava se oslobađanje gasova sa efektom staklene bašte u atmosferu.

Slika 2 Buldožer

Slika 3 Kompaktor

4.7 Opis postojećeg stanja u oblasti upravljanja komunalnim kanalizacionim muljem

Otpadne vode koje se prečišćavaju na Postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici su po porijeklu dijelom komunalne, dijelom industrijske otpadne vode i dijelom vode od infiltracije. Sve otpadne vode koje se ispuste u javni kanalizacioni sistem se odvođe gravitacionim putem. Proces prečišćavanja otpadnih voda se sastoji iz tri glavne grupe tretmana: primarnog, sekundarnog i tretmana mulja.

Primarnim tretmanom se uklanjaju grube i inertne materije na grubim i finim automatskim rešetkama, pijesak, ulje i masnoće u aerisanom separatoru i primarni mulj (sedimentne i suspendovane materije) u primarnom taložniku. Izdvojeni primarni mulj se transportuje crpkama na liniju tretmana mulja

Sekundarnim (biološkim) tretmanom otpadnih voda vrši se uklanjanje organskih materija u procesu aktivnog mulja sa recirkulacijom. Izdvajanje prečišćene otpadne vode od aktivnog mulja se vrši u sekundarnim taložnicima. Stvorena biomasa se izdvaja iz sistema taloženjem u sekundarnim taložnicima kao višak mulja i zajedno sa primarnim muljem transportuje crpkama na liniju tretmana mulja. Proces aktivnog mulja karakteriše velika fleksibilnost. Procesom se upravlja preko SCADA sistema, mjerenjem sadržaja rastvorenog kiseonika u bioaeracionim bazenima i povratnom akcijom na regulacione uređaje u procesu.

Obrada mulja na postojećem postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda se vrši na tehnološkoj liniji obrade mulja kapaciteta 30 m³/h, na kojoj se vrši obrada primarnog i viška aktivnog mulja koji se izdvajaju taloženjem u primarnoj i sekundarnim taložnicima, tokom procesa primarnog i sekundarnog procesa prečišćavanja otpadnih voda. Nakon procesa zgušnjavanja i dehidratacije, kao finalni proizvod se dobija dehidratirani kanalizacioni mulj stepena suvoće 25 – 33 % suve materije (SM). Obradeni kanalizacioni muljje A kvaliteta definisanog Pravilnikom o bližim uslovima koje

treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količine, obim, učestalost i metode analize komunalnog kanalizacionog mulja za dozvoljene namjene i uslovima koje treba da ispunjava zemljište planirano za njegovu primjenu (Tabela 25). Obradeni mulj se interno zbrinjava na lokaciji postrojenja.

Tabela 25 Količine kanalizacionog mulja za 2022, 2023, 2024 i 2025 godinu

Naziv	Jedinica	2022	2023	2024	2025
		Prosjek	Prosjek	Prosjek	Prosjek
Projektovano opterećenje PPOV - a	ES ₆₀	55 000	55 000	55 000	55 000
Prosječno dnevno opterećenje PPOV - a	ES ₆₀	67 331	70 173	62 863	74 120
Godišnja proizvodnja mulja (suve čvrste materije)	t _{SM} /god	1 306	1 361	1 219	1 438
Dnevna proizvodnja mulja (suve čvrste materije)	kg _{SM} /dan	3 577	3 729	3 340	3 939
Suva materija (SM)	kg _{SM} /kg	0,33	0,30	0,30	0,27

(Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o.)

4.8 Neuređena odlagališta otpada

Neuređena odlagališta otpada nastala nepropisnim odlaganjem otpada predstavljaju opasnost po životnu sredinu, prvenstveno sa aspekta procjednih voda sa odlagališta otpada koje su kontaminirane visokim koncentracijama različitih vrsta zagađujućih materija (teški metali, organska jedinjenja, itd.), a koje prolaskom kroz zemlju, zagađuju površinske i podzemne vode.

Glavni grad kontinuirano preduzima aktivnosti na uklanjanju i sanaciji neuređenih odlagališta na teritoriji Glavnog grada za što se Budžetom Glavnog grada na godišnjem nivou opredjeljuju značajna finansijska sredstva.

U cilju sprječavanja ponovne devastacije saniranih površina vrši se pojačan komunalni i inspeksijski nadzor. U nastavku je dat tabelarni pregled neuređenih odlagališta otpada na teritoriji Glavnog grada za 2023-2025.godine.

Tokom 2023.godine sanirano je ukupno 18 neuređenih odlagališta otpada. Tom prilikom je uklonjeno 11.830 m³ nepropisno odloženog otpada. Za ove namjene iz budžeta su utrošena značajna finansijska sredstva od 168.208,40 € (Tabela 26).

Tabela 26 Neuređena odlagališta otpada sanirana u 2023.godini

R. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	Put za carinski terminal, preko puta magacina Okova	700m ³	11.398,80€
2.	Konik, park šuma u ulici Husinjskih Rudara	400m ³	6.084,60€
3.	Put za vodoizvor "Bolje sestre" uz rijeku Moraču	100m ³	1.972,30€
4.	Dajbabe, uz rijeku Moraču, iza magacina HDL	180m ³	1.414,40€

R. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
5.	Dajbabe,kod magacina „HDL“-a	600m ³	7.925,00€
6.	Konik,izbjegličko naselje	400m ³	6.683,80€
7.	Stari Aerodrom,prije Dekar pumpe	200m ³	3.192,10€
8.	Konik,park šuma preko puta reciklažnog dvorišta	130m ³	2.592,90€
9.	Prostor između“Cedisa“-a,“Cijevna komerc“ i željezničke pruge	400m ³	5.785,00€
10.	Prostor pored Građevinskog nadzora i laboratorijskih ispitivanja	150m ³	2.293,30€
11.	Protivpožarni putevi-Ćemovsko polje	140m ³	4.757,80€
12.	Ćemovsko polje u blizini stočne pijace	300m ³	4.936,20€
13.	Prostor između“ Novog Duvanskog kombinata“ i „Distributivnog centra“	3000m ³	39.464,70€
14.	City kvart,prostor nekadašnje fabrike Radoje Dakić	2.750m ³	34.685,50€
15.	Kakaricka gora,pored igrališta	1.450m ³	19.723,40€
16.	Prostor između“Cedis“-a i željezničkih šina	200m ³	3.129,40€
17.	Prostor iza Stočne pijace	130m ³	2.592,90€
18.	Prostor između“Naš Diskont“-a,“Jumbo“ i garaže“ Putevi“	600m ³	9.576,30€
Ukupno:		11.830m ³	168.208,40€

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Tokom 2024. godine očišćeno je ukupno 16 evidentiranih lokacija neuređenih odlagališta. Ukupna količina prikupljenog otpada u ovoj godini iznosila je 6.310 m³. Finansijski trošak za realizaciju ovih sanacija iznosio je 99.922,80 €. (Tabela 27).

Tabela 27 Neuređena odlagališta otpada sanirana u 2024.godini

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	Prostor iza Stočne pijace (očišćeno u februaru)	400 m ³	4.923,00 €
2.	Ćemovsko polje, preko puta Carinskog terminala, zona 1 (očišćeno u martu)	1.700 m ³	20.228,00 €
3.	Ćemovsko polje, preko puta Carinskog terminala, zona 2 (očišćeno u martu)	1.000 m ³	15.000,00 €
4.	Ćemovsko polje, preko puta Carinskog terminala, zona 3 (očišćeno u martu)	600 m ³	10.394,00 €
5.	Ćemovsko polje, preko puta Carinskog terminala, zona 4 (očišćeno u martu)	180 m ³	4.397,00 €
6.	Kakaricka gora (očišćeno u martu)	150 m ³	2.456,90 €
7.	Desna obala rijeke Morače, kod Krivog mosta (očišćeno u maju)	20 m ³	310,30 €
8.	Prostor iza „Dekar“ pumpe(očišćeno u maju)	150 m ³	3.270,00 €

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
9.	Bulevar vojvode Stanka Radonjića, iza lokala „Ogi“ (očišćeno u maju)	110 m ³	2.654,05 €
10.	Lokalitet pored Građevinskog nadzora (očišćeno u maju)	70 m ³	1.433,00 €
11.	Stočnapijaca (očišćeno u junu)	700 m ³	10.221,90 €
12.	Kamionska pijaca (očišćeno u junu)	420 m ³	5.581,75 €
13.	Kod Azila (očišćeno u junu)	60 m ³	3.170,60 €
14.	Ćemovsko polje, u blizini stočne pijace (očišćeno u avgustu)	400 m ³	9.055,60 €
15.	Stari Aerodrom, iza JU Dom Starih Podgorica (očišćeno u avgustu)	200 m ³	3.629,00 €
16.	Ćemovsko polje, u blizini stočne pijace (očišćeno u novembru)	150 m ³	3.197,70 €
	UKUPNO:	6.310 m ³	99.922,80 €

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Na teritoriji Glavnog grada tokom 2025. godine je kroz Popis neuređenih odlagališta evidentirano 27 neuređenih odlagališta sa kojih je uklonjeno 8.450 kubika raznog otpada, za što je utrošeno 149.357,80 eura (Tabela 28).

Tabela 28 Neuređena odlagališta otpada sanirana u 2025. godini

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	Barutana u bliini OŠ Savo Kažić i kulturnog spomenika u Lješanskoj nahiji	70 m ³	1.996,00 €
2.	Prostor pored Građevinskog nadzora i laboratorijskih ispitivanja	200 m ³	3.629,00 €
3.	Prostor između Cedisa i željezničkih šina	300 m ³	5.383,00 €
4.	Kamionska pijaca	250 m ³	3.961,50 €
5.	Kakaricka gora	320 m ³	6.145,20 €
6.	Stočna pijaca	910 m ³	16.167,10 €
7.	Ćemovsko polje, u blizini Skloništa za naputene i izgubljene kućne ljubimce	600 m ³	9.556,00 €
8.	Stočna pijaca	540 m ³	10.052,40 €
9.	Beri, kod mosta na rijeci Sitnici	100 m ³	1.875,00 €
10.	Kod novog Duvanskog	250 m ³	4.324,50 €
11.	Prije Dekar pumpe, preko puta Romskog naselja	200 m ³	3.629,00 €
12.	Duž saobraćajnice ka Sportskom aerodromu Aeroklubu "Špiro Mugoša" i piceriji Calabria na Ćemovskom polju	200 m ³	3.629,00 €
13.	Bulevar Georgija Žukova uz željezničku prugu Beograd-Bar	110 m ³	2.256,10 €

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
14.	City kvart, prostor nekadašnje fabrike Radoje Dakić	1000 m ³	16.330,00 €
15.	Čemovsko polje, preko puta Carinskog terminala	350 m ³	7.167,50 €
16.	Prostor između Cedisa i željezničkih šina	1.700 m ³	28.487,00 €
17.	Pored Građevinskog nadzora	100 m ³	1.633 €
18.	Donja Gorica, u blizini obilaznice kod bulevara 21. Maj	350 m ³	6.320 €
19.	Bulevar Vojvode Stanka Radonjića, iza kafe bara "Ogi"	250 m ³	4.687,50 €
20.	Donja Gorica, iza UDG-a	20 m ³	399,20 €
21.	Zabjelo, preko puta Jumba	60 m ³	1.076,60 €
22.	Beri kod dječijeg igrališta	70 m ³	1.336,70 €
23.	Dajbabe, u blizini nadvožnjaka	150 m ³	2.570,50 €
24.	Stari put za Gornje Kokote	140 m ³	2.794,40 €
25.	Kakaricka gora – vrh	150 m ³	2.933,50 €
26.	Gornja Gorica, u blizini Komanskog mosta (berski put)	30 m ³	659,30 €
27.	Bulevar Josipa Sladea	30 m ³	358,80 €
	UKUPNO:	8.450 m ³	149.357,80 €

Tokom 2026. godine, je kroz tri dokumenta Popis neuređenih odlagališta evidentirano 30 neuređenih odlagališta sa kojih je uklonjeno 3.620 kubika raznog otpada, za što je utrošeno 66.084,20€ eura (Tabela 29)

Podaci za 2026. godinu odnose se na realizovane aktivnosti zaključno sa datumom izrade Plana. Podaci za preostali dio 2026.godine predstavljaju planirane aktivnosti.

Tabela 29 Neuređena odlagališta otpada sanirana u 2026.godini

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	Odlagalište u selo Orahovo u blizini skretnice za selo Bezjovo	100 m ³	1.754,00 €
2.	Trim staza uz Petrovačku magistralu sa lijeve strane puta pravac Podgorica-Bar	190 m ³	3.489,90 €
3.	Selo Barutana u blizini OŠ "Savo Kažić"	70 m ³	1.094,70 €
4.	Grbavci uz lijevu uobalu Morače	160 m ³	3.435,60 €
5.	Protivpožarni putevi	300 m ³	6.593,00 €
6.	Prostor između Građevinskog nadzora i željezničkih šina	500 m ³	8.649,00 €
7.	Konik, park šuma preko puta reciklažnog dvorišta u ul. Husinjskih rudara	200 m ³	3.629,00 €
8.	Prostor iza Euro Petrol pumpe	120 m ³	2.032,20 €
9.	Bulevar Veljka Vlahovića, u blizini JU "Doma starih"	100 m ³	1.754,00 €
10.	Bulevar Vojvode Stanka Radonjića, iza penzionerske zgrade	80 m ³	1.354,80 €
11.	Prostor preko puta magacina Okov-a	60 m ³	955,60 €
12.	Beri, pored igrališta	70 m ³	1.336,70 €
13.	Naselje Konik, preko puta kuće Perić	20 m ³	399,20 €

Red. br.	Lokacije neuređenih odlagališta otpada	Uklonjene količine Otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
14.	Bulevar Georgi Žukova, prostor između CEDIS-a i željezničkih šina	200 m ³	3.387,00 €
15.	Prostor pored Građevinskog nadzora	130 m ³	2.292,30 €
16.	City kvart, iza nekadašnje fabrike „Radoje Dakić“	60 m ³	1.318,60 €
17.	Naselje Zabjelo pored ograde prostora koji je u vlasništvu KIPS-a	120 m ³	2.032,20 €
18.	Bulevar Vojvode Stanka Radonjića, iza kafe bara Ogi	100 m ³	1.875,00 €
19.	Naselje Zabjelo, preko puta Jumbo	50 m ³	937,50 €
20.	Obala rijeke Morače, u blizini mosta Luča	120 m ³	2.032,20 €
21.	Bulevar Josipa Sladea, u blizini magacina	40 m ³	677,40 €
22.	Stari put za Gornje Kokote	50 m ³	937,50 €
23.	Kod stočne pijace	20 m ³	399,20 €
24.	Aerodrom „Špiro Mugoša“	250 m ³	4.082,50 €
25.	Beri, kod improvizovanog mosta	80 m ³	1.475,80 €
26.	Stari berski put u blizini Komanskog mosta	40 m ³	798,40 €
27.	Naselje Zabjelo, iza zgrade IX Jugovića	20 m ³	520,20 €
28.	City kvart, prostor budućeg Doma Zdravlja	150 m ³	2.570,50 €
29.	Bioče 3 pozicije (Iza MZ Bioče, Iza tunela Mrke, Raslovići)	70 m ³	1.215,70 €
30.	Naselje Konik, proleterski kanal	150 m ³	3.054,50 €
	UKUPNO:	3.620 m ³	66.084,20€

Prilikom čišćenja lokacija devastiranih nepropisnim odlaganjem otpada nakon identifikacije i procjene izrađuje se plan sanacije.

Takođe, na godišnjem nivou vrši se čišćenje nepropisno odloženog otpada iz vodotoka od lokalnog značaja (Tabela 30).

Tabela 30 Sanirane lokacije vodotoka od lokalnog značaja u 2025.godini

Red. br.	Opis tretirane lokacije	Finansijski iznos
1.	Rijeka Ribnica	29.781,00 €
2.	Savin potok	37.459,00 €
3.	Markov potok	3.724,50 €
4.	Mosorski potok	7.863,50 €
	Ukupno:	78.827,85 €

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Za 2026.godinu urađena je procijena, i planirani su sljedeći radovi čišćenja vodotoka od lokalnog značaja (Tabela 31).

Tabela 31 Vodotoci od lokalnog značaja i planirane aktivnosti čišćenja u 2026.godini

Red. br.	Opis tretirane lokacije	Finansijski iznos
1.	Rijeka Ribnica	24.947,00 €
2.	Rijeka Sitnica	21.878,50 €
3.	Savin potok	33.253,00
4.	Markov potok	3.043,80 €
5.	Mosorski potok	6.667,00 €
	Ukupno:	89.789,30 €

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

4.9 Postojeći tarifni sistem i način finansiranja usluga upravljanja otpadom

Cijene usluga sakupljanja, transporta, prerade i odstranjivanja komunalnog otpada utvrđene su u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Sl. list Crne Gore", br. 055/16, 074/16, 002/18 066/19, 140/22, 084/24) i pratećom Uredbom o metodologiji za određivanje cijena (Sl. list CG, broj 055/20), koja se trenutno obračunava na osnovu površine objekta korisnika.

U planskom periodu nadležna privredna društva će u skladu sa utvrđenim potrebama razmotriti izradu i ažuriranje cjenovnika.

Ove strategije se zasnivaju na usklađivanju cijena sa stvarnim i opravdanim operativnim troškovima, analizi tržišnih parametara i strukturi pruženih usluga.

Primjenom tarifnih modela obezbjeđuje se ekonomska održivost poslovanja nadležnih privrednih društava i stabilan izvor sredstava za kontinualno unapređenje i modernizaciju cjelokupnog sistema upravljanja otpadom u Glavnom gradu.

5. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA SAKUPLJANJE I UPRAVLJANJE OTPADOM

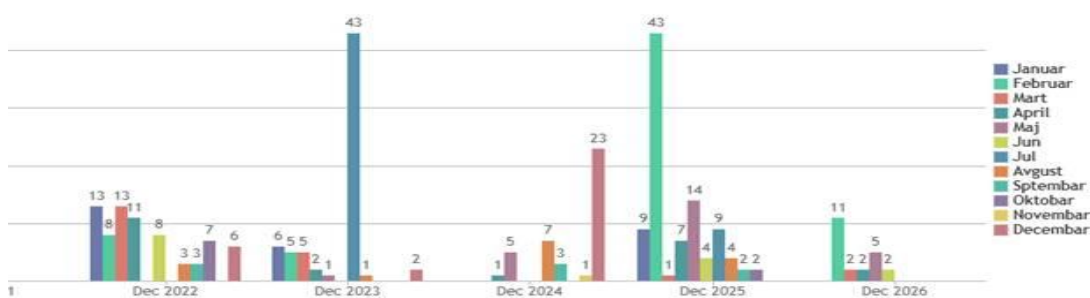
Infrastruktura koju je Glavni grad izgradio u skladu sa Evropskim direktivama upravljanje otpadom, obezbjeđuje održivo upravljanje komunalnim otpadom. Ovo prvenstveno podrazumijeva izgradnju sanitarne deponije “Livade” sa Regionalnim reciklažnim centrom, izgradnju reciklažnih dvorišta, postavljanje privremenih odlagališta za neopasni građevinski, biljni i kabasti otpad, postavljanje posuda za odvojeno sakupljanje i sakupljanje komunalnog otpada, polupodzemnih i nadzemnih kontejnera, i mobilnog reciklažnog dvorišta, reciklomata i ostalih objekata i opreme neophodne za uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom. U cilju unapređenja sistema upravljanja otpadom u kontinuitetu se realizuju aktivnosti i projekti na unapređenju i modernizaciji postojeće infrastrukture.

5.1 Posude za sakupljanje komunalnog otpada

Posude za sakupljanje komunalnog otpada na teritoriji Glavnog grada postavljaju na osnovu stvarnih potreba na terenu, zahtjeva i potreba građana, prostorno-saobraćajnih i tehničkih uslova.

Shodno Odluci o održavanju čistoće na teritoriji Glavnog grada Podgorice (“Sl. list Crne Gore - opštinski propisi” 9/20), izrađen je Elaborat o postavljenim posudama na teritoriji Glavnog grada – Podgorica kojim je izvršen detaljan popis postojećih lokacija za odlaganje komunalnog otpada. Evidentirane su sve mikrolokacije sa preciznim prikazom rasporeda podzemnih i nadzemnih kontejnera, kao i drugih posuda za sakupljanje otpada. U toku je izrada novog elektronskog Elaborata o postavljenim posudama na teritoriji Glavnog grada – Podgorica, koji će sadržati precizne podatke o lokacijama, vrstama i kapacitetima svih posuda za otpad na teritoriji Glavnog grada. Elaborat će služiti kao osnova za planiranje budućih aktivnosti, optimizaciju sistema i efikasnije upravljanje komunalnom infrastrukturom. Osnovni cilj izrade Elaborata jeste optimizacija sistema sakupljanja i odvoza komunalnog otpada kroz racionalnije planiranje rasporeda posuda, efikasnije korišćenje raspoložive mehanizacije i unapređenje organizacije rada.

Prikazana dinamika pokazuje da se postavljanje posuda nije odvijalo ravnomjerno iz godine u godinu, već u skladu sa konkretnim potrebama sistema, stanjem na terenu i raspoloživim tehničkim i prostornim uslovima (Grafik 1). Intenzivnije postavljanje posuda posebno je evidentno u novijem periodu, što ukazuje na kontinuirano prilagođavanje infrastrukture potrebama građana i razvoju sistema sakupljanja otpada. Podaci ne predstavljaju fiksnu godišnju dinamiku, već odraz realizovanih potreba i prioriteta u konkretnom periodu (2022 - 2026. godine).

Grafik 1 Grafički godišnji prikaz postavljanja polupodzemnih i nadzemnih kontejnera

(Izvor: "Čistoća" d.o.o.)

Ukupan broj metalnih kontejnera postavljenih na javnim površinama iznosi 4.075, od čega je 633 posuda za selektivno odlaganje otpada. Takođe, tokom izvještajnog perioda „Čistoća“ d.o.o. Podgorica je vršila i pražnjenje 362 polupodzemna kontejnera zapremine od 3m³, 5m³ i 6m³ (Tabela 32).

Tabela 32 Vrste posuda za sakupljanje komunalnog otpada

Vrsta posude za sakupljanje komunalnog otpada	Količina
Metalni kontejneri 1,1m ³	4.075
Polupodzemni kontejneri 3 m ³ , 5 m ³ 6 m ³	362
Posude za selektivno sakupljanje	633

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Polupodzemni i nadzemni kontejneri predstavljaju savremeno i efikasno rješenje za sakupljanje komunalnog otpada. Njihova osnovna prednost ogleda se u većem kapacitetu u odnosu na klasične metalne kontejnere zapremine 1,1 m³, što omogućava rjeđe pražnjenje i smanjenje troškova održavanja. Takođe, značajno se smanjuje širenje neprijatnih mirisa, kao i mogućnost rasipanja otpada izvan posude. Ovakav sistem doprinosi urednijem izgledu javnih površina, zauzima manje prostora i unaprijeđuje vizuelno-estetski izgled urbanog prostora. Na teritoriji Glavnog grada Podgorice trenutno je postavljeno 362 polupodzemnih kontejnera zapremine 2,5 m³, 3 m³, 5 m³ i 6 m³, kao i 151 nadzemni kontejner zapremine 2m³ (Slika 4,5).

Slika 4 Polupodzemni kontejner (Izvor:Čistoća d.o.o.)
Izvor:(Čistoća d.o.o.)

Slika 5 Nadzemni kontejner

Od početka implementacije primarne selekcije otpada po modelu “mokre” i „suve“ frakcije postavljeno je ukupno 633 posude za selektivno sakupljanje otpada.

U cilju unapređenja komunalne higijene i očuvanja urednosti javnih površina, obezbjeđivanju uslova za odgovorno ponašanje vlasnika kućnih ljubimaca, postavljene su adekvatne korpe, građanima je omogućeno da na propisan način odlažu otpad nastao tokom boravka kućnih ljubimaca na javnim površinama, kao i korpe za sitni otpad, čime se doprinosi unapređenju komunalnog reda, zaštiti javnog zdravlja i očuvanju životne sredine. U periodu od 2023.-2025.godine postavljeno je ukupno 265 namjenskih korpi.

5.2 Reciklažna dvorišta

Reciklažna dvorišta su mjesta uređena za sakupljanje i privremeno skladištenje primarno selektovanog komunalnog otpada iz domaćinstva, po vrstama, odnosno prema frakcijama. To su posebno određeni i nadzirani prostori, namijenjeni za korišćenje prvenstveno građanima, gdje građani mogu besplatno da odlažu odvojeno sakupljene reciklabilne frakcije otpada iz domaćinstva.

U okviru reciklažnih dvorišta postavljene su namjenske posude za odlaganje otpada, čija je zapremina od 1,1 do 10m³, u zavisnosti od vrste otpada koji se u njima odlaže, a u kojima je moguće odložiti pojedine vrste kako opasnog, tako i neopasnog otpada iz domaćinstva. Na svakom reciklažnom dvorištu postavljene su posude za: neopasni otpad (kontejneri za metalni krupni otpad, kontejneri za bijelu tehniku, kontejneri za drveni otpad, kontejneri za polietilenske folije i krupni plastični otpad, kontejneri za kartonsku ambalažu, kontejneri za otpadno ravno staklo, kontejneri za gume).

Postavljene su namjenske posude za opasni otpad za stare lijekove, otpadne baterije, eko kontejneri za otpadno ulje, eko kontejneri za uljne filtere, eko kontejneri za stare akumulatore, eko kontejneri za fluorescentne cijevi, spremište za boje i lakove, spremište za elektronski otpad, kontejner za stiropor (Slika 6).

Na teritoriji Glavnog grada postavljeno je pet reciklažnih dvorišta na lokacijama: Ulica Orijska, Ulica Husinjskih rudara, Ulica Iva Vizina, Ulica Kritskog odreda i Bulevar Mihaila Lalića, koja su izgrađena u skladu sa zakonskim propisima.

Slika 6 Reciklažno dvorište

Kroz kontinuirane edukacije i medijske aktivnosti, građani su upoznati sa lokacijama i vrstama otpada koji se može besplatno odložiti, kao i benefitima korišćenja istih. Izgradnjom reciklažnih dvorišta doprinijelo se unaprjeđenju sistema upravljanja komunalnim otpadom, prvenstveno kroz podsticaj i razvoj ekološke svijesti, o čemu svjedoči kontinuirano povećanje sakupljenih količina komunalnog otpada.

U periodu 2023- 2025.godineu reciklažnim dvorištima sakupljeno je ukupno 128,937 tona otpada, a očekuje se da će i u narednim godinama biti zabilježen rast količina otpada odloženog na ovim komunalnim objektima (Tabela.33).

Tabela 33 Količina sakupljenog otpada za period od 2023-2025. godine u reciklažnim dvorištima

GODINA	Količina(t)		
	Neopasan	Opasan	Ukupno
2023.	30,701	1,192	31,893
2024.	39,604	1,156	40,760
2025.	53,017	3,267	56,284

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Tokom 2025.godine povećani su kapaciteti reciklažnih dvorišta postavljanjem dodatnih posuda zapremine 7 m³ za odlaganje biljnog i kabastog otpada.

U cilju obezbjeđivanja održivog upravljanja svim frakcijama otpada iz domaćinstva, u okviru pilot projekta građanima su u prethodnom periodu podijeljene posude zapremine 1,5 l za sakupljanje jestivog ulja iz domaćinstava, kako bi ono moglo biti pravilno odloženo u reciklažnim dvorištima. Frakcije opasnog otpada odloženog u reciklažnim dvorištima predavane su ovlašćenim privrednim subjektima.

5.3 Mobilno reciklažno dvorište

Pored pet reciklažnih dvorišta, početkom decembra 2019. godine nabavljeno je prvo mobilno reciklažno dvorište u Glavnom gradu Podgorici (Slika 7). Stavljanjem u funkciju mobilnog reciklažnog dvorišta građanima je omogućeno da na pristupačniji način odlažu pojedine vrste neopasnog i opasnog otpada nastalog u domaćinstvima, čime je dodatno unaprijeđen sistem selektivnog prikupljanja otpada i očuvanja životne sredine.

Slika 7 Mobilno reciklažno dvorište

Mobilno reciklažno dvorište se postavlja po usvojenom godišnjem planu po gradskim mjesnim zajednicama(Tabela 34).

Tabela 34 Lokacije i termini postavljanja mobilnog reciklažnog dvorišta

	Mjesna zajednica:	Mjesec:
1.	MZ Zagorič	Januar / Februar
2.	MZ 1. Maj	Mart
3.	MZ Stara Varoš	April
4.	MZ Stari Aerodrom	Maj
5.	MZ Gornja Gorica	Jun
6.	MZ Nova Varoš	Jul
7.	MZ Momišići	Av gust
8.	MZ Kruševac	Septembar
9.	MZ 13. Jul	Oktobar
10.	MZ Blok V	Novembar
11.	MZ Nova Varoš	Decembar

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Sakupljena količina neopasnog otpada u mobilnom reciklažnom dvorištu za period od 2024.- 2025. godine iznosila je 4.243 kg (Tabela 35).

Tabela 35 Prikaz sakupljenih količina neopasnog otpada u mobilnom reciklažnom dvorištu (2024–2025)

Godina	Obuhvaćene frakcije otpada	Sakupljena količina (kg)
2024.	Karton, papir, staklo, PET ambalaža, AL limenke	456
2025.	Karton, papir, staklo, PET ambalaža, AL limenke	3.787
UKUPNO	Kombinovane reciklabilne frakcije	4.243

5.4 Reciklomati

Reciklomati predstavljaju poseban tip uređaja koji kao značajna ekološka inicijativa, donose višestruke koristi široj društvenoj zajednici. Na teritoriji Glavnog grada na javnim površinama i u okviru školskih ustanova postavljeno je osamnaest reciklomata (Slika 8).

Slika8. Reciklomati

5.5. Mehanizacija za sakupljanje, transport preradu i odstranjivanje otpada

Glavni grad u kontinuitetu u saradnji sa nadležnim privrednim društvima radi na umaprijeđenju i modrenizaciji postojeće mehanizacije, a u cilju pružanja što kvalitetnije usluge građanima. (Tabela 36-38).

U nastavku je dat tabelarni prikaz raspoložive mehanizacije "Čistoća" d.o.o. Podgorica, "Deponija" d.o.o Podgorica i "Zelenilo" d.o.o Podgorica.

Tabela 36 Postojeća mehanizacija "Čistoća" d.o.o.

Broj	Vrsta vozila	Marka	Godina proizvodnje
1.	Autosmečar 22 m ³	FORD CHL 1	2024
2.	Autosmečar 22 m ³	MAN TGS 26.320	2015
3.	Autosmečar 22 m ³	Mercedes Axor 25 33 L	2010
4.	Autosmečar 22 m ³	Mercedes Axor 25 28	2008
5.	Autosmečar 20 m ³	Volvo FE 64 R	2012
6.	Autosmečar 16 m ³	Volvo FLB3C	2025
7.	Autosmečar 16 m ³	Mercedes Axor	2010
8.	Autosmečar 16 m ³	FORD F – LINE	2024
9.	Autosmečar 16 m ³	DAF XB 290FA	2024
10.	Autosmečar 16 m ³	FORD 1833 DC	2023
11.	Autosmečar 16 m ³	FORD 1833 DC	2023
12.	Autosmečar 16 m ³	MERCEDES AROCS 1827	2022
13.	Autosmečar 16 m ³	MERCEDES AROCS 1827	2021
14.	Autosmečar 16 m ³	MAN TGM 18.290	2017
15.	Autosmečar 16 m ³	MAN TGM 18.290	2017
16.	Autosmečar 16 m ³	MAN TGM 18.290	2017
17.	Autosmečar 14 m ³	DAF XB 230 FA	2024
18.	Autosmečar 14 m ³	DAF XB 230 FA	2024
19.	Autosmečar 12 m ³	MAN TGM 15.250	2018

Broj	Vrsta vozila	Marka	Godina proizvodnje
20.	Autosmečar 11 m ³	MERCEDES AXOR 18 24	2008
21.	Autosmečar 8 m ³	VOLVO FLB2C	2025
22.	Autosmečar 8 m ³	VOLVO FLB2C	2025
23.	Autosmečar 6 m ³	IVEKO EURO KARGO ML 75 E16	2016
24.	Autosmečar 22 m ³ sa kranom	VOLVO FE62TR	2025
25.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	FORD F – LINE	2024
26.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	FORD F – LINE	2024
27.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	MERCEDES AROCS 2535L	2022
28.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	MERCEDES AROCS 2535L	2020
29.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	DAF FAN CF 75	2010
30.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	MERCEDES AROCS 2535 L	2019
31.	Autosmečar 16 m ³ sa kranom	MAN TG – M	2016
32.	Autopodizač	VOLVO FLB3C	2025
33.	Autopodizač	SCANIA P400.36 X2HNA	2010
34.	Autopodizač	IVEKO EURO KARGO ML 180 E28	2019
35.	Autopodizač	MERCEDES 13 23	2011
36.	Autopodizač	MERCEDES 18 23	2008
37.	Autocistijerna 11 m ³	FAP 19 21	2007
38.	Autocistijerna 10 m ³	VOLVO FLB3C	2025
39.	Autocistijerna 10 m ³	MERCEDES AROCS 18 27/L	2023
40.	Autočistilica	MAN TGM 18.290	2016
41.	Autočistilica	KARCHER MCM6003A	2025
42.	Autočistilica	LYNK	2023
43.	Otvoreno vozilo Nosivosti 10 t	IVEKO EUROKARGO ML180E32	2017
44.	Otvoreno vozilo Nosivosti 10 t	MAN TG – M 18.250	2016
45.	Otvoreno vozilo Nosivosti 8.12 t	IVEKO EUROCARGO ML140E18	2015
46.	Otvoreno vozilo Nosivosti 7,80 t	MERCEDES ATEGO 1318 K	2012
47.	Otvoreno vozilo Nosivosti 16 t	VOLVO FE64R	2025
48.	Otvoreno vozilo Nosivosti 16 t	VOLVO FE64R	2025
49.	Otvoreno vozilo Nosivosti 20.9 t	MERCEDES ACTROS 3348K	2022
50.	Otvoreno vozilo Nosivosti 20.9 t	MERCEDES ACTROS 3344K	2008
51.	Otvoreno vozilo Nosivosti 1 t	PIAGGIO PORTNER NP6	2023
52.	Otvoreno vozilo Nosivosti 1 t	PIAGGIO PORTNER NP6	2023
53.	Zatvoreno vozilo sa ceradom 1 t	VOLKSWAGEN Cafer 2.0 TDI	2012
54.	Zatvoreno vozilo sa ceradom 1 t	VOLKSWAGEN Cafer 2.0 TDI	2012
55.	Otvoreno vozilo kiper – Grajfer	VOLVO FLB3C	2025
56.	Otvoreno vozilo kiper – Grajfer	VOLVO FLB3C	2025

Broj	Vrsta vozila	Marka	Godina proizvodnje
57.	Otvoreno vozilo kiper – Grajfer	IVEKO EUROCARGO ML 180E25	2015
58.	Radna mašina	HIDRIMEK HMK 102S	2025
59.	Radna mašina	HIDRIMEK HMK 102S	2023
60.	Radna mašina	CAT 444F2LRC	2016
61.	Radna mašina	CAT 444F2LRC	2017
62.	Kombi furgon	VOLKSWAGEN Cafter 2.0 TDI	2011
63.	Kombi furgon	VOLKSWAGEN Cafter 2.0 TDI	2012
64.	Kombi furgon	RENAULT Trafic 1.6DCI	2018
65.	Kombi furgon	MERCEDES BENZ Sprinter 413 CDI	2004
66.	Kombi furgon	RENAULT Trafic 2.0 DCI	2008
67.	Kombibus	Renault Master bus	2018
68.	Kombi vozilo pickap	Mercedes Citan 108 CDI	2014
69.	Putnička vozila	Volskwagen Pasat 2.5 TDI	2014
70.	Putnička vozila	Peugeot 208 N	2015
71.	Putnička vozila	Peugeot 208 N	2015
72.	Putnička vozila	Dacia Sandero	2019
73.	Putnička vozila	Peugeot 208 N	2015
74.	Putnička vozila	Peugeot 208 N	2015
75.	Putnička vozila	Ford Fiesta 1.5 TDCI	2014
76.	Putnička vozila	Volkswagen Golf VII	2017
77.	Putnička vozila	Fiat Punto	2015
78.	Putnička vozila	Fiat Punto	2015

Tabela 37 Postojeća mehanizacija "Deponija" d.o.o. Podgorica

	Radna mašina	Godina proizvodnje	Masa mašine (kg)	Nosivost (kg)
1	Kompaktor BOMAG BC 572 RB	2006	26100	
2	Kompaktor BOMAG BC 572 RB-2	2008	28600	
3	Kompaktor Caterpillar 816	2024	25761	
4	Buldozer DRESSTA TD15M EXTRA	2008	22370	
5	Buldozer KOMATSU 61 PX		19050	
6	Buldozer CAT	2023	26500	
7	Univerzalni šreder Tehnix		17840	
8	Drobilica Arjes 300	2024	15000	
9	Drobilica Arjes 300	2024	15000	
10	Bager gusjeničar Doosan DX 225 NLC	2007	20900	
11	Bager gusjeničar HYUNDAI R 140 LC	2013	14210	
12	Bager gusjeničar HYUNDAI HX300S L	2024	30200	

	Radna mašina	Godina proizvodnje	Masa mašine (kg)	Nosivost (kg)
13	Bager Gusjeničar HYUNDAI HX235LCRT3	2024	25630	
14	Kompaktor VOLVO BM L160	1994	22275	
15	Telehender Sennebogen 360G	2026	12000-14800	6000
16	Telehender Sennebogen 340G	2024	9400	4000
17	Utovarivač JCB 531-70 ANGRI	2010	6900	
18	Kamion Mercedes ACTROS	2010	12700	20300
19	Kamion Mercedes 814	1996	5125	3075
20	Kamion Mercedes 809	1989	3795	3695
21	Kamion FAP 2023 RBSK-38	2008	8500	11500
22	Kamion MAN 3346	2019	12880	20120
23	Viljuškar FL01 Maximal – 1	2007		2500
24	Viljuškar FL01 Maximal – 2	2007		2500
25	Viljuškar TOYOTA	1995		2500
26	Viljuškar TOYOTA TONERO	2023		2500
27	Viljuškar Caterpillar	2012		2500
28	Kombi Citroen JUMPER 3.0 HDI	2012	2086	1414
29	Kombi Ford Transit	2024	2695	805
30	Kombi Renault Master	2024	2223	1277
31	Kamion Renault 380 DX	2013	14027	11973
32	Kamion Renault T460	2015	11770	15230
33	Kombinirka CATERPILAR 444-07	2022	9431	
34	Kamion NISAN ATLEON 110	2000	2880	2200
35	Kamion Isuzu	2024	3960	3540
36	Renault Truck D26 Wide P6x2 320E6	2025	9820	18180
37	Bager pauk – Menzi Muck	2025	14800	
38	Kamion FORD kiper 3542	2022	14100	19900
39	Kombi Ford Transit Van 350	2025	2320	1180
40	Centro Logistar 200V (električno vozilo)	2022	1485	1065
41	Centro Logistar	2023	930	590
42	Kamion Damper ROKBAK	2024	24000	28000
43	Kamion sa kranom ISUZU	2026	14000	9788

Tabela 38 Mehanizacija Zelenilo d.o.o.

Teretna vozila		
Naziv		Datum nabavke
1.	Traktor 42	10/2/2012
2.	Opel Movano	10/16/2017

Teretna vozila		
3.	Teretno Isuzu	6/20/2019
4.	Grajer-Mercedes Atego	12/6/2019
5.	Traktor Tafe	3/10/2020
6.	Teretno vozilo MAN	11/24/2020
7.	Teretno vozilo grajer - Iveco	12/27/2024
8.	Traktor SOLIS 50	11/26/2025
9.	Droblilica za grane i lisce	6/2/2008
11.	Droblilica grana i lisca 220 MX	9/11/2008
12.	Bager-veliki	6/11/2020
13.	Bager - model 303,07 A	11/2/2022
14.	Bager s/nJ3408414-CAT226D3	8/14/2024
15.	Caterpillar mini bager 304 07A	8/27/2025

5.6 Infrastruktura za tretman i odlaganje otpada

5.6.1 Postrojenje za tretman otpada – Regionalni reciklažni centar

Reciklažni centri su prema Zakonu o upravljanju otpadom mjesta uređena za sakupljanje i privremeno skladištenje svih odvojeno sakupljenih frakcija komunalnog otpada, kao i za privremeno skladištenje i tretman miješanog komunalnog otpada koji je neophodno sortirati ili na drugi način obraditi.

Regionalni reciklažni centar izgrađen u sklopu sanitarne deponije “Livade”, počeo je sa radom 2010.godine, i projektovan je za selektivno razdvajanje komunalnog otpada i njegovu obradu/preradu dopremljenog iz Glavnog grada Podgorica, Opštine Danilovgrad i Prijestonice Cetinje.

Regionalni reciklažni centar obuhvata Pogon za reciklažu čvrstog komunalnog otpada i Pogon za tretman vozila van upotrebe. Zauzima površinu od oko 5000m² zatvorenog prostora.

Pogon za reciklažu komunalnog otpada je izgrađen je kao napredna verzija sistema za predselekciju i selekciju reciklabilnih frakcija otpada(Slika 9). Projektovani kapacitet je 90.000 t/god.

Slika 9 Pogon za reciklažu komunalnog otpada.

U pogonu je instalirano 20 transportnih traka kojima se vrši transport otpada (Slika 10,11). Iz dopremljenog otpada u sortirnim kabinama ručno se odvajaju kabasti otpad, staklo, karton, Al limenke, PET ambalažu (posebno transparentnu, plavu i zelenu), papir i plastiku. U pogonu se nalaze dva magnetna odvajачa pomoću kojih se odvajaju svi materijali na bazi željeza. Takođe, u pogonu postoji i aspirator za izvlačenje plastičnih kesa.

Slika 10 Tromel

Slika 11 Presovani materijali

5.6.2. Sanitarna deponija Livade

Sanitarna deponija je sanitarno-tehnički prostor na kome se odlaže komunalni otpad (Slika 12,13). Savremene sanitarne deponije su ekološke, ekonomske i tehnološki projektovane i obezbeđuju maksimalnu zaštitu od zagađivanja i umjesto degradiranja doprinose njegovoj rekultivaciji.

Sanitarnu deponiju "Livade" Glavni grad je izgradio 2007. godine na lokaciji na Ćemovskom polju, površine 57,4 hektara. Lokacija je planski namijenjena za tretman i odlaganje otpada. Deponija je izgrađena u skladu sa direktivom EU 99/31/EC i tadašnjim Zakonom o upravljanju otpadom 80/05, pri čemu je sanirano staro višedecenijsko neselektivno i nesanitarno neuređeno odlagalište otpada na ovoj lokaciji. Prilikom sanacije, 310 000m³ neselektiranog otpada je deponovano u prvu sanitarnu kadu. Projektom je planirana izgradnja šest sanitarnih kada. Dimenzije kade su 100x200x-5m (prve četiri kade) dok su dimenzije sanitarne kade broj 5 100x200x-7,5m, a kada 6 će biti dimenzija 100x200x-10,5m. Trenutno su napunjene četiri sanitarne kade i počela je sa radom sanitarna kada broj 5.

Slika 12 Sanitarna kada na deponiji Livade

Slika 13 Sanitarna kada na deponiji Livade

Sanitarne kade urađene su po savremenim evropskim propisima koji regulišu oblast upravljanja otpadom. Dno kade je izolovano vodonepropusnim slojevima. Svaka

sanitarna kada ima ugrađen drenažni sistem- sistem za sakupljanje procjedno-ocjednih voda i sistem za kaptaciju i aspiraciju biogasa koji je povezan sa sistemom za spaljivanje biogasa na eko-baklji.

Ovakvim rješenjem izgradnje sanitarnih kada obezbijeđena je zaštita životne sredine: zemljišta, podzemnih i površinskih voda i vazduha.

Sanitarna deponija Livade izgrađena je kao regionalna deponija za Glavni grad Podgoricu, Prijestonicu Cetinje i Opštinu Danilovgrad.

Na deponiju Livade trenutno se doprema i komunalni otpad iz sljedećih opština: Optine Tuzi, Opštine Zeta, Nikšića, Plužina, Šavnika, Mojkovca i Petnjice, dok se u ljetnjim mjesecima doprema i komunalni otpad iz Budve. Ako se ove opštine uporede sa brojem stanovnika u njima, dolazi se do podatka da na deponiji Livade trenutno otpad odlaže oko 52% stanovništva Crne Gore.

Komunalni otpad koji se odloži u sanitarnu kadu, nakog kompaktiranja, prskanja tehničkom vodom i zatrpavanja prekrivnim inertnim slojem, podliježe procesima razgradnje, prilikom čega nastaju biogas i procjedne vode.

5.6.3. Eko baklje za spaljivanje deponijskog biogasa

Prilikom razgradnje otpada u sanitarnim kadama dolazi do stvaranja deponijskog ili biogasa, koji sadrži u prosjeku od 35-60% metana. Zbog velikog sadržaja metana on spada u kategoriju gasova opasnih po zdravlje ljudi i životnu sredinu(efekat “staklene bašte”) i iz tog razloga se vrši njegovo spaljivanje na eko baklji. Kaptacija biogasa koji nastaje kao nus produkt biorazgradnje odloženog organskog otpada vrši se pomoću biotrnova. Broj biotrnova na svakoj kadi iznosi 21, koji su pravilno postavljeni u tri reda po 7 biotrnova. Površina koju pokriva jedan biotrn iznosi 950 m²(Slika 14).

Aspiracija biogasa se vrši posebnim gasovodom sa svih kada do mjesta za spaljivanja bio gasa na eko-baklji kapaciteta 800 m³/h. Nakon spaljivanja u atmosferu odlazi CO₂, tako da se na taj način smanjuje njegovo štetno dejstvo oko 23 puta. Na deponiji Livade postoje dvije eko baklje sa sa protokom 800 m³/h (Slika 15) i protokom od 150m³/h (Slika 16).

Slika 14 Biotrni za biogas

Slika 15 Eko baklja 800 m³/h
150m³/h

Slika 16 Eko baklja

Procesima razgradnje biootpada, kao nus proizvod nastaju procjedne vode koje se sistemom drenažnih cijevi sakupljaju u sabirne jame, iz kojih se sakupljena voda šalje na dalji tretman u Pogon za tretman procjednih voda gdje se vrši: primarni tretman sa

sistemom koagulacija-flokulacija-sedimentacija; biološki tretman; taloženje mulja i njegova obrada i filtriranje(Slika 18).

Slika 18 Pogon za tretman procjednih voda

Nakon ovih procesa, voda dalje ide kroz sistem filtracije, i dobija se kvalitet vode koja ispunjava uslove za ispušt u gradsku kanalizaciju. Višak mulja se odlaže u posebne silose, nakon čega se mulj tretira. Kapacitet pogona je 80m³/dan uz mogućnost proširenja na 120m³/dan. Trenutno se u pogonu prerađuje procjedna voda koja se sakuplja iz kada 1,2,3 i 4.

5.6.5. Pogon za tretman vozila van upotrebe

Pogon za reciklažu otpadnih vozila posjeduje opremu za rukovanje ovom vrstom otpada, sa kapacitetom obrade od jednog vozila dnevno po smjeni(Slika 19).

Otpadna vozila na deponiju dovode građani ili se ista preuzimaju specijalizovanim vozilom za transport.

Po prijemu vozila, prvo se vrši vaganje i elektronsko evidentiranje, sa unošenjem podataka o vlasniku vozila, kao i samom vozilu (tipu vozila, broju šasije, motora...). Za predato vozilo vlasniku se izdaje odgovarajuća potvrda.

Slika 19 Pogon za reciklažu otpadnih vozila i EE otpada

Nakon prijema otpadnog vozila, iz njega se prvo odstranjuje akumulator koji se odlaže u specijalni kontejner, a zatim se na liniji za dekontaminaciju, vrši uklanjanje svih vrsta tečnosti iz vozila (razne vrste ulja, gorivo, antifriz, tečnost za čišćenje stakala, kočiona tečnost i dr.) (Slika 20). Sve izdvojene tečnosti se predaju specijalizovanoj firmi za postupanje sa opasnim otpadom. Nakon izvršene dekontaminacije vozilo se prebacuje na liniju za demontažu pojedinih djelova vozila koji se odlažu u pogonske kontejnere (prozori, stakla, sjedišta, branici, svjetlosni uređaji, motor, mjenjač, osovine, točkovi, kablovi, hladnjaci, aluminijski djelovi motora i mjenjača i dr.). Kablovi se obrađuju pomoću šredera za kablove (Slika 21).

Slika 20

Pogona za tretman vozila van upotrebe Slika 21 Šreder za kablove

(Izvor: Deponija d.o.o.)

Većina selektovanih materijala iz otpadnih vozila imaju svoju tržišnu vrijednost (gvožđe, čelik, aluminijum, bakar, dio plastike) i mogu se ekonomski valorizovati. Gume se usitnjavaju na drobilici, dok se tekstil i druge vrste materijala koje pripadaju kabastom otpadu odlažu na prostor za odlaganje kabastog otpada.

U sklopu ovog pogona vrši se i tretman električnih uređaja i odvajanjem metalnih dijelova i plastike, dok se elektronski dijelovi odvajaju i predaju firmi ovlašćenoj za njihov dalji tretman (Tabela 39).

Tabela 39 Izdvojeni materijali u Pogonu za reciklažu otpadnih vozila

Prijem materijala			2023	2024	2025	UKUPNO
1	Kompletna vozila	Kom	47	109	60	216
2	Nekompletna vozila	Kom	6	44	20	70
Kompletna vozila		t	50.42	117.50	69.38	237.30
Nekompletna vozila		t	7.50	46.40	21.90	75.80
Dekontaminacija i demontaža dijelova			2023	2024	2025	UKUPNO
1	Vozilo	Kom	15	376	82	473
2	Vozilo	t	20.84	367.45	91.85	480.14
3	Motorno ulje	l	1,580.00	1,505.00	156.00	3,241.00
4	Antifriz	l	510.00	570.00	33.00	1,113.00
5	Gorivo	l	120.00	802.00	80.50	1,002.50

Prijem materijala			2023	2024	2025	UKUPNO
6	Glicerin	l	0	22.00	1.80	23.80
7	Željezo	t	7.32	83.22	36.83	127.37
8	Željezo-limovina	t	6.62	81.34	34.42	122.38
9	Aluminijum tvrdi	t	0.34	6.67	2.37	9.38
10	Aluminijum meki	t	0.00	1.03	0.58	1.61
11	Plastika	t	0.48	5.00	1.38	6.86
12	Auto-guma	t	0.60	9.59	2.14	12.33
13	Kablovi (bakar)	t	0.40	0.13	0.54	1.07
14	Kabasti otpad	t	1.86	26.14	12.08	40.08
15	Auto djelovi	t	0.00	0.00	0.00	0.00
16	Elektronski otpad	t	0.14	1.42	0.60	2.16
17	Akumulator	t	0.82	1.79	0.63	3.24

(Izvor: Deponija d.o.o.)

5.6.6. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV)

Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV), koje je u funkciji od 1978 godine. Postrojenje je projektovano i izvedeno za 55 000 ekvivalentnih stanovnika (ES) i nedovoljnog je kapaciteta da prihvati i prečisti sve otpadne vode iz javnog kanalizacionog sistema. Prosječno opterećenje organskim materijama javnog kanalizacionog sistema iznosi oko 150 000 ES, kao posljedica toga se značajne količine djelimično prečišćenih otpadnih voda ispuštaju u rijeku Moraču.

Radi rješavanja navedenih problema pristupilo se projektovanju i izgradnji novog Sistema za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici sa pripadajućom kolektorskom mrežom koji će doprinijeti poboljšanju sanitarno - higijenskih uslova i životne sredine Glavnog grada Podgorice, te zaštititi resurse pitke vode i kvalitet životne sredine u područjima smještenim nizvodno od sliva rijeke Morače i Skadarskog jezera, prekograničnog vodnog tijela.

U toku 2007.godine je izvršena rehabilitacija postrojenja koja je uključila zamjenu sistema aeracije, uvođenje hemijskog tretmana, instalaciju SCADA sistema i ugradnju opreme za tretman mulja. Na postrojenju se primjenjuje sekundarni (biološki) tretman otpadnih voda procesom aktivnog mulja.

6. ANALIZA POTREBA, PROBLEMA I IZAZOVA

Niska stopa primarne selekcije komunalnog otpada i nedovoljno razvijena ekološka svijest i nedostatak primjene adekvatnih navika u postupanju sa otpadom od strane dijela stanovništva predstavljaju primarnu i najsloženiju barijeru u uspostavljanju održivog sistema upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice. I pored obezbijedene infrastrukture i sporovođenja edukacija građana o njenom značaju i dalje je primarna selekcija otpada na nedovoljnom nivou.

Nedovoljan stepen primarne selekcije komunalnog otpada predstavlja jedan od ključnih izazova u sistemu upravljanja otpadom na području Glavnog grada. Dodatni izazov predstavlja miješanje selektovanih frakcija sa drugim vrstama otpada, kao i nepravilno odlaganje otpada u posude za sakupljanje komunalnog otpada, oko posuda i dr. Miješanje različitih frakcija otpada dodatno smanjuje kvalitet sekundarnih sirovina, jer dolazi do njihovog onečišćenja drugim materijalima. Time se otežava sortiranje i plasman izdvojenih materijala, a dio potencijalno vrijednih resursa postaje neupotrebljiv za reciklažu.

Veća količina miješanog komunalnog otpada predstavlja:

- veći pritisak na sistem sakupljanja, transporta, tretmana i odlaganja;
- gubitak reciklabilnih materijala: papir, karton, plastika, staklo i metal završavaju u miješanom otpadu i gube dio svoje vrijednosti;
- veće troškove i slabije rezultate sistema kroz otežano ostvarivanje ciljeva reciklaže i cirkularne ekonomije.

Niska stopa primarne selekcije ima direktne ekološke, tehničke i ekonomske posljedice. Veće količine otpada koji bi mogao biti recikliran završavaju kao miješani komunalni otpad, čime se povećava količina otpada koji je potrebno odložiti otpadom i povećava troškove njegovog sakupljanja, transporta, tretmana i odlaganja., a smanjuje se količina materijala dostupnog za reciklažu i ponovnu upotrebu. što utiče na kapacitete sistema upravljanja. Zbog navedenog, povećanje stope primarne selekcije predstavlja jednu od prioritarnih mjera za unapređenje sistema upravljanja komunalnim otpadom na području Glavnog grada. To podrazumijeva istovremeno unapređenje infrastrukture za odvojeno sakupljanje, povećanje dostupnosti posuda i reciklažnih punktova, razvoj sistema „od vrata do vrata“, širenje mreže reciklažnih ostrva i drugih mjesta za predaju izdvojenih frakcija, kao i kontinuiranu edukaciju i informisanje stanovništva.

Poseban značaj treba dati praćenju kvaliteta izdvojenih frakcija i kontroli njihovog pravilnog sakupljanja, kao i uspostavljanju jasnih pokazatelja za praćenje rezultata primarne selekcije.

Na taj način moguće je istovremeno povećati količine odvojeno sakupljenog otpada, poboljšati kvalitet sekundarnih sirovina, smanjiti količinu miješanog komunalnog otpada i unaprijediti efikasnost cjelokupnog sistema upravljanja otpadom.

Mjere koje je potrebno preduzeti u cilju prevazilaženja ovih izazova koje Glavni grad planira da sprovede:

-sakupljanje otpada po principu „od vrata do vrata“ iz posuda za sakupljanje otpada za reciklabilnu frakciju otpada sa više posuda i biorazgradivu frakciju otpada (Opcija IIIb, državnog plana);

- valorizacija reciklažnih dvorišta;

-postavljanje komunalnih objekata za selektivno sakupljene frakcije otpada: reciklomati, mobilna reciklažna dvorišta, zelena ostrva i dr.;

-unapređenje i modernizacija infrastrukture mehanizacije i opreme;

- edukacija građana, o značaju primarne selekcije i benefitima koje donosi lokalnoj zajednici;

- kontrola i praćenje kvaliteta selekcije;

- inspekcijski i komunalni nadzor.

6.1 Swot analiza

SWOT analiza predstavlja osnov za sagledavanje ključnih unutrašnjih i spoljašnjih faktora koji mogu uticati na sprovođenje Lokalnog plana upravljanja otpadom. Analizom su identifikovane snage i slabosti sistema upravljanja otpadom na lokalnom nivou, kao i prilike i prijetnje koje mogu uticati na ostvarivanje planiranih ciljeva i mjera.

Uzimajući u obzir nadležnosti i mogućnosti djelovanja Glavnog grada, analiza je usmjerena na specifičnosti lokalnog sistema upravljanja otpadom, uključujući organizaciju i efikasnost pružanja usluga, postojeću infrastrukturu i opremu, kapacitete za sakupljanje, transport, selekciju i tretman otpada, raspoložive finansijske i institucionalne kapacitete, kao i mogućnosti za unapređenje sistema kroz razvoj infrastrukture, primjenu savremenih tehnologija, povećanje stepena odvojenog sakupljanja i reciklaže, jačanje saradnje nadležnih subjekata i korišćenje dostupnih izvora finansiranja. Istovremeno, sagledani su faktori koji mogu predstavljati ograničenje ili rizik za ostvarivanje planiranih ciljeva i efikasno sprovođenje mjera Lokalnog plana.

Ova verzija je dobra jer direktno objašnjava šta ste posmatrali na lokalnom nivou, a onda tabela može da razradi konkretne snage, slabosti, prilike i prijetnje (Tabela 40).

Tabela 40 SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
Sanitarna deponija sa reciklažnim centrom predstavlja najrazvijeniju infrastrukturu za upravljanje otpadom	Nizak nivo primarne selekcije otpada u domaćinstvima	Izgradnja biokompostane za tretman biootpada	Rast količina otpada usljed urbanizacije i porasta broja stanovnika
Razvijena mreža reciklažnih dvorišta (sedam lokacija)	Veći dio komunalnog otpada i dalje završava na deponiji	Korišćenje IPA i EU fondova za unapređenje infrastrukture	Preopterećenje deponije ukoliko se ne poveća stopa reciklaže
Dobra pokrivenost teritorije uslugama sakupljanja otpada	Nedovoljna stopa reciklaže u odnosu na ciljeve EU	Uvođenje sistema „dvije kante“ i proširenje primarne selekcije	Nastavak nelegalnog odlaganja građevinskog otpada
Savremeni sistem polupodzemnih i klasičnih kontejnera	Nelegalna odlagališta građevinskog i kabastog otpada	Digitalizacija praćenja tokova otpada	Nedovoljna finansijska sredstva za nova postrojenja
Postojeća infrastruktura za prečišćavanje otpadnih voda i mogućnost organizovanog upravljanja kanalizacionim muljem	Nedovoljno razvijen sistem za konačno zbrinjavanje i korišćenje kanalizacionog mulja	Mogućnost korišćenja mulja za proizvodnju biogasa, komposta ili drugih korisnih materijala uz primjenu odgovarajućih tehnologija	Rizik od neadekvatnog odlaganja mulja i negativnog uticaja na zemljište, vodu i životnu sredinu
Postojanje privrednih društava Čistoća i Deponija sa jasno podijeljenim nadležnostima	Nedovoljna uključenost građana u pravilno razdvajanje otpada	Razvoj cirkularne ekonomije i tržišta sekundarnih sirovina	Klimatske promjene koje mogu povećati rizike po deponijsku infrastrukturu
Podgorica funkcioniše kao regionalni centar za više opština	Kašnjenje usklađivanja lokalnih planskih dokumenata sa novim DRŽAVNI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM	Jačanje ekološke svijesti kroz obrazovanje	

7. CILJEVI I PRIORITETI

7.1 Strateški ciljevi

- Uspostavljanje dugoročno održivog, ekološki bezbjednog i ekonomski opravdanog sistema upravljanja komunalnim otpadom u Glavnom gradu Podgorici, usklađenog sa direktivama Evropske unije.
- Postepeno smanjenje količine rezidualnog miješanog komunalnog otpada koji se trajno odlaže na sanitarnu deponiju „Livade“, uz transformaciju komunalnog sistema ka stopi primarne selekcije na izvoru od 16% do kraja 2029.godine.
- Postizanje rasta učešća lokalne zajednice u primarnoj selekciji reciklabilne frakcije i smanjenje mase otpada namijenjenog konačnom odstranjivanju na sanitarnim kadama deponije „Livade“.
- Prevencija, razvoj i afirmacija principa cirkularne ekonomije (kroz praktično aktiviranje Re –Use centra i dr.) i stimulisanje ponovne upotrebe proizvoda.

7.2 Posebni ciljevi

- Odvojeno sakupljanje i reciklaže kroz primjenu predviđenih opcija sakupljanja i investicija teži se postepenom i realnom približavanju standardima Evropske unije (Okvirna direktiva o otpadu 2008/98/EC) i ispunjavanju nacionalnih ciljeva iz novog Državnog plana upravljanja otpadom. Planira se podizanje stope odvojenog sakupljanja i primarne selekcije suve frakcije na 16% do 2029.godine, uz istovremeno podizanje stope tehničkog i sekundarnog izdvajanja korisnih sirovina (papir, karton, PET, metali) u Regionalnom reciklažnom centru (RRC) na 13,5% mase miješanog toka, težeći potpunom i čistom plasmanu izdvojenog materijala na domaće i regionalno tržište sekundarnih sirovina.
- Uspješna realizacija sakupljanja „od vrata do vrata“u minimalno 8.734 pojedinačna domaćinstva do kraja decembra 2029.godine.
- Unapređenje i stabilizacija sistema sakupljanja na cjelokupnoj teritoriji Glavnog grada, težeći postizanju 97% organizovanog obuhvata stanovništva komunalnim uslugama sakupljanja i transporta.
- Smanjenje stope ponovnog formiranja neuređenih odlagališta otpada na kritičnim lokacijama putem preventivnog video-nadzora i kaznene politike.
- Potpuna digitalizacija baze podataka komunalne infrastrukture kroz završetak elektronskog Elaborata o postavljanju posuda za sakupljanje komunalnog otpada.
- Kontinuirano ažuriranje GIS baze podataka u cilju sveobuhvatnije kontrole i zadovoljavanja potreba korisnika.
- Povećanje odvojenog sakupljanja, ponovne upotrebe i reciklaže otpada sa fokusom na staklenu otpadnu ambalažu, papir i karton, plastiku, gume, otpadno jestivo ulje i druge materijale koji imaju potencijal za dalju upotrebu i reciklažu.

- Smanjenje količina otpada koji se konačno odlaže na sanitarnim kadama povećanjem izdvajanja korisnih materijala, unapređenjem procesa sortiranja i obrade otpada i razvojem kapaciteta za reciklažu i materijalnu valorizaciju.
- Unapređenje kapaciteta i tehnologija za sortiranje, obradu i reciklažu otpada unapređenjem postojećih i razvojem novih tehničkih i tehnoloških kapaciteta za efikasnije sortiranje, obradu i reciklažu otpada, uz primjenu savremenih i automatizovanih tehnologija.
- Povećanje energetske efikasnosti i korišćenja energetskog potencijala otpada posebno biogasa nastalog na sanitarnim kadama, kroz proizvodnju energije i primjenu rješenja koja doprinose energetskej efikasnosti, smanjenju emisija i racionalnijem korišćenju resursa.
- Unapređenje zaštite životne sredine, bezbjednosti i praćenja sistema upravljanja otpadom primjenom savremenih digitalnih i monitoring rješenja za praćenje procesa, pravovremeno reagovanje u slučaju požara i drugih vanrednih događaja, unapređenje bezbjednosti zaposlenih i infrastrukture i efikasnije upravljanje sistemom.

7.3 Ciljevi upravljanja biootpadom i smanjenja odlaganja otpada

Sprovođenjem planiranih mjera — masovnom podjelom kanti za suhu frakciju, uspostavljanjem 30 reciklažnih ostrva sa kućištima, preusmjeravanjem kabastog toka u Re-use centar, kao i logističkim delegiranjem ambalažnog stakla (Opcija VI) teži se mjerljivom i postepenom smanjenju udjela reciklabilnih i korisnih komponenti u miješanom komunalnom otpadu. Na ovaj način direktno se smanjuje specifična zapremina otpada koji se odlaže na petu sanitarnu kadu, čime se produžava radni vijek postojeće infrastrukture i redukuju emisije deponijskih gasova u životnu sredinu.

Upravljanje biootpadom za zelenih javnih površina proizvodnja planirano je izgradnjom gradske biokompostane i upotreba prerađenog biljnog otpada (lišća i pokošene trave) za pravljenje hranljivih mješavina zemlje, čime se eliminiše nabavka vještačkih supstrata.

U toku 2020.godine izrađena je Fizibiliti studiju za potrebe izgradnje gradske biokompostane, a nakon nje i Glavni projekat. Planskom dokumentacijom je na zemljištu Glavnog grada predviđena izgradnja gradske biokompostane koja bi rješavala problem zelenog otpada iz Podgorice, Zete, Tuzi, Cetinja i Danilovgrada. Po projektu 2022.godine vrijednost izgradnje postrojenja je 2.200.000,00 ali je neophodno uraditi reviziju kako bi se provjerile cijene u odnosu na taj period. Projekat se od 2022.godine nalazi na Vladinoj listi jedinstvenih projekata i planirano je da se konkuriše za dobijanje sredstava putem IPA poziva, ali se konkurisalo u aprilu tekuće godine po pozivu UNDP City Experiment Fund – City Finance Advisory Function.

Planira se određivanje 10 lokacija na javnim površinama na kojima će se privremeno postavljati specijalizovani kontejneri za biljni i kabasti otpad. Za svaku lokaciju biće utvrđeni termini postavljanja i dinamika pražnjenja, uz blagovremeno informisanje građana. Prioritet pri izboru lokacija imaće područja koja su identifikovana kao kritične tačke nepropisnog odlaganja otpada. Ovim će se postići smanjenje nepropisnog

odlaganja biljnog i kabastog otpada, unapređenje komunalnog reda i povećanje količina pravilno sakupljenog otpada.

Tabela 41 Ciljevi tretmana komunalnog otpada usvojeni u Državnom planu upravljanja otpadom 2025-2029

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Kvantifikovani cilj (t/god)	Pravna referenca
Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i recikliranje	2030	96.714	Prema čl. 21 Zakona o upravljanju otpadom
Ambalažni otpad	50% generisanog ambalažnog otpada koji se sakuplja za preradu, uključujući i energetske obnovu	2030	49.786	Prema čl. 62 Zakona o UO
	35% ambalažnog otpada se reciklira		34.850	
	Recikliranje 40% mase staklene ambalaže		5.638	
	Reciklaža 40% mase papirne i kartonske ambalaže		11.535	
	Recikliranje 50% mase metalne ambalaže		4.760	
	Reciklaža 22,5% mase plastične ambalaže		7.939	
	Reciklaža 10% drvne mase		192	
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2025	109.500	Prema čl. 27 Zakona o UO
	Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2029	73.000	
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2033	51.100	

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Sljedeća tabela predstavlja odgovarajuće ciljeve za krajnju godinu tekućeg Državni plan upravljanja otpadom, odnosno 2029. godinu.

Tabela 42 Kvantifikacija ciljeva upravljanja komunalnim otpadom za 2029. godinu

Vrsta otpada	Opis cilja	Kvantifikovani cilj (t/god)
Komunalni otpad	Najmanje 30% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu	57.048
Ambalažni otpad	35% generisanog ambalažnog otpada koji se sakuplja za preradu, uključujući i energetska obnovu	34.524
Ambalažni otpad	25% ambalažnog otpada se reciklira	24.660
	Recikliranje 30% mase staklene ambalaže	4.189
	Reciklaža 30% mase papirne i kartonske ambalaže	8.570
	Recikliranje 40% mase metalne ambalaže	3.772
	Reciklaža 15% mase plastične ambalaže	5.243
	Reciklaža 5% drvne mase	95
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 70% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	102.200

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

7.4 Ciljevi upravljanja neopasnim građevinskim otpadom

Unapređenje upravljanja neopasnim građevinskim i kabastim otpadom (unapređenjem procesa sortiranja, obrade i pripreme za ponovnu upotrebu i reciklažu neopasnog građevinskog i kabastog otpada, uz sprovođenje mjera za smanjenje njihovog odlaganja i racionalnije korišćenje.

Uspostavljanje nulte stope tolerancije za nepropisno odlaganje građevinskog šuta na javnim površinama i u koritima lokalnih vodotoka.

Osiguravanje neophodne logističke podrške građanima kroz Call centar privrednog Društva za organizovano preuzimanje manjih količina čistog šuta.

Izrada stručnih podloga i analiza u saradnji sa Sekretarijatima Glavnog grada radi definisanja fiksne mikrolokacije za uspostavljanje novog, modernog postrojenja za preradu i drobljenje inertnog građevinskog otpada.

7.5 Ciljevi upravljanja kanalizacionim muljem

Ciljevi upravljanja kanalizacionim muljem odnose se na uspostavljanje održivog sistema upravljanja kanalizacionim muljem koji nastaje u procesu prečišćavanja komunalnih otpadnih voda, u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine i planiranom tehnologijom postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici.

Poseban akcenat je na tretmanu i iskorišćenje kanalizacionog mulja kroz proizvodnju i energetska iskorišćenje biogasa, uz smanjenje količine i stabilizaciju preostalog mulja i obezbjeđivanje njegovog odgovarajućeg daljeg tretmana ili zbrinjavanja.

Na ovaj način doprinosi se smanjenju količine otpada za konačno odlaganje, efikasnijem korišćenju resursa i povećanju energetske efikasnosti sistema upravljanja otpadnim vodama.

8. PROJEKCIJE GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA I POTREBA SISTEMA ZA PERIOD 2026–2029.

Projekcija generisanja komunalnog otpada predstavlja osnov za sagledavanje očekivanih količina otpada u planskom periodu i planiranje potrebnih kapaciteta infrastrukture, opreme i organizacije sistema upravljanja otpadom. Njeni rezultati koriste se za definisanje ciljeva, prioriteta i mjera Lokalnog plana, kao i za planiranje investicija i unapređenje sistema u skladu sa principima prevencije nastanka otpada i cirkularne ekonomije.

8.1 Metodologija izrade projekcija

U skladu sa metodologijom koja je korišćena za izradu Državnog plana upravljanja otpadom, za potrebe izrade projekcija količina otpada u planskom periodu 2026–2029.godine za Glavni Grad korišćeni su podaci MONSTAT o generisanju i sakupljanju komunalnog otpada:

8.2 Projekcija količina komunalnog otpada

Procjena količine komunalnog otpada koja će se generisati zasnovana je na:

- Projekciji stanovništva prema podacima MONSTAT,
- Pretpostavka da će turistička aktivnost povećati.
- Projekcija sastava otpada je uglavnom zasnovana na:
 - Ekonomskom rastu
 - Promjeni načina života građana;
 - Mjerama koje će se sprovoditi na vrijeme za sprečavanje i smanjenje količine generisanog otpada (sa naglaskom na organski otpad za koji se pretpostavlja da će se smanjivati za 3% svakih pet godina).

Metodologija obračuna

Korišćena je standardna formula:

$$Q=P \times 0,526$$

Q – godišnja količina komunalnog otpada (t/god.),

P – broj stanovnika,

0,526 – prosječna količina komunalnog otpada po stanovniku (t/stanovniku/god.), odnosno 526 kg/stanovniku/god.

Tabela 43 Projektovani broj stanovnika i količina komunalnog otpada – Glavni grad Podgorica (2026–2029)

Godina	2026	2027	2028	2029
Broj stanovnika	183.848	185.319	186.802	188.296
Količina otpada po stanovniku (kg/god.)	526	526	526	526
Projektovana količina otpada (t/god.)	96.704	97.478	98.258	99.044

(Izvor: Monstat)

Upravljanje komunalnim otpadom će se u planskom periodu realizovati shodno planiranim aktivnostima s akcentom na primarnu selekciju otpada u skladu s predloženim opcijama.

U periodu 2026-2029.godine planira se povećanje procenta reciklabilnih frakcija otpada izdvojenih iz ukupnih količina sakupljenog komunalnog otpada sa ciljem povećanja količina materijala pogodnih za dalju reciklažu i smanjenja količina otpada koji se odlaže na sanitarnim kadama.

Ostvarivanje ovog cilja planira se kroz kontinuirano sprovođenje edukativnih i promotivnih aktivnosti usmjerenih na pravilno odvajanje otpada i podizanje svijesti o značaju reciklaže, organizovanje akcija prikupljanja reciklažnih sirovina, kao i kroz unapređenje opremljenosti i efikasnosti procesa primarne .

Tabela 44 Ciljevi sakupljanja komunalnog otpada usvojeni u Državnom planu upravljanja otpadom 2025-2029

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Komunalni otpad	100% stanovništva pokriveno uslugama sakupljanja otpada	2025	Dodatni cilj
Otpad koji može da se reciklira	15% da se posebno sakuplja 40% da se posebno sakuplja	2025 2030	Dodatni cilj
Ambalažni otpad	50% da se posebno sakuplja 60% da se posebno sakuplja	2030 2035	Dodatni cilj
Zeleni otpad	50% da se posebno sakuplja 60% da se posebno sakuplja	2025 2030	Dodatni cilj

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Biootpad	17% da se odvojeno sakuplja (50% za zeleni otpad i 10% za biootpad, uključujući jestiva ulja)	2025	Dodatni cilj
	4% za kućno kompostiranje	2025	
	27% da će se odvojeno sakuplja (60% za zeleni otpad i 20% za biootpad, uključujući otpadna jestiva ulja i masti)	2030	
Tekstil	10% da se posebno sakuplja	2025	Dodatni cilj
	20% da se posebno sakuplja	2030	
Kabasti otpad	20% da se posebno sakuplja	2025	Dodatni cilj
	40% da se posebno sakuplja	2030	
Ukupno odvojeno sakupljanje otpada	20% da se posebno sakuplja	2025	Dodatni cilj
	35% da se posebno sakuplja	2030	

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

U sljedećoj tabeli data je kvantifikacija gore navedenih ciljeva za Crnu Goru.

Tabela 45 Ciljevi ponovne upotrebe/recikliranja komunalnog otpada usvojeni Državnim planom upravljanja otpadom 2025-2029. godina

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu	2030	Prema čl. 21 Zakona o upravljanju otpadom
Ambalažni otpad	Reciklirano 35% mase ambalažnog otpada Recikliranje 40% mase staklene ambalaže Recikliranje 40% mase papirne i kartonske ambalaže Recikliranje 50% mase metalne ambalaže Recikliranje 22,5% mase plastične ambalaže Recikliranje 10% drvne mase	2030	Prema čl. 62 Zakona o upravljanju otpadom
Kabasti otpad	20% odvojeno sakupljenih za ponovnu upotrebu/recikliranje	2027	Dodatni cilj
	40% odvojeno sakupljenih za ponovnu upotrebu/recikliranje	2030	Dodatni cilj

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Tabela 46 Kvantifikacija ciljeva reciklaže otpada za 2029. godinu

Vrsta otpada	Opis cilja	Kvantifikovani cilj (t/god)
Komunalni otpad	Najmanje 30% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i recikliranje	57.048
Ambalažni otpad	25% ambalažnog otpada se reciklira	24.660
	Recikliranje 30% mase staklene ambalaže	4.189
	Reciklaža 30% mase papirne i kartonske ambalaže	8.570
	Recikliranje 40% mase metalne ambalaže	3.772
	Recikliranje 15% mase plastične ambalaže	5.243
	Reciklaža 5% drvne mase	95
Kabasti otpad	20% odvojeno sakupljanje otpada za ponovnu upotrebu/recikliranje	331

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Tabela 47 Ciljevi tretmana komunalnog otpada usvojeni Državnim planom upravljanja otpadom 2025-2029. godina

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Biorazgradivi otpad ¹	Maksimalna deponovana količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2025	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna deponovana količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2029	
	Maksimalna deponovana količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2033	
Rezidualni otpad	Tretirano 45% rezidualnog otpada	2025	Dodatni cilj
	Tretirano 72% rezidualnog otpada	2029	
	Tretirano 100% rezidualnog otpada	2033	

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

U narednoj tabeli predstavljena je kvantifikacija gore navedenih ciljeva za Crnu Goru

Tabela 48 Kvantifikacija ciljeva obrade otpada

Vrsta otpada	Opis cilja	Kvantifikovani cilj (t/god)	Kvantifikovani cilj (kg/stanovniku)	Ciljna godina	% ostvarenog cilja
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	109.500	162.4	2025	66%
	Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	73.000	107.7	2029	41%
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	51.100	74.9	2033	29%
Rezidualni otpad	Obraduje se 45% zaostalog otpada	123.541	183.2	2025	19%
	Obraduje se 72% zaostalog otpada	169.558	250.1	2029	14%
	Tretira se 100% zaostalog otpada	189.284	277.6	2033	12%

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Tabela 49 Kvantifikacija ciljeva tretmana otpada za 2029. godinu

Vrsta otpada	Opis cilja	Kvantifikovani cilj (t/god)
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 70% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	102,200
Rezidualni otpad	Tretira se 72% rezidualnog otpada	124,460

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Tabela 50 Tehnički nedostaci i zahtjevi u vezi sa recikliranjem otpada

Identifikovani problemi	Zahtjevi	Potreba da ispuni zahtjeve u skladu sa postojećom situacijom
U postojećim reciklažnim centrima, evidentan je mali postotak recikliranih količina, pa se otpad uglavnom odlaže bez prethodne obrade;	Skretanje biorazgradivog otpada sa odlaganja za 25% u odnosu na generisanje iz 2010. godine (do 2026.); Tretman 45% rezidualnog/miješanog otpada (do 2026.) i 72% (do 2029.);	Tretman 50% rezidualnog/miješanog otpada (do 2026.) Pravna sredstva za postavljanje ciljeva i standarda (npr. za sekundarni materijal); Kapaciteti za obradu otpada razvijeni prema potrebama.

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

8.3 Projekcije neopasnog građevinskog otpada

Posebna pažnja u planskom periodu biće posvećena unapređenju sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom i realizaciji aktivnosti na izgradnji postrojenja za preradu neopasnog građevinskog otpada, i postizanja ciljeva upravljanja ovom vrstom otpada u skladu sa zakonom i važećim EU direktivama.

U okviru razvoja sistema upravljanja građevinskim otpadom planira se izgradnja postrojenja za prijem, sortiranje, drobljenje i obradu neopasnog građevinskog otpada.

Studija izvodljivosti je izrađena u toku su aktivnosti na utvrđivanju lokacij i izgradnje postrojenja.

Studija izvodljivosti postrojenja za prijem, sortiranje i obradu građevinskog otpada predviđa izgradnju postrojenja do 50.000,00 tona neopasnog građevinskog otpada, što su količine koje će zadovoljiti potrebe Glavnog grada za ovu vrstu otpada.

Cilj izgradnje postrojenja je povećanje količina građevinskog otpada koji se može ponovo upotrijebiti, smanjenje i valorizacija kroz proizvodnju sekundarnih sirovina, ponovna upotreba recikliranih materijala i očuvanje prirodnih resursa (Tabela 51).

Tabela 51 Ciljevi upravljanja građevinskim otpadom i otpadom od rušenja

Opis cilja	Ciljna godina	Izvor cilja
Najmanje 70% mase sakupljenog neopasnog građevinskog otpada priprema se za ponovnu upotrebu i recikliranje i druge metode prerade	2030	Prema čl. 21 Zakona o upravljanju otpadom

8.4 Projekcije kanizacionog mulja

Prema proračunu procesa u Glavnom projektu Postrojenja za tretman kanizacionog mulja projektovane količine kanizacionog mulja za period 2026. do 2029. godine prikazane su u tabeli 52.

Tabela 52 Projektovane količine kanalizacionog mulja za period 2026 -2029. godine

		2026	2027	2028	2029
Naziv	Jedinica	Prosjek	Prosjek	Prosjek	Prosjek
Nominalni kapacitet PPOV	ES ₆₀	70 000	72 000	170 000	177 500
Godišnja proizvodnja mulja (suve čvrste materije)	t _{SM} /god	1 358	1 396	3 297	3 443
Dnevna proizvodnja mulja (suve čvrste materije)	kg _{SM} /dan	3 720	3 826	9 034	9 432
Suva materija (SM)	kg _{SM} /kg	0,27	0,27	0,25	0,25
Organske suve čvrste materije (oSM)	kg _{oSM} /kg _{SM}			0,56	0,56

(Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o.)

Projektno rešenje je da se kanalizacioni mulj koji se izdvaja tokom procesa prečišćavanja otpadnih voda u primarnim i finalnim taložnicima tretira u postrojenju za tretman kanalizacionog mulja projektovanog kapaciteta 12 200 kg SM/dan odnosno 4 450 t_{SM}/godišnje, primjenom procesa anaerobne digestije u cilju razgradnje organskih materija i proizvodnje biogasa. Biogas će se koristiti za proizvodnju toplotne i električne energije upotrebom opreme za kombinovanu proizvodnju toplotne i električne energije (CHP jedinica, kogeneratora). Električna i toplotna energija će se koristiti za potrebe postrojenja. Projektovano je da proizvodnja električne energije iz biogasa pokriva oko 50 posto sopstvenih potreba za električnom energijom na postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda i postrojenju za tretman kanalizacionog mulja. Projektovano je da se toplotna energija koristi za zagrijavanje digestora i alternativno za redovno pokretanje postrojenja za spaljivanje kanalizacionog mulja. Preostali digestirani mulj će se dehidratisati na centrifugalnim dekanterima i dalje spaljivati u postrojenju za spaljivanje kanalizacionog mulja. Sve jedinice postrojenja za tretman kanalizacionog mulja biće smještene u zatvorenim objektima i preko sistema za prinudnu ventilaciju povezane na biofiltersku jedinicu za tretman neprijatnih mirisa.

U Studiji izvodljivosti Postrojenja za spaljivanje kanalizacionog mulja koju je izradio AWIPLAN iz Njemačke 2017. godine su razmatrane različite opcije upravljanja kanalizacionim muljem za Glavni grad Podgoricu i opredijelilo se za dugoročnu strategiju upravljanja kanalizacionim muljem spaljivanjem u namjenskom postrojenju, kako bi se smanjila njegova količina tokom pouzdanog i kontrolisanog tehnološkog procesa do mineralnih ostataka koji će se deponovati.

Cilj termičke obrade dehidriranog kanalizacionog mulja je da se obezbijedi smanjenje uticaja na životnu sredinu koje bi inače moglo proizaći iz neadekvatnog odlaganja mulja. Primjena i sprovođenje savremenih standarda emisije i korišćenje savremenih tehnologija kontrole zagađenja će smanjiti emisije u vazduh do nivoa na kojem se rizici od zagađenja iz spalionaca sada smatraju uglavnom niskim.

Projektovano je da se dehidratirani kanalizacioni mulj koji je prošao tretman u Postrojenju za tretman kanalizacionog mulja spaljuje u Postrojenju za spaljivanje kanalizacionog mulja projektovanog kapaciteta. Projektovana tehnologija za spaljivanje kanalizacionog mulja je proces spaljivanja u fluidizovanom sloju sa rekuperacijom tj. ponovnim korištenjem toplote dimnih gasova za sušenje mulja. Granične vrijednosti emisija dimnih gasova u atmosferu moraju biti u skladu sa Direktivom 2010/75/EU Evropskog parlamenta i Savjeta za postrojenja za spaljivanje otpada. Samim tim će biti ispunjeni i uslovi za ispuštanje u atmosferu propisani Uredbom o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora.

Projektovano je da ostaci tretmana i nusproizvodi nastali na Postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda i Postrojenju za tretman kanalizacionog mulja budu u skladu sa zahtjevima navedenim u tabeli 53. Projektovane vrste i količine otpadnih materija sa Sistema za prečišćavanje otpadnih voda za period 2026 do 2029 godine prikazane su u Tabeli 54.

Tabela 53 Prikaz procijenjene vrste i količine generisanog otpada tokom funkcionisanja projektovanog Sistema za prečišćavanje otpadnih voda

Br	Parametri	Indikator učinka	Jedinica	Uslov
1	Rešetke	Oprani i zbijeni otpad	--	--
2		Sadržaj suve čvrste materije	%SM	≥30
3		Smanjenje zbijenog otpada sa rešetki po zapremini	%	≥60
4	Efikasnost uklanjanja pijeska	Efikasnost odvajanja za prečnik 0,25 mm	%	≥95
5	Pijesak	Opran i razvrstan	--	--
6		Suvi čvrsti sadržaj	%SM	≥90
7		Sadržaj organske materije	%oSM	≤3
8	Dehidratacija mulja	Suvi čvrsti sadržaj dehidratiranog digestiranog kanalizacionog mulja	%SM	≥25

(Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o)

SM= Suva čvrsta materija u % težine

oSM= Organske suve čvrste materije (isparljive čvrste materije) u % težine

Tabela 54 Ciljevi upravljanja otpadnim muljem iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

Opis cilja	Ciljna godina	Izvor cilja
Maksimalno odlaganje 5% od ukupne mase suve čvrste materije u kanalizacionom mulju	2035	Predloženi ciljevi

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Imajući u vidu činjenicu da Glavni grad projekat „Sakupljanje i prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici” realizuje pod pokroviteljstvom Evropske Unije i Investicionog okvira za Zapadni Balkan (Tabela 55) u narednom periodu na postojećem postrojenju nisu planirani veći investicioni zahvati, osim redovnog tekućeg održavanja.

Sprovođenje projekta i izgradnja savremenog sistema za prečišćavanje otpadnih voda, kapaciteta 230.000 ES, rezultiraće značajnim povećanjem stope priključenosti na kanalizacioni sistem, bezbjednim sakupljanjem, odvođenjem i prečišćavanjem otpadnih voda, kontrolisanim tretmanom kanalizacionog mulja, te smanjenjem opterećenosti zagađenjem koje se ispušta u rijeku Moraču, što na kraju doprinosi zaštiti biodiverziteta Skadarskog jezera i ekoturizma. Vrijednost projekta iznosi 75.031.354,00 eura.

Tabela 55 Izvori finansiranja za pogon za prečišćavanje otpadne vode

Iznos (EUR)	Vrsta / Opis ugovora	Izvor / Institucija
30.000.000 EUR	Ugovor o razvojnom kreditu od 22.09.2017 (BMZ br. 2020 84 366)	Njemačka Razvojna Banka „KfW“
5.000.000 EUR	Ugovor o standardnom kreditu od 22.09.2017 (BMZ br. 2016 65 322)	Njemačka Razvojna Banka „KfW“
1.145.834 EUR	GRANT - Ugovor o finansiranju projekta od 16.12.2016 (BMZ br. 202062172 / WB15-MNE-ENV-02)	Investicioni Okvir za zapadni Balkan (WBIF)
9.000.000 EUR	GRANT - Ugovor o finansiranju i projektu od 22.09.2017 (BMZ br. 202062271 / WB-IG02-MNE-ENV-01)	-
5.200.000 EUR	Sredstva iz budžeta	Budžet Glavnog grada
22.935.283 EUR	GRANT - Ugovor o finansiranju i projektu od 22.09.2022 (BMZ br. 5150 00 476 / WB-IG06-MNE-ENV-01)	

9. OPCIJE I IZBOR MODELA UPRAVLJANJA OTPADOM

9.1 Upravljanje komunalnim otpadom u planskom periodu

U predstojećem četvorogodišnjem planskom periodu, strateško opredjeljenje Glavnog grada Podgorice usmjereno je ka postepenom napuštanju tradicionalnog, linearnog modela sakupljanja i odlaganja otpada i prelazak na cirkularni model upravljanja.

U tabeli 56 date su opcije predložene Državnim planom upravljanja otpadom.

Tabela 56 Učinak svake opcije (2029)

Faza upravljanja otpadom	Opcija I	Opcija II	Opcija IIIa	Opcija IIIb	Opcija IV	Opcija V	Opcija VI	Opcija VII
Ukupno sakupljanje otpada	342.776 t/god (95% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)	360.433 t/god (100% ukupnog otpada)
Odvojeno sakupljanje reciklažnih materijala	25.801 t/god (14% za reciklažu)	25.801 t/god (14% za reciklažu)	57.681 t/god (31% za reciklažu)	53.287 t/god (29% za reciklažu)	57.681 t/god (31% za reciklažu)	51.862 t/god (28% za reciklažu)	55.559 t/god (30% za reciklažu)	46.943 t/god (25% za reciklažu)
Odvojeno sakupljanje ambalažnog otpada	20.641 t/god (21% ambalažnog otpada)	20.641 t/god (21% ambalažnog otpada)	40.377 t/god (41% ambalažnog otpada)	37.301 t/god (38% ambalažnog otpada)	40.377 t/god (41% ambalažnog otpada)	36.303 t/god (37% ambalažnog otpada)	38.891 t/god (39% ambalažnog otpada)	37.554 t/god (38% ambalažnog otpada)
Odvojeno sakupljanje biootpada	8.294 t/god (6% organskog otpada)	8.294 t/god (6% organskog otpada)	8.294 t/god (6% organskog otpada)	8.294 t/god (6% organskog otpada)	25.334 t/god (18% organskog otpada)	25.334 t/god (18% organskog otpada)	25.334 t/god (18% organskog otpada)	25.334 t/god (18% organskog otpada)
Ukupno odvojeno sakupljanje otpada	38.103 t/god (11% ukupnog otpada)	38.103 t/god (11% ukupnog otpada)	80.119 t/god (22% ukupnog otpada)	83.841 t/god (23% ukupnog otpada)	91.953 t/god (26% ukupnog otpada)	100.881 t/god (28% ukupnog otpada)	84.477 t/god (23% ukupnog otpada)	80.917 t/god (22% ukupnog otpada)
Kućno kompostiranje	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)	5.584 t/god (4% organskog otpada)

9.2 Upravljanje komunalnim otpadom u skladu sa opcijama predviđenim Državnim planom

U planskom periodu, u skladu sa smjernicama Državnog plana upravljanja otpadom Crne Gore, planira primjenu strateškog pristupa.

Ovaj model povezuje elemente tri preporučene nacionalne opcije razvoja: opciju V i opciju IIIb (za sisteme kanti), prateće elemente opcije IIIb (za urbanu blokovsku infrastrukturu), i opciju VI za sakupljanje staklene ambalaže.

1. Razvoj sistema kanti kroz integraciju opcije V i opcije IIIb

Glavni oslonac i primarni operativni pravac novog plana trebalo bi da bude uspostavljanje sistema sakupljanja otpada „od vrata do vrata“ upotrebom namjenskih kanti. Za realizaciju ovog modela, paralelno se uzimaju u obzir smjernice opcije V i opcije IIIb, koje predviđaju prelazak na kante u individualnom i urbanom sektoru:

- Sistem kanti prema opciji V (urbana i ruralna domaćinstva služi kao osnova za planiranu podjelu kanti zapremine 120 l i 240 l domaćinstvima u prigradskim i ruralnim krakovima (poput naselja Tološi i Dajbabe u prvoj fazi). Namjera je da se građanima omogući odvojeno odlaganje suve i mokre frakcije na samom pragu. Time se teži postizanju većeg stepena čistoće sirovine i smanjenju rizika od pojave divljih deponija.
- Sistem kanti prema opciji IIIb (proširenje na urbanu zonu) oslanja se na opciju IIIb u namjeri da sistem kanti, gdje god je to logistički izvodljivo, proširi na pravna lica, institucije i poslovne prostore unutar urbanih zona.
- Logistička opravdanost i nabavka mehanizacije ima za cilj sakupljanje sekundarnih sirovina sa što manjom stopom kontaminacije. U skladu sa tim, planira se nabavka prioriternih autosmečara zapremine 10 m³ tokom 2027. godine (procijenjene vrijednosti 260.000,00 € za dva vozila). Ova vozila su gabaritno prilagođena za pražnjenje kanti na terenu i transport do deponije „Livade“.

2. Urbani prateći podsistem: Primjena kontejnera u stambenim blokovima (Opcija IIIb)

Kao prateći segment, na prostorima velike gustine naseljenosti gdje je uvođenje pojedinačnih kanti otežano, Društvo predviđa primjenu kontejnerske infrastrukture iz opcije IIIb. Ovaj sistem ima za cilj držanje miješanog otpada pod strogom kontrolom kroz dva podsistema:

- *Sistem reciklažnih ostrva:* Planira se opremanje unutarblokovskih prostora kontejnerima od 1,1 m³ u zaštitnim metalnim kućistima. U ovu svrhu je za 2027. godinu preusmjereno 112.500,00 € sa stavke polupodzemnih kontejnera.
- *Sistem javnih stanica:* Predviđeno je postavljanje trokomponentnih posuda duž pješačkih zona. Ovim pratećim mjerama nastoji se obezbijediti što veći obuhvat stanovništva Glavnog grada.

3. Sakupljanje staklene ambalaže kroz primjenu opcije VI

Sa ciljem daljeg unapređenja primarne selekcije ambalažnih frakcija, dokument uvodi elemente opcije VI, koja se odnosi na sakupljanje ambalažnog stakla. Planiraju se aktivnosti nabavke, postavljanja i operativnog upravljanja zvonastim kontejnerima što će rezultirati sprječavanju miješanja stakla sa ostalim otpadom.

9.3 Model sakupljanja otpada u planskom periodu

U planskom periodu predviđa se postepena transformacija sistema sakupljanja otpada kroz kombinovanje sistema sakupljanja „od vrata do vrata“ i kontejnerskog sistema, u zavisnosti od karakteristika prostora, gustine naseljenosti i logističkih uslova. Model se zasniva na integraciji elemenata opcije V i opcije IIIb, uz primjenu elemenata Opcije VI za odvojeno sakupljanje staklene ambalaže.

Sistem sakupljanja „od vrata do vrata“ predstavlja osnovni operativni pravac za individualna domaćinstva u prigradskim i ruralnim područjima, kao i za pojedinačne stambene objekte u urbanim zonama gdje postoje odgovarajući logistički uslovi. U tu svrhu predviđena je upotreba namjenskih kanti zapremine 120 l i 240 l, čime se korisnicima omogućava odvojeno odlaganje odgovarajućih frakcija otpada na mjestu nastanka. Ovakav način sakupljanja omogućava neposrednije uključivanje korisnika u sistem primarne selekcije i stvaranje uslova za dobijanje čistijih izdvojenih materijala.

U urbanim područjima sa većom gustinom stanovanja, gdje primjena individualnih kanti nije logistički opravdana, predviđa se zadržavanje i unapređenje kontejnerskog sistema. Za potrebe primarne selekcije planira se postavljanje reciklažnih ostrva sa kontejnerima zapremine 1,1 m³ u zaštitnim metalnim kućištim, kao i razvoj javnih stanica sa višekomponentnim posudama (kante i kontejneri) na odgovarajućim lokacijama. Na ovaj način obezbjeđuje se obuhvat i onih korisnika kod kojih sistem „od vrata do vrata“ nije moguće efikasno primijeniti.

Preostali miješani komunalni otpad sakupljaće se kombinacijom sistema kanti i kontejnerskog sistema, u zavisnosti od tipa naselja i prostorno-logističkih uslova. U individualnim domaćinstvima i područjima u kojima je to opravdano primjenjivaće se sistem „od vrata do vrata“, dok će se u stambenim blokovima i područjima velike gustine naseljenosti koristiti kontejnerska infrastruktura. U okviru unapređenja operativnog sistema planira se i nabavka odgovarajuće mehanizacije za pražnjenje individualnih kanti i transport sakupljenog otpada. Time se stvaraju tehnički preduslovi za postepeno širenje sistema sakupljanja „od vrata do vrata“ i povećanje obuhvata primarnom selekcijom.

Posebno će se unapređivati sistem sakupljanja zelenog otpada, koji će se, u zavisnosti od količina i mjesta nastanka, sakupljati odgovarajućom mehanizacijom i usmjeravati prema predviđenim kapacitetima za dalji tretman, uključujući kompostiranje.

Predloženi model omogućava prilagođavanje načina sakupljanja karakteristikama različitih urbanih i ruralnih područja Glavnog grada. Istovremeno, postepeno uvođenje sistema „od vrata do vrata“, unapređenje kontejnerske infrastrukture i uspostavljanje posebnih tokova za pojedine frakcije stvaraju uslove za povećanje primarne selekcije, smanjenje miješanja korisnih materijala sa rezidualnim otpadom i efikasnije usmjeravanje izdvojenih materijala ka daljem tretmanu i upotrebi.

Upravljanje kabastim otpadom planirani je kroz nabavku adekvatne mehanizacije i opreme za obradu kabastog otpada.

Ovakva oprema omogućila bi usitnjavanje kabastog otpada i njegovu pripremu za dalju separaciju, reciklažu ili drugi oblik tretmana. Istovremeno bi se smanjila zapremina otpada, olakšala manipulacija i transport i racionalnije koristio raspoloživi prostor.

Uspostavljanje odvojenog sakupljanja miješanog otpada koji se može reciklirati i biorazgradivog otpada u sistemu dovoza otpada u skladu s opcijom IV. Miješani reciklabilni otpad, kabasti, zeleni i rezidualni otpad tretiraju se na isti način kao u opciji IIIa. Biootpad (iz domaćinstva pijace, ugoditeljski objekti i dr., bez zelenog otpada) odvojeno se sakuplja u namjenske kontejnere zapremine 1,1 m³, koji se odvoze u nova postrojenja za kompostiranje. Preostali otpad se odlaže na postojeće i nove deponije.

Prednosti su rješavanje problema uklanjanjem mokrog biootpada koji čini oko 40-50% ukupne mase komunalnog otpada, čime se sprečava neprijatan miris i curenje na deponijama, dolazi do smanjenja emisije gasova i kroz kompostiranje dobija se sirovina za poljoprivredu i parkove.

Razvoj odvojenog sakupljanja stakla, papira/kartona, plastika/metala i biorazgradivog otpada u sistemu dovoza otpada u skladu sa opcijom VII:

Ova opcija donosi najviši stepen selekcije otpada na samom izvoru u odnosu na prethodne. Ključni elementi su da se frakcije papir/karton i plastika/metal sakupljaju odvojeno. Staklo se sakuplja u zvonaste kontejnere zapremine 2,5 m³ i odvozi direktno na recikliranje. Biootpad (kuhinja, pijace i sl., bez zelenog otpada) sakuplja se u kontejnere zapremine 1,1 m³.

Kabasti otpad (drvo), zeleni i rezidualni otpad tretiraju se na isti način kao u opciji IIIa.

Ovom opcijom postiže se najveći ekološki efekat, najbliža je standardima Evropske unije i ciljevima kružne ekonomije. Staklo ide direktno na reciklažu bez prolaska kroz MRF, a papir i plastika se ne miješaju. Na deponije odlazi samo minimalna količina rezidualnog otpada koji se ne može iskoristiti.

9.5. Kućno kompostiranje

Aktivnosti na upravljanja biootpadom u planskom periodu biće usmjerene na stimulanju individualnih domaćinstava (posebno u ruralnim i prigradskim naseljima sa dvorištima) da sama prerađuju svoj biorazgradivi otpad.

Planirano je sprovođenje kampanja za podizanje svijesti o pravilnom kompostiranju ostataka hrane i zelenog otpada kako bi se smanjila količina organskog otpada na regionalnim deponijama.

9.6. Zaštićena područja

Svi posebno zaštićeni objekti prirode i potencijalni objekti zaštite predstavljaju ograničenje za razvoj drugih djelatnosti. Razvoj u tim područjima podređen je režimu zaštite.

Prisustvo zaštićenih prirodnih dobara i staništa značajnih i zaštićenih vrsta ukazuje na potrebu da se prilikom planiranja i sprovođenja mjera upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada posebna pažnja posveti zaštiti prirodnih vrijednosti. To podrazumijeva sprečavanje nepropisnog odlaganja otpada, kontrolu lokacija na kojima postoji rizik od nastanka neuređenih odlagališta, pravovremeno uklanjanje odbačenog otpada i sprovođenje edukativnih aktivnosti usmjerenih na očuvanje zaštićenih područja.

Planirane aktivnosti i eventualno lociranje infrastrukture za upravljanje otpadom potrebno je usklađivati sa režimima zaštite i važećim planskim dokumentima, uz uvažavanje osjetljivosti prirodnih staništa i potrebu očuvanja biodiverziteta.

10. PROGRAMI I MJERE ZA UNAPREĐENJE SISTEMA

10.1 Program prevencije nastanka otpada

Prevencija nastanka otpada predstavlja najviši prioritet u hijerarhiji upravljanja otpadom i podrazumijeva primjenu mjera kojima se smanjuje količina nastalog otpada, kao i njegov negativan uticaj na životnu sredinu i zdravlje ljudi. U periodu 2026–2029. godine Glavni grad će posebnu pažnju usmjeriti na mjere kojima se podstiču održivi obrasci potrošnje, produžava vijek upotrebe proizvoda, promoviše njihova ponovna upotreba i popravka, smanjuje upotreba proizvoda za jednokratnu upotrebu i količina otpada od hrane, kao i količina otpada koji nastaje u javnom sektoru i tokom organizovanja javnih događaja. Poseban značaj imaće razvoj sistema za ponovnu upotrebu proizvoda, uključujući uspostavljanje i razvoj centra za ponovnu upotrebu, kao i aktivnosti informisanja i edukacije građana. Ovakav pristup doprinosi smanjenju količine otpada koji se sakuplja i odlaže, očuvanju resursa i prelasku ka modelu cirkularne ekonomije. Planirane mjere prevencije odnose se na:

10.1.1 Smanjenje upotrebe proizvoda za jednokratnu upotrebu

Kampanje u školama, javnim ustanovama, mjesnim zajednicama i na javnim događajima za korišćenje višekratnih proizvoda.

10.1.2 Sprječavanje nastanka otpada od hrane

Edukacija građana, ugostitelja, škola i javnih ustanova o planiranju nabavke, čuvanju i racionalnom korišćenju hrane. Promovisanje i implementacija kućnog kompostiranja. Glavni pokazatelji uspjeha u skladu sa Državnim planom upravljanja otpada od 2026-2029. godine je stopa odvojenog sakupljanja zelenog otpada:

Cilj je da se do kraja 2026. godine odvojeno sakupi 50%, a do 2030. godine 60% zelenog otpada u zemlji. Cilj je dostići 17% odvojenog sakupljanja ukupnog biootpada do kraja 2026. i 27% do 2030. godine.

10.1.3 Ponovnu upotrebu, popravka i produženje životnog vijeka proizvoda

Razvijanje sistema za prikupljanje predmeta koji se mogu ponovo koristiti – namještaj, tekstil, električni i elektronski uređaji i drugi predmeti s ciljem povećanja količina predmeta usmjerenih na ponovnu upotrebu.

10.1.4 Centar za ponovnu upotrebu Re-Use Centar

Uspostavljanje i razvoj centra za ponovnu upotrebu u okviru RD Tološi- centar uspostavljen.

10.1.5 Prevencija otpada u javnom sektoru

Smanjenje potrošnje papira, jednokratne plastike i druge potrošne robe u državnim i lokalnim institucijama.

10.1.6 Digitalizacija

Smanjenje štampanja i korišćenje elektronske dokumentacije u radu Glavnog grada i javnih službi s većim udiom elektronske dokumentacije.

10.1.7 Edukacija građana

Kontinuirane kampanje „Kupi manje – koristi duže – popravi – ponovo upotrijebi“.

10.1.8 Prevencija građevinskog otpada

Promovisanje ponovne upotrebe pogodnih materijala kod rekonstrukcija i manjih građevinskih radova. Planirane mjere zasnivaju se na analizi postojećeg stanja, potrebama razvoja sistema na teritoriji Glavnog grada, kao i obavezama koje proizilaze iz važećeg zakonodavnog i planskog okvira u oblasti upravljanja otpadom.

10.2 Program unapređenja sistema odvojenog sakupljanja otpada

Analizom postojećeg stanja, kao i razmatranjem modela i rješenja predviđenih Državnim planom upravljanja otpadom prepoznata je potreba za daljim unapređenjem sistema sakupljanja otpada na teritoriji Glavnog grada. Unapređenje sistema podrazumijeva uspostavljanje efikasnijeg modela sakupljanja i transporta otpada, proširenje mreže posuda za odlaganje otpada, povećanje kapaciteta za odvojeno sakupljanje reciklabilnih frakcija otpada, kao i unapređenje infrastrukture neophodne za pravilno upravljanje otpadom.

Poseban značaj biće dat razvoju sistema primarne selekcije otpada, kako bi se povećale količine otpada koje se mogu uputiti na reciklažu i ponovnu upotrebu, a smanjile količine otpada koje završavaju na deponiji. U narednom periodu planirano je dalje unapređenje sistema kroz postavljanje novih posuda za odvojeno sakupljanje otpada, proširenje kapaciteta reciklažnih dvorišta, razvoj mobilnih sistema za sakupljanje posebnih vrsta otpada, kao i intenziviranje edukativnih aktivnosti usmjerenih ka građanima. Istovremeno, biće nastavljene aktivnosti na identifikaciji i primjeni savremenih tehnoloških rješenja koja doprinose efikasnijem upravljanju otpadom i usklađivanju lokalnog sistema sa zahtjevima nacionalnog i evropskog zakonodavstva. Efikasno funkcionisanje unaprijeđenog sistema sakupljanja otpada zahtijeva i kontinuirano jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta, uz modernizaciju mehanizacije, vozila i prateće opreme, kako bi se građanima omogućilo kvalitetno, dostupno i zakonski usklađeno pružanje komunalnih usluga. Dosadašnji sistem sakupljanja i primarne selekcije komunalnog otpada nije u potpunosti ostvario očekivane rezultate. Analiza postojećeg stanja ukazuje na potrebu za reorganizacijom sistema i njegovim prilagođavanjem karakteristikama pojedinih područja Glavnog grada. Poseban značaj imaće razvoj sistema primarne selekcije na mjestu nastanka otpada, povećanje dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje i smanjenje kontaminacije izdvojenih reciklabilnih materijala.

Cilj je povećanje procenta stanovništva sistemom odvojenog sakupljanja otpada, povećanje količina i kvaliteta izdvojenih reciklabilnih materijala i smanjenje količina otpada koje se odlažu.

10.2.1 Reorganizacija postojećeg sistema sakupljanja „suve“ i „mokre“ frakcije

Za odvojeno sakupljanje suve frakcije otpada, koja obuhvata papir i karton, plastičnu i metalnu ambalažu, planirana je nabavka i postavljanje novih namjenskih kanti zapremine 120 i 240 litara, smještenih u zaštitna metalna kućišta. Planirana je

reorganizacija sistema primarne selekcije kroz prilagođavanje modela sakupljanja specifičnostima urbanih i prigradskih područja. Postojeće metalne posude za odlaganje komunalnog otpada na javnim površinama zadržaće svoju funkciju u sistemu, ali sa jasno definisanom namjenom. U narednom periodu koristiće se isključivo za odlaganje biootpada i rezidualnog (miješanog) komunalnog otpada. Na ovaj način obezbijediće se racionalno korišćenje postojeće infrastrukture, smanjenje investicionih troškova i kontinuitet u pružanju komunalne usluge, uz istovremeno unapređenje sistema primarne selekcije otpada.

Primjena ovog sistema omogućiće jednostavnije korišćenje, bolju zaštitu opreme od vandalizma i atmosferskih uticaja, kao i kvalitetnije očuvanje izdvojenih sekundarnih sirovina.

Postojeće metalne posude za odlaganje komunalnog otpada na javnim površinama zadržaće svoju funkciju u sistemu, ali sa jasno definisanom namjenom. U narednom periodu koristiće se isključivo za odlaganje biootpada i rezidualnog (miješanog) komunalnog otpada.

Kroz uvođenje sistema kanti „od vrata do vrata“ nastoji se uvesti personalizovana odgovornost pojedinca za sopstvenu posudu. Istovremeno, tehničke mjere se uvezuju sa intenzivnim preventivnim programima: širenjem mreže pametnih reciklomata u obrazovnim ustanovama, kontinuiranim edukativnim kampanjama.

Sve ove mjere i aktivnosti planiraju se sprovesti i uspostavljanjem preventivnog sistema digitalnog video-nadzora u koordinaciji sa Komunalnom policijom, kako bi se kroz oštru kaznenu politiku stvorio neophodan institucionalni pritisak na nesavjesne subjekte. Na ovaj način obezbijediće se racionalno korišćenje postojeće infrastrukture, smanjenje investicionih troškova i kontinuitet u pružanju komunalne usluge, uz istovremeno unapređenje sistema primarne selekcije otpada.

10.2.2 Sistem „od vrata do vrata“

Razvoj sistema kanti „od vrata do vrata“ odnosi se na sakupljanje otpadne ambalaže (PET ambalažu, plastiku, limenke, papir, karton i dr.) i otpadnog ambalažnog stakla. Za područja sa individualnim stanovanjem planira se uspostavljanje sistema kroz dodjelu individualnih posuda domaćinstvima za odvojeno sakupljanje reciklabilne („suve“) frakcije i biootpada i rezidualnog („mokrog“) otpada. Odabir naselja vršiće se na osnovu prostornih, saobraćajno-tehničkih i operativnih uslova, s akcentom na pretežno individualno stanovanje, nedostatak prostora za zajednička kontejnerska mjesta, uske i teško pristupačne saobraćajnice i otežan pristup pojedinim parcelama. Uvođenje individualnih posuda omogućiće odgovornije postupanje korisnika, smanjenje nepropisnog odlaganja otpada na javnim površinama i efikasniju organizaciju sakupljanja. Ova opcija služi kao osnova za planiranu podjelu kanti zapremine 120 l i 240 l domaćinstvima u prigradskim i ruralnim naseljima.

Namjera je da se građanima omogući odvojeno sakupljanje reciklabilne („suve“) frakcije i biootpada i rezidualnog („mokrog“) otpada na samom pragu. Time se teži postizanju većeg stepena čistoće sirovine i smanjenju rizika od pojave neuređenih odlagališta otpada. Planirano je da se u periodu 2027–2029. godine sistemom obuhvati ukupno 8.734 domaćinstava, kojima će biti podijeljeno 17.468 kante, odnosno po dvije kante za

svako domaćinstvo – jedna za reciklabilnu („suvu“) frakciju i jedna za biootpad i rezidualni („mokru“) frakciju (Tabela 57). Cilj ove aktivnosti je povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom primarne selekcije otpada, unapređenje kvaliteta izdvojenih sekundarnih sirovina i smanjenje količina otpada koje se odlažu na deponiji „Livade“, čime će se doprinijeti ostvarivanju ciljeva održivog upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

10.2.3 Sistem kanti za individualno i kolektivno stanovanje Shodno predloženoj opciji opciji IIIb - proširenje na urbanu zonu planira se da se sistem kanti, gdje god je to logistički izvodljivo, proširi na pravna lica, institucije i poslovne prostore unutar urbanih zona.

Tabela 57 Podjela kanti za individualno sakupljanje otpada

Godina	Naselja	Broj domaćinstava	Broj kanti (2 po domaćinstvu)
2027	Tološi i Dajbabe	2.722	5.444
2028	Gornja Gorica i Donja Gorica	2.713	5.426
2029	Kokoti, Zelenika i Konik	3.299	6.598
Ukupno (2027–2029.)		8.734	17.468

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

10.2.4. Sakupljanje zelenog otpada iz vrtova i parkova

Plan za naredni period za održavanje opreme i vozila (Tabela 62,63) baziran je na ostvarenim troškovima u 2025. godini i iznose cca 150.000,00 eura. U tabeli 58 su prikazani planirani troškovi za planski period.

Tabela 58 Troškovi sakupljanja i transporta biljnog otpada

Kategorija	2026	2027	2028	2029
Troškovi sakupljanja i transporta zelenog otpada	1.522.000,00	1.600.000,00	1.620.000,00	1.630.000,00

(Izvor: Zelenilo d.o.o.)

Tabela 59 Održavanje opreme i vozila po godinama

Kategorija	2026	2027	2028	2029
Održavanje opreme i vozila	150.000,00	165.000,00	180.000,00	195.000,00

(Izvor: Zelenilo d.o.o.)

Administrativni troškovi na godišnjem nivou iznose cca 720.000,00 eura i biće prikazani u tabeli za traženi period.

Tabela 60 Administrativni troškovi

Kategorija	2026	2027	2028	2029
Administrativni Troškovi	720.000,00	725.000,00	730.000,00	735.000,00

(Izvor: Zelenilo d.o.o.)

11. PROGRAM UNAPREĐENJA MEHANIZACIJE, INFRASTRUKTURE I OPREME

Pored unapređenja sistema sakupljanja i upravljanja otpadom, modernizacija opreme i voznog parka predstavlja jedan od ključnih preduslova za efikasno funkcionisanje sistema sakupljanja i upravljanja otpadom i ostvarivanje ciljeva definisanih Lokalnim planom upravljanja otpadom, kao i ciljeva utvrđenih Državnim planom upravljanja otpadom.

Savremena i tehnički pouzdana oprema omogućava efikasnije pružanje komunalnih usluga, povećanje obuhvata organizovanog sakupljanja otpada, smanjenje operativnih troškova, unapređenje zaštite životne sredine i bezbjednosti zaposlenih, te doprinosi ostvarivanju viših standarda kvaliteta usluga prema građanima.

U planskom periodu će se nastaviti sa nabavkom savremene mehanizacije i opreme, u skladu sa potrebama razvoja sistema upravljanja otpadom, rastom broja korisnika usluga i obavezama koje proizilaze iz nacionalnog i evropskog zakonodavstva.

Cilj je povećanje efikasnosti, unapređenje uslova rada, smanjenje operativnih troškova i stvaranje tehničkih uslova za razvoj sistema odvojenog sakupljanja otpada.

Planirane aktivnosti su nabavka i modernizacija vozila, nabavka savremene mehanizacije i opreme, nabavka opreme za odvojeno sakupljanje reciklabilnih frakcija, unapređenje tehničkih kapaciteta, optimizacija ruta i procesa sakupljanja, primjena opreme koja doprinosi smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte, unapređenje bezbjednosti i uslova rada zaposlenih.

Kontinuirana ulaganja u opremu, vozila i mehanizaciju predstavljaju važan segment razvoja održivog sistema upravljanja otpadom i jedan od osnovnih preduslova za ostvarivanje strateških ciljeva u oblasti zaštite životne sredine i unapređenja komunalne infrastrukture na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

11.1 Posude i kontejneri za odvojeno sakupljanje otpada

Analizom postojećeg stanja na terenu utvrđeno je da dosadašnji sistem primarne selekcije komunalnog otpada kroz podjelu na „suvu“ i „mokru“ frakciju, uz korišćenje zajedničkih kontejnera postavljenih na javnim površinama, nije ostvario očekivane rezultate. Rezultati analiza morfološkog sastava otpada pokazali su da je sadržaj otpada u obje vrste posuda gotovo identičan, što ukazuje na nizak stepen odvajanja otpada na mjestu nastanka.

11.2 Infrastruktura za sakupljanje reciklabilne frakcije otpada u urbanim zonama

Za odvojeno sakupljanje reciklabilne frakcije otpada, koja obuhvata papir i karton, plastičnu i metalnu ambalažu, planirana je nabavka i postavljanje novih namjenskih kanti zapremine 120 i 240 litara, smještenih u zaštitna metalna kućišta. Primjena ovog sistema omogućiće jednostavnije korišćenje, bolju zaštitu opreme od vandalizma i atmosferskih uticaja, kao i kvalitetnije očuvanje izdvojenih sekundarnih sirovina.

Nove stanice za odlaganje suve frakcije biće postavljene na odabranim lokacijama, sa ciljem postizanja što veće prostorne pokrivenosti teritorije Glavnog grada. Poseban

fokus biće usmjeren na gradska područja u kojima ne postoje prostorni uslovi za izgradnju reciklažnih dvorišta ili reciklažnih ostrva, čime će građanima biti omogućeno da primarnu selekciju otpada obavljaju u neposrednoj blizini mjesta stanovanja.

Na osnovu iskustava stečenih kroz pilot-projekat selektivnog sakupljanja komunalnog otpada po principu “od vrata do vrata” u periodu od 2027. do 2029.godine planirano je postepeno proširenje sistema na ostala naselja sa pretežno individualnim stanovanjem na teritoriji Glavnog grada .

Pored doprinosa ostvarivanju nacionalnih ciljeva u oblasti upravljanja otpadom, implementacija ovog koncepta dopriniće optimizaciji sistema sakupljanja otpada, racionalnijem korišćenju raspoloživih ljudskih i tehničkih resursa, smanjenju opterećenja komunalne infrastrukture i stvaranju uslova za efikasnije funkcionisanje cjelokupnog sistema upravljanja komunalnim otpadom na teritoriji Glavnog grada.

11.3 Posude za sakupljanje otpada 1,1 m³

Značajan dio postojećih kontejnera nalazi se u višegodišnjoj upotrebi, usljed čega dolazi do njihovog fizičkog habanja, smanjenja funkcionalnosti i povećanih troškova održavanja. Istovremeno, razvoj urbanih zona, izgradnja novih stambenih i poslovnih objekata, kao i potreba za unapređenjem dostupnosti usluge sakupljanja otpada, zahtijevaju uspostavljanje dodatnih lokacija za postavljanje posuda.

U skladu sa navedenim, tokom planskog perioda neophodno je planirati sukcesivnu nabavku određenog broja posuda za sakupljanje komunalnog otpada zapremine 1,1 m³, prvenstveno radi zamjene dotrajalih i oštećenih posuda koje više ne zadovoljavaju tehničke i funkcionalne standarde, ali i radi opremanja novih lokacija u okviru širenja mreže za sakupljanje komunalnog otpada. Nabavka novih posuda omogućiće povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom sakupljanja otpada, unapređenje kvaliteta komunalne usluge, smanjenje pojave nepropisnog odlaganja otpada, kao i postepeno proširenje broja lokacija i javnih površina obuhvaćenih sistemom upravljanja otpadom.

Konačan broj kontejnera koji će biti nabavljen u planskom periodu biće definisan na osnovu rezultata završetka procesa mapiranja, procjene stanja postojeće opreme, dinamike urbanog razvoja i identifikovanih potreba za uspostavljanjem novih lokacija za sakupljanje otpada.

11.4 Kontejneri za kabasti i zeleni otpad

U skladu sa Odlukom o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Glavnog grada, na reciklažnim dvorištima su postavljeni kontejneri većih kapaciteta namijenjene za odlaganje biljnog i kabastog otpada.

Kako bi se građanima iz svih djelova grada, posebno onima koji ne gravitiraju postojećim reciklažnim dvorištima, omogućilo pravilno odlaganje ovih vrsta otpada, planirano je određivanje deset lokacija na javnim površinama za privremeno postavljanje specijalizovanih kontejnera za biljni i kabasti otpad.

Za svaku lokaciju biće definisani termini postavljanja i dinamika pražnjenja kontejnera, a sve relevantne informacije biće dostupne građanima putem internet stranice Društva, informativnih tabli i drugih kanala komunikacije.

U cilju uspostavljanja funkcionalnog sistema za sakupljanje kabastog i zelenog otpada, planirana je sukcesivna nabavka kontejnera zapremine 7 m³ tokom planskog perioda. Nabavljeni kontejneri koristiće se za opremanje planiranih lokacija, povećanje dostupnosti usluge građanima i unapređenje sistema odvojenog sakupljanja otpada. Realizacijom ove mjere unaprijediće se dostupnost infrastrukture za odvojeno sakupljanje posebnih tokova otpada, smanjiti mogućnost njihovog nepropisnog odlaganja na javnim površinama i doprinijeti ostvarivanju ciljeva lokalnog plana upravljanja otpadom.

11.5 Korpe za odlaganje sitnog otpada

U skladu sa definisanom dinamikom, u tabeli ispod teksta dat je detaljan finansijski proračun za nabavku korpi. Proračun je rađen na osnovu bazne cene od 379,00 € + PDV

Tabela 61 Finansijska procena nabavke korpi za sitni otpad za period 2026 – 2029. godine

Količina (kom)	Bazna cena po komadu (bez PDV-a)	Cena po komadu sa PDV-om (21%)	Ukupan godišnji trošak (bez PDV-a)	Ukupan godišnji trošak (sa PDV-om)	Planska godina
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2026.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	585,90 €	2027.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2028.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2029.
UKUPNO 40	-	—	15.160,00 €	18.343,60 €	-

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

11.6 Reciklažna ostrva

U cilju razvoja sistema primarne selekcije otpada i povećanja dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje reciklabilnih materijala, planirano je uspostavljanje ukupno 30 reciklažnih ostrva na teritoriji Glavnog grada u periodu 2027–2029. godine. Dinamika realizacije predviđa izgradnju po 10 reciklažnih ostrva godišnje. Svako reciklažno ostrvo biće opremljeno sa tri kontejnera zapremine 1,1 m³ (Tabela 62-64.) za odvojeno sakupljanje papira i kartona, PET ambalaže i aluminijske ambalaže, kao i sa tri zaštitna kućišta koja omogućavaju funkcionalnije korišćenje, zaštitu opreme i bolju integraciju u urbani prostor.

Tabela 62 Procjena vrijednosti zasnovana na jediničnim cijenama

Oprema	Jedinična cijena bez PDV-a (€)
Kontejner 1,1 m ³	450
Zaštitno kućište	580

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Tabela 63 Planirana dinamika uspostavljanja reciklažnih ostrva

Godina	Broj reciklažnih ostrva	Broj kontejnera (1,1 m ³)	Broj kućišta	Procijenjena vrijednost bez PDV-a (€)
2027.	10	30	30	30.900
2028.	10	30	30	30.900
2029.	10	30	30	30.900
Ukupno	30	90	90	92.700

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Pored navedenih količina, u planskom periodu predviđena je i nabavka dodatnih 10 kontejnera i 10 kućišta kao rezerva za zamjenu eventualno oštećene opreme, proširenje kapaciteta na lokacijama sa povećanim potrebama ili uspostavljanje dodatnih punktova za odvojeno sakupljanje otpada.

Tabela 64 Planirana nabavka kontejnera i kućišta

Oprema	Količina	Jedinična cijena bez PDV-a (€)	Ukupna vrijednost bez PDV-a (€)
Kontejner 1,1 m ³	10	450	4.500
Zaštitno kućište	10	580	5.800
Ukupno	-	-	10.300

Ukupna planirana nabavka za period 2027–2029. godine iznosi 100 kontejnera zapremine 1,1 m³ i 100 zaštitnih kućišta, ukupne procijenjene vrijednosti od 103.000 € bez PDV-a.

11.7 Mobilna reciklažna dvorišta

Planirana je nabavka dva nova mobilna reciklažna dvorišta koja će biti postavljena u blizini javnih institucija, obrazovnih ustanova i frekventnih urbanih zona. Cilj je povećanje dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada građanima koji nemaju neposredan pristup stalnim reciklažnim dvorištima.

11.8 Reciklomati

U cilju daljeg razvoja sistema upravljanja reciklabilnim materijalima, unapređenja svijesti najmlađih građana Glavnog grada Podgorice o značaju odvojenog sakupljanja otpada, kao i jačanja infrastrukture za reciklažu, tokom planskog perioda, planirana je nabavka dodatnih reciklomata po deset uređaja na godišnjem nivou. Njihova instalacija predviđena je u obrazovnim ustanovama koje do sada nijesu bile obuhvaćene ovim programom, čime će se proširiti mreža lokacija za odvojeno sakupljanje reciklabilnog otpada i omogućiti većem broju djece i mladih da kroz praktične aktivnosti usvajaju navike odgovornog odnosa prema životnoj sredini.

Očekuje se da će proširenje mreže reciklomata doprinijeti povećanju količina odvojeno sakupljene ambalaže, jačanju ekološke svijesti među učenicima i predškolicima, kao i daljoj promociji principa reciklaže i održivog upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice. U planskom periodu planirano je proširenje mreže pametnih reciklomata ispred javnih i obrazovnih ustanova kroz nabavku 30 novih uređaja (10

godišnje), sa ciljem dugoročnog stimulisanja primarne selekcije kod najmlađih generacija.

11.9 Izgradnja automatizovanog Reciklažnog centra

Jedan od ključnih razvojnih projekata je izgradnja novog automatizovanog Reciklažnog centra na deponiji Livade. U toku je izrada Studije izvodljivosti, kojom će se sagledati tehnička, tehnološka, ekonomska, pravna, ekološka i organizaciona opravdanost izgradnje novog objekta sa savremenim tehnologijama. Cilj projekta je uvođenje savremenih automatizovanih tehnologija za sortiranje, razdvajanje i obradu otpada, povećanje kapaciteta i efikasnosti rada, kao i povećanje količina materijala pogodnih za reciklažu.

11.10 Centar za ponovnu upotrebu – Re-Use centar

U cilju sprječavanja nastajanja otpada i promocije principa cirkularne ekonomije, u periodu 2027–2029.godine planira se uspostavljanje prvog Reuse centra na teritoriji Glavnog grada, u okviru reciklažnog dvorišta Tološi. Reuse centar biće organizovan kao sistem za prijem, pregled, sortiranje, pripremu za ponovnu upotrebu i redistribuciju funkcionalnih predmeta iz domaćinstava, uključujući namještaj, kućne aparate, tekstil, knjige, igračke, sportsku opremu i druge upotrebljive predmete. Na ovaj način omogućiće se ponovno korišćenje predmeta koji bi inače završili u toku otpada, čime će se smanjiti količine otpada koje se odlažu na deponiju i produžiti životni vijek proizvoda. Projekat podrazumijeva izgradnju objekta spratnosti P+P1, bruto površine približno 200 m², sa prijemnim prostorom, zonom za pregled i sortiranje predmeta, izložbenim dijelom i prostorom za održavanje edukativnih aktivnosti. Pored ekoloških koristi, Reuse centar će imati i značajnu društvenu funkciju kroz omogućavanje građanima da preuzimaju upotrebljive predmete i kroz aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o održivom korišćenju resursa. Za realizaciju projekta planirana su sredstva za izgradnju i uređenje objekta, kao i za nabavku opreme neophodne za njegovo funkcionisanje.

Projekat obuhvata formiranje prijemne zone za funkcionalne predmete, prostora za pregled, sortiranje i pripremu predmeta za dalju upotrebu, izložbenog prostora, kao i prostora namijenjenog održavanju edukativnih radionica i prezentacija. U okviru Reuse centra biće omogućeno prikupljanje, priprema za ponovnu upotrebu i distribucija funkcionalnih i upotrebljivih predmeta kao što su namještaj, kućni aparati, igračke, knjige, sportska oprema, kućni inventar i drugi predmeti pogodni za ponovnu upotrebu.

Realizacijom ovog projekta doprinijeće se smanjenju količina kabastog otpada, produženju životnog vijeka proizvoda, racionalnijem korišćenju resursa i promociji principa cirkularne ekonomije. Istovremeno, Reuse centar će predstavljati značajan edukativni i društveno odgovorni segment sistema upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada.

U cilju realizacije navedene aktivnosti, već su preuzete određene aktivnosti, nadležnim institucijama upućen je zahtjev za izdavanje svih potrebnih saglasnosti za izgradnju planiranog objekta. Po pribavljanju neophodnih odobrenja i saglasnosti pristupiće se realizaciji projekta u skladu sa važećom planskom i tehničkom dokumentacijom.

Cilj je smanjenje količina kabastog otpada, produženje vijeka proizvoda, racionalno korišćenje resursa i razvoj cirkularne ekonomije. Za realizaciju projekta planirana su sredstva za izgradnju i uređenje objekta, kao i za nabavku opreme neophodne za njegovo funkcionisanje.

Tabela 65 Planirana sredstva za izgradnju Re Use centra

Aktivnost	Procijenjena vrijednost bez PDV-a (€)
Izgradnja i uređenje Reuse centra	150.000
Nabavka opreme	50.000
Ukupno	200.000

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

11.11 Postrojenje za preradu građevinskog otpada

U okviru razvoja sistema upravljanja građevinskim otpadom planira se izgradnja postrojenja za prijem, sortiranje, drobljenje i obradu neopasnog građevinskog otpada.

Studija izvodljivosti je izrađena. Cilj izgradnje postrojenja je povećanje količina građevinskog otpada koji se obrađuje, smanjenje količina otpada koji se odlaže, smanjenje zauzimanja prostora na sanitarnim kadama, proizvodnja sekundarnih sirovina, ponovna upotreba recikliranih materijala i očuvanje prirodnih resursa.

11.12 Kogeneracijsko postrojenje za iskorišćenje biogasa

Planira se izgradnja kogeneracijskog postrojenja za proizvodnju električne energije korišćenjem biogasa koji nastaje procesima razgradnje organskog otpada. Studija izvodljivosti je izrađena. Predviđa se postrojenje instalisane snage približno 1 MW.

Realizacijom ovog projekta obezbijedila bi se zaštita životne sredine i održivo upravljanje jer bi se na ovaj način obezbijedilo:

- energetska iskorišćenje biogasa;
- proizvodnja električne energije;
- povećanje energetske efikasnosti;
- smanjenje emisija;
- smanjenje gubitaka energije.

11.13 Termička obrada otpada

U skladu sa planskim i zakonskim uslovima razmatra se razvoj kapaciteta za kontrolisanu termičku obradu otpada, uz mogućnost energetske iskorišćenja otpada i korišćenja proizvedene energije za proizvodnju električne energije. Studija izvodljivosti je izrađena. Cilj je smanjenje količina otpada koje se odlažu na sanitarnim kadama i razvoj dugoročnog sistema energetske iskorišćenja otpada. Planirana realizacija projekta izgradnje postrojenja za termičku obradu otpada uslovljena je sprovođenjem zakonskih procedura, izrade potrebnih stručnih analiza, izbora najpovoljnijeg tehničkog i finansijskog rješenja i obezbjeđivanja dodatnih finansijskih sredstava.

11.14 Tehnološko zatvaranje sanitarnih kada

Planira se tehnološko zatvaranje sanitarnih kada 1, 2 i 3 i sprovođenje mjera za dugoročnu zaštitu životne sredine. Projektom će se obezbijediti: smanjenje potencijalnih uticaja zatvorenih kada na životnu sredinu, sanacija postojećih prostora, usklađivanje sa standardima zaštite životne sredine, dugoročni monitoring zatvorenih kada i rekultivacija prostora shodno propisima EU.

11.15 Biokompostana

Upravljanje biootpadom planirano je izgradnjom biokompostane, u zavisnosti od definisanja modela finansiranja raspoloživa sredstva će se koristiti shodno modelu po kojem će se raspisivati javni tenderi za izvođenje radova i nabavku materijala i opreme. Nakon uspostavljanja finansijske konstrukcije koja treba da se bazira na fondove EU pristupiće se izradi potrebnih studija za potrebe izgradnje Biokompostane, a način praćenja realizacije projekta će biti definisan u finansijskom planu.

11.16 Pametni senzori za monitoring popunjenosti zvona za staklo

Senzori bi omogućili automatsko praćenje popunjenosti i bežični prenos podataka na centralizovanu web platformu. Sistem bi omogućio pravovremeno pražnjenje zvona, praćenje popunjenosti kao i optimizaciju ruta vozila, što bi rezultiralo smanjenjem nepotrebnih obilazaka i smanjenjem troškova sakupljanja i transporta otpadne staklene ambalaže.

11.17 Izgradnja sanitarne kade broj 6

Izgradnjom sanitarne kade obezbijediće se neophodni kapaciteti za odlaganje i tretman komunalnog otpada, uz sakupljanje i tretman procjednih voda kao i aspiraciju i spaljivanje deponijskog gasa.

11.18 Edukativni centar

Centar bi bio namijenjen realizaciji edukativnih i promotivnih aktivnosti iz oblasti upravljanja otpadom, sa posebnim fokusom na edukaciju djece i mladih, podizanje svijesti o značaju pravilnog odvajanja, selekcije i reciklaže otpada, kao i odgovornom odnosu prema životnoj sredini. Takođe bi mogao služiti za organizovanje radionica, prezentacija, posjeta i drugih aktivnosti za građane, obrazovne ustanove i druge ciljne grupe.

11.19 Modernizacija pogona za reciklažu otpadnih vozila

Planirana je modernizacija i tehnološko unapređenje postojećeg pogona za reciklažu otpadnih vozila, sa ciljem proširenja njegovih kapaciteta i prilagođavanja savremenim zahtjevima u oblasti tretmana otpadnih vozila. Prvi korak je izrada studije izvodljivosti i modernizacije postojećeg pogona, kojom bi se analiziralo trenutno stanje, definisale potrebne rekonstrukcije i tehnološka unapređenja, kao i potrebna savremena oprema i način organizacije procesa. Poseban fokus biće stavljen na stvaranje uslova za bezbjedan i efikasan tretman električnih i hibridnih vozila, uključujući odgovarajuće

postupke za rastavljanje, izdvajanje i privremeno skladištenje visokonaponskih baterija i drugih komponenti karakterističnih za ovu vrstu vozila.

11.20 Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV)

Postrojenje je projektovano za kapacitet tretmana od 230.000 ES, hidrauličkog opterećenja 49 300 m³/dan i za maksimalni protok po kišnom vremenu od 5 700 m³/h. Tehnologija za prečišćavanje otpadnih voda je proces prečišćavanja sa aktivnim muljem tzv. A2O proces (anaerobni, anoksični i oksični tretman sa procesom biološkog uklanjanja fosfora). Na postrojenju je projektovan primarni, sekundarni i tercijarni tretman za uklanjanje organskih jedinjenja, azotnih jedinjenja i uklanjanje fosfora.

Osnovni elementi projektovanog postrojenja su: biološko uklanjanje nutrijenata, nitrifikacija i denitrifikacija, biološko uklanjanje fosfora dopunjeno hemijskom precipitacijom, disk filtracija i UV dezinfekcija za uklanjanje bakterija i virusa, kao i prilagođavanje velikim dotocima tokom obilnih padavina uz očuvanje kvaliteta izlazne vode. U okviru postrojenja će biti instaliran sistem za uklanjanje neprijatnih mirisa. Prečišćena otpadna voda (procesna voda) će se koristiti za čišćenje objekata, za pripremu hemikalija koje se koriste u SPOV i pranje filterskih jedinica.

11.21 Postrojenje za tretman kanalizacionog mulja (PTKM).

Projektno rešenje je da se kanalizacioni mulj koji se izdvaja tokom procesa prečišćavanja otpadnih voda u primarnim i sekundarnim taložnicima tokom procesa prečišćavanja otpadnih voda tretira u PTKM projektovanog kapaciteta 12 200 kg SM/dan odnosno 4 453 tSM/godišnje, primjenom procesa anaerobne digestije u cilju razgradnje organskih materija i proizvodnje biogasa. Biogas će se koristiti za proizvodnju toplotne i električne energije upotrebom opreme za kombinovanu proizvodnju toplotne i električne energije (CHP jedinica, kogeneratora). Električna i toplotna energija će se koristiti za potrebe postrojenja. Projektovano je da proizvodnja električne energije iz biogasa pokriva oko 50 posto sopstvenih potreba za električnom energijom na PPOV i PTKM. Projektovano je da se toplotna energija koristi za zagrijavanje digestora i alternativno za redovno pokretanje PSKM. Preostali digestirani mulj će se dehidratisati na centrifugalnim dekanterima i dalje spaljivati u Postrojenju za spaljivanje kanalizacionog mulja.

11.22 Postrojenje za spaljivanje kanalizacionog mulja (PSKM) u peći sa fluidizovanim slojem i sistemom za prečišćavanje dimnih gasova.

Energetska efikasnost se postiže kombinacijom procesa sušenja i spaljivanja u jednom postrojenju korišćenjem toplotne energije iz procesa spaljivanja za proces sušenja.

Glavni (primarni) kolektor (5,5 km, DN 1200 -1300) za prenos otpadnih voda sa lokacije postojećeg postrojenja na lokaciju novog Sistema za prečišćavanje otpadnih voda.

Most preko rijeke Morače (125 m) – Pješački most koji nosi primarni kolektor. Proširenje sekundarne mreže (oko 18,5 km), Faza I. Poboljšanje upravljanja otpadnim vodama u vinariji "13 jul Plantaže". Proširenje kanalizacione mreže, Faza II i III. Sistem za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici je koncipiran kao sistem koji čini funkcionalnu cjelinu koja se sastoji od tri postrojenja: Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

(PPOV), Postrojenja za tretman kanalizacionog mulja (PTKM), Postrojenje za spaljivanje kanalizacionog mulja (PSKM) i zajedničkih objekata kao što su upravna zgrada, radionica, skladišta, trafo-stanica, agregat za vanredne situacije, zeleni pojas oko SPOV i td. Radovi na izgradnji sistema za prečišćavanje otpadnih voda su počeli u decembru 2025. godine, rok za završetak radova je jun 2028.godine.

Sistem za prečišćavanje otpadnih voda i svi prateći objekti su projektovani da imaju kapacitet za prijem i adekvatan tretman otpadnih voda za projektni period u 2045 godini, sa srednjim projektnim periodom 2035.godine. Svi infrastrukturni i hidraulički objekti su projektovani tako da budu završeni za krajnji projektni period.

11.23 Program cirkularne ekonomije proširene odgovornosti proizvođača

Proširena odgovornost proizvođača–obuhvata preduzimanje mjera u cilju osiguranja finansijske i organizacione odgovornosti proizvođača proizvoda za upravljanje otpadom, fazama upravljanja otpadom u životnom ciklusu proizvoda. Sistem upravljanja otpadom u Crnoj Gori zasniva se na principu proširene odgovornosti proizvođača, prema kojem proizvođači, uvoznici i distributeri određenih proizvoda koji nakon upotrebe postaju otpad snose finansijsku ili finansijsku i organizacionu odgovornost za upravljanje tim otpadom tokom njegovog životnog ciklusa. Ovaj princip ima za cilj smanjenje nastanka otpada, podsticanje ponovne upotrebe i reciklaže, kao i povećanje odgovornosti proizvođača za proizvode koje stavljaju na tržište. Sistemi proširene odgovornosti proizvođača posebno su razvijeni za ambalažu i ambalažni otpad, električnu i elektronsku opremu, baterije i akumulatore, gume, vozila i druge posebne tokove otpada definisane zakonskim propisima. Proizvođači svoje obaveze mogu izvršavati samostalno ili putem kolektivnih sistema organizovanih za preuzimanje, sakupljanje i obradu otpada. Uloga lokalne samouprave ogleda se u planiranju i organizaciji sistema upravljanja komunalnim otpadom, obezbjeđivanju infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada, donošenju lokalnih planskih dokumenata, sprovođenju edukativnih aktivnosti i stvaranju uslova za ostvarivanje ciljeva reciklaže i ponovne upotrebe otpada. U planskom periodu realizovaće se aktivnosti usmjerene na primjenu principa proširene odgovornosti proizvođača i razvoj cirkularne ekonomije. Glavni grad će u okviru svojih nadležnosti, u saradnji sa nadležnim privrednim društvima, i državnim institucijama i organizacijama koje upravljaju sistemima proširene odgovornosti proizvođača, sprovoditi aktivnosti na unapređenju infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada, povećanju dostupnosti usluga građanima, razvoju sistema primarne selekcije i ostvarivanju nacionalnih ciljeva u oblasti reciklaže i cirkularne ekonomije. Poseban značaj imaće razvoj infrastrukture za odvojeno sakupljanje ambalaže, električne i elektronske opreme, baterija i akumulatora, guma i drugih posebnih tokova otpada, u skladu sa zakonskim obavezama i raspoloživim sistemima upravljanja.

Cilj je povećanje količina otpada koje se usmjeravaju na reciklažu i ponovnu upotrebu, smanjenje količina otpada za odlaganje i razvoj cirkularnog modela upravljanja resursima.

11.24 Program digitalizacije i video - nadzora

U cilju unapređenja upravljanja komunalnim otpadom, zaštite komunalne infrastrukture i efikasnijeg planiranja aktivnosti na terenu, planira se proširenje sistema video-nadzora.

Sistem video-nadzora uspostavljen je u maju 2026. godine na 76 lokacija, a u planskom periodu planirana je nabavka i instalacija dodatnih 50 kamera.

Sistem će omogućiti praćenje stanja na lokacijama, dinamike korišćenja posuda, stepena popunjenosti i stanja efikasnosti procesa održavanja higijene oko kontejnerskih mjesta. Proširenje mreže video-nadzora omogućava kvalitetnije planiranje operativnih aktivnosti, optimizaciju ruta i dinamike pražnjenja posuda, kao i unapređenje ukupne organizacije rada na terenu. Istovremeno, sistem doprinosi standardizaciji postupanja na lokacijama, boljoj kontroli komunalne infrastrukture i unapređenju efikasnosti u svakodnevnom radu službi. Poseban značaj implementacije ovog sistema ogleda se u unapređenju zaštite komunalne infrastrukture i unapređenju upravljanja podacima sa terena kroz centralizovano praćenje i analizu stanja na ključnim lokacijama. Na taj način obezbjeđuje se pouzdana osnova za donošenje operativnih i planskih odluka, kao i za dalji razvoj sistema upravljanja otpadom. Podaci prikupljeni putem sistema koristiće se za unapređenje operativnog planiranja, optimizaciju ruta i dinamike pražnjenja posuda, zaštitu infrastrukture i efikasnije postupanje na kritičnim lokacijama.

Realizacija ove mjere predstavlja važan segment modernizacije infrastrukture i digitalizacije procesa upravljanja komunalnim otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

11.25 GIS baza podataka o komunalnoj infrastrukturi za upravljanje otpadom

GIS baza podataka o komunalnoj infrastrukturi za upravljanje otpadom predstavlja značajan alat za prostorno evidentiranje, analizu i praćenje komunalne infrastrukture za upravljanje otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorica. Uspostavljanje i kontinuirano unapređivanje GIS baze podataka omogućava objedinjavanje prostornih i opisnih podataka o postojećoj infrastrukturi, bolju preglednost sistema i kvalitetniju osnovu za donošenje odluka u oblasti upravljanja otpadom.

GIS baza obuhvata podatke o lokacijama i karakteristikama infrastrukture za sakupljanje, transport, selektivno sakupljanje, tretman i odlaganje otpada, uključujući lokacije reciklažnih dvorišta, reciklažnih ostrva, reciklomata, kontejnerskih i drugih mjesta za sakupljanje otpada, kao i podatke o neuređenim odlagalištima i lokacijama na kojima je potrebno sprovesti mjere uklanjanja otpada ili sanacije. U zavisnosti od raspoloživosti podataka, baza može sadržati i informacije o kapacitetima, vrstama otpada, dostupnosti i stanju infrastrukture, kao i druge pokazatelje značajne za planiranje i praćenje sistema.

Primjena GIS-a omogućava analizu prostorne raspoređenosti i dostupnosti infrastrukture, prepoznavanje područja sa nedovoljnom pokrivenošću uslugama, utvrđivanje infrastrukturnih ograničenja i sagledavanje potreba za izgradnjom, proširenjem ili unapređenjem postojećih kapaciteta. Prostorni prikaz podataka predstavlja podršku planiranju lokacija novih objekata i mjesta za sakupljanje otpada, unapređenju organizacije sistema i određivanju prioriteta za realizaciju planiranih mjera.

GIS baza predstavlja i važnu podlogu za izradu zbirnih tabelarnih i kartografskih prikaza postojeće infrastrukture, njenih kapaciteta i utvrđenih ograničenja, kao i za praćenje promjena u prostoru tokom perioda važenja Plana.

S obzirom na to da se infrastruktura i organizacija sistema upravljanja otpadom kontinuirano mijenjaju, shodno stanju i potrebama na terenu, GIS bazu je potrebno redovno ažurirati podacima o novoj infrastrukturi, promjenama lokacija, kapaciteta i načina korišćenja postojećih objekata, kao i o uklonjenim ili saniranim neuređenim odlagalištima. Na taj način GIS baza predstavlja živi, razvojni skup podataka, koji se unapređuje tokom sprovođenja Plana i služi kao trajna stručna i planska osnova za analizu dostupnosti infrastrukture, praćenje stanja i dalje planiranje sistema upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

U cilju transparentnosti i lakšeg praćenja stanja infrastrukture građanima je na internet adresi <https://cistoca.me/elaborat> dostupna interaktivna mapa sa lokacijama komunalne infrastrukture za upravljanje otpadom. Mapa omogućava građanima, nadležnim organima i drugim zainteresovanim stranama da na jednostavan način dođu do informacija o rasporedu infrastrukture na teritoriji Glavnog grada, a podaci u njoj ažuriraju se u skladu sa promjenama na terenu.

11.26 Program zaštite zaštićenih područja

U planskom periodu nastaviće se sa postavljanjem posuda za sakupljanje komunalnog otpada shodno ukazanim potrebama, sprovođenjem pojačanog nadzora, edukacijom lokalnog stanovništva i posjetilaca/turista, organizovanja akcija čišćenja u cilju zaštite ovih prirodnih vrijednosti Glavnog grada.

11.27 Program sanacije neuređenih odlagališta otpada

U predstojećem planskom periodu, na teritoriji Glavnog grada Podgorice u kontinuitetu će se sprovoditi aktivnosti na ažuriranju evidencije i popisu identifikovanih neuređenih odlagališta komunalnog otpada. Na osnovu prikupljenih podataka sa terena, nadležni organi, privredna društva, Uprava za inspekcijski nadzor, Služba komunalne policije kontinuirano će sprovoditi program sanacije i rekultivacije devastiranih površina, uvažavajući pritom prioritetne lokacije i zone koje predstavljaju najveći rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi. Sa ciljem sistemskog sprječavanja nastanka novih i ponovnog formiranja saniranih odlagališta, u planskom periodu težiće se uvezivanju tehničkih aktivnosti sa mjerama za podizanje javne svijesti i stimulisanje ekološke odgovornosti građana. Uporedo sa edukacijom, neophodno je osigurati striktno sprovođenje kaznene politike propisane pozitivnim zakonskim i podzakonskim aktima. U tom smislu, planira intenziviranje institucionalne saradnje sa Upravom za inspekcijske poslove i Komunalnom policijom, prvenstveno kroz zajedničko djelovanje i upotrebu preventivnog sistema digitalnog video-nadzora, kako bi se kroz procesuiranje nesavjesnih subjekata preduzele sve potrebne aktivnosti na trajnom suzbijanju ove pojave.

11.28 Program edukacije, informisanja i učešća javnosti

Program edukacije i informisanja građana realizovaće se kroz kontinuirano informisanje i edukaciju građana o prevenciji nastanka otpada, pravilnom razdvajanju, ponovnoj upotrebi i reciklaži.

Program će se realizovati u saradnji sa nadležnim privrednim društvima, mjesnim zajednicama i drugim zainteresovanim stranama, obrazovnim ustanovama i NVO sektorom, kroz javne kampanje, edukativne radionice, aktivnosti u školama i lokalne akcije i dr. Učešće javnosti u donošenju odluka obezbijedit će se kroz javne rasprave, konsultacije, ankete i druge mehanizme za prikupljanje predloga građana i praćenje sprovođenja mjera upravljanja otpadom.

12. PLANIRANE MJERE I RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA PERIOD 2026–2029.

Tabela 66 Tabelarni pregled planiranih mjera i projekata od 2026–2029.godine

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizacije	Nosilac/partner Izvor finansiranja
1	Sakupljanje komunalnog otpada	Unapređenje sistema sakupljanja komunalnog otpada	Optimizacija sistema sakupljanja i transporta, unapređenje mreže posuda i odvojenog sakupljanja	Efikasnije sakupljanje, veći obuhvat korisnika i smanjenje količina otpada za odlaganje	2026–2029.	Čistoća d.o.o.
2	Oprema i mehanizacija	Modernizacija vozila, mehanizacije i opreme	Nabavka i obnova vozila, posuda i druge opreme	Povećanje efikasnosti, pouzdanosti i kvaliteta komunalnih usluga	2026–2029.	Čistoća d.o.o.
3	Primarna selekcija	Reorganizacija sistema primarne selekcije	Uvođenje različitih modela sakupljanja u urbanim, prigradskim i individualnim zonama	Povećanje stepena odvajanja otpada na mjestu nastanka	2026–2029.	Glavni grad / Sekretarijat za komunalne poslove, Čistoća d.o.o.
4	Primarna selekcija	Sistem „od vrata do vrata“	Dodjela individualnih posuda za „suvu“ i „mokru“ frakciju domaćinstvima	Povećanje obuhvata primarnom selekcijom i smanjenje kontaminacije reciklabilnih materijala	2027–2029.	Čistoća d.o.o. Sekretarijat za komunalne poslove
5	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Tološi i Dajbabe – 2.722 domaćinstva / 5.444 kante	Uspostavljanje sistema „od vrata do vrata“	2027.	Čistoća d.o.o./ Sekretarijat za komunalne poslove
6	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Gornja Gorica i Donja Gorica – 2.713 domaćinstava / 5.426 kanti	Proširenje sistema selektivnog sakupljanja	2028.	Čistoća d.o.o./ Sekretarijat za komunalne poslove
7	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Kokoti, Zelenika i Konik – 3.299 domaćinstava / 6.598 kanti	Proširenje sistema selektivnog sakupljanja	2029.	Čistoća d.o.o./ Sekretarijat za komunalne poslove
8	Primarna selekcija	Nove posude za reciklabilnu frakciju otpada	Nabavka i postavljanje kanti zapremine 120 i 240 l u zaštitnim kućištim	Povećanje dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje	2026–2029.	Čistoća d.o.o./ Sekretarijat za komunalne poslove

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizacije	Nosilac/partner Izvor finansiranja
9	Reciklažna infrastruktura	Unapređenje reciklažnih dvorišta	Produženje lokacija do 2030. godine i unapređenje postojećih kapaciteta	Povećanje dostupnosti i funkcionalnosti sistema odvojenog sakupljanja	2026–2029.	Glavni grad / Sekretarijat za komunalne poslove/ Čistoća d.o.o.
10	Ponovna upotreba	Uspostavljanje Reuse centra	Adaptacija prostora i izgradnja objekta P+P1, oko 200 m ² , u okviru RD Tološi	Ponovna upotreba predmeta, smanjenje kabastog otpada i podrška cirkularnoj ekonomiji	2026–2029.	Čistoća d.o.o./ Glavni grad/Sekretarijat za komunalne poslove
11	Mobilna infrastruktura	Mobilna reciklažna dvorišta	Nabavka dva nova mobilna reciklažna dvorišta	Povećanje dostupnosti odvojenog sakupljanja građanima	2028–2029.	Čistoća d.o.o.
12	Reciklaža	Reciklomati	Nabavka 10 uređaja godišnje i postavljanje u obrazovnim ustanovama	Povećanje odvojeno sakupljene ambalaže i edukacija mladih	2027–2029.	Čistoća d.o.o./ Sekretarijat za komunalne poslove
13	Posebne vrste komunalnog otpada	Biljni i kabasti otpad	Određivanje 10 lokacija za privremeno postavljanje specijalizovanih kontejnera	Smanjenje nepropisnog odlaganja i dostupnije zbrinjavanje otpada	2026–2029.	Čistoća d.o.o.
14	Neopasni građevinski otpad	Unapređenje sistema prijema i odlaganja	Omogućavanje propisnog odlaganja čistog neopasnog građevinskog otpada i organizovanje preuzimanja	Smanjenje nelegalnog odlaganja građevinskog otpada	2026–2029.	Čistoća / Deponija d.o.o./Glavni grad / Sekretarijat za komunalne poslove
15	Nadzor i digitalizacija	Proširenje sistema video-nadzora	Nabavka i instalacija 50 dodatnih kamera	Efikasniji nadzor kontejnerskih lokacija, optimizacija rada i smanjenje nepropisnog odlaganja	2026–2029.	Čistoća d.o.o.
16	Reciklaža i prerada	Izgradnja automatizovanog Reciklažnog centra	Izrada studije i izbor optimalnog tehničko-tehnološkog rješenja	Povećanje kapaciteta sortiranja i količine materijala za reciklažu	2026–2029.	Deponija d.o.o. / Glavni grad
17	Energetsko iskorišćenje	Termička obrada otpada	Priprema i razvoj sistema termičke obrade i energetskog iskorišćenja otpada	Smanjenje količine otpada za odlaganje i energetsko iskorišćenje	2026–2029. i dalje	Deponija d.o.o. / Glavni grad / Vlada CG
18	Energetsko iskorišćenje	Kogeneracijsko postrojenje	Korišćenje biogasa za proizvodnju električne energije	Smanjenje emisija i povećanje energetske efikasnosti	2026–2029.	Deponija d.o.o. / Glavni grad
19	Građevinski otpad	Postrojenje za preradu građevinskog otpada	Prijem, sortiranje, drobljenje i obrada građevinskog otpada	Proizvodnja sekundarnih sirovina i smanjenje odlaganja građevinskog otpada	2026–2029.	Deponija d.o.o.

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizacije	Nosilac/partner Izvor finansiranja
20	Sanitarne kade	Tehnološko zatvaranje sanitarnih kada 1, 2 i 3	Izrada glavnog projekta i realizacija zatvaranja	Zaštita životne sredine, sanacija prostora i dugoročni monitoring	2026–2029.	Deponija d.o.o. / Glavni grad
21	Sanitarna kada	Izgradnja sanitarne kade broj 6	IRealizacija aktivnosti shodno izrađenom Glavnom projektu	Zaštita životne sredine , unapređenje sistema upravljanja otpadom	2029	Deponija d.o.o. / Glavni grad
22	Prerada i reciklaža	Mlin za mljevenje plastike	Planirana nabavka	Povećanje kapaciteta obrade plastike uz smanjenje količine plastike koja se odlaže u sanitarnim kadama	2026–2029.	Deponija d.o.o
23	Prerada i reciklaža	Mašina za mljevenje guma u granulat	Planirana nabavka	Prerada otpadnih guma u sirovinu koja može imati dalju upotrebu	2026–2029.	Deponija d.o.o
24	Prerada i reciklaža	Pametni senzori za monitoring popunjenosti zvana za staklo	Planirana realizacija	Efikasnije korišćenje raspoloživih vozila i zaposlenih i centralizovano praćenje podataka.	2026–2029.	Deponija d.o.o
25	Tretman otpada	Termalne kamere za rano otkrivanje požara	Planirana realizacija	Kontinuirani monitoring kritičnih zona i rano otkrivanje povećanja temperature	2026–2029.	Deponija d.o.o
26	Prerada i reciklaža	Modernizacija pogona za reciklažu otpadnih vozila	Planirana izrada studije	Modernizacija i bolje iskorišćenje pogona	2026–2029.	Deponija d.o.o./Glavni grad
27	Proširena odgovornost proizvođača	Unapređenje saradnje sa sistemima proširene odgovornosti proizvođača	Razvoj infrastrukture za odvojeno sakupljanje tokova otpada obuhvaćenih proširenom odgovornošću	Povećanje reciklaže i ponovne upotrebe i usklađivanje sa zakonskim obavezama	2026–2029.	Glavni grad / Sekretarijat za komunalne poslove/ "Čistoća"d.o.o Podgorica "Deponija"d.o.o Podgorica
28	Informisanje i edukacija	Edukacija i informisanje građana	Kampanje, radionice, terenske aktivnosti i informisanje o pravilnom odvajanju i odlaganju otpada	Povećanje ekološke svijesti i učešća građana u sistemu	2026–2029.	Glavni grad / Sekretarijat za komunalne poslove Čistoća d.o.o/ Deponija d.o.o

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizacije	Nosilac/partner Izvor finansiranja
29	Edukacija mladih	Program edukacije djece, učenika i studenata	Posjete, radionice i prezentacije o reciklaži, ponovnoj upotrebi i zaštiti životne sredine	Dugoročno unapređenje ekološke svijesti i odgovornog odnosa prema otpadu	2026–2029.	Glavni grad/ Sekretarijat za komunalne poslove Deponija d.o.o/ Čistoća d.o.o.

Sprovođenjem planiranih aktivnosti obezbijediće povećanje nivoa informisanosti i ekološke svijesti građana, povećanje učešća javnosti u sistemu odvojenog sakupljanja i stvaranje navika odgovornog postupanja sa otpadom.

Napomena: Planirane mjere i projekti predstavljaju okvirni pregled aktivnosti koje će se realizovati u planskom periodu 2026–2029.godine. Dinamika realizacije može biti prilagođena raspoloživim finansijskim sredstvima, tehničkim i prostornim uslovima, pribavljanju potrebnih odobrenja, kao i promjenama u nacionalnom regulatornom okviru. Za projekte koji zahtijevaju prethodnu izradu studijske, projektne ili druge dokumentacije, realizacija investicionih aktivnosti uslovljena je rezultatima tih postupaka i izborom optimalnog tehničko-tehnološkog rješenja.

12.1 Očekivani efekti sprovođenja programa i mjera

Realizacija mjera i ciljeva planiranih u trogodišnjem periodu moguća je uspostavljanjem međuinstitucionalne saradnje i podrškom i aktivnim učešćem građana.

Realizacijom planiranih programa i mjera očekuje se:

- povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom odvojenog sakupljanja otpada;
- povećanje količina i kvaliteta odvojeno sakupljenih reciklabilnih materijala;
- smanjenje količina komunalnog otpada koji se odlaže;
- smanjenje nepropisnog odlaganja otpada;
- povećanje ponovne upotrebe proizvoda i materijala;
- unapređenje sistema upravljanja biljnim, kabastim i građevinskim otpadom;
- povećanje kapaciteta za reciklažu i obradu otpada;
- razvoj energetske iskorisćenja otpada i biogasa;
- smanjenje pritiska na sanitarne kade;
- unapređenje zaštite životne sredine;
- modernizacija komunalne infrastrukture i opreme;
- unapređenje digitalnog praćenja sistema;
- povećanje nivoa informisanosti i ekološke svijesti građana;
- jačanje principa cirkularne ekonomije;
- unapređenje usklađenosti lokalnog sistema sa nacionalnim i evropskim zahtjevima u oblasti upravljanja otpadom.

13. INSTRUMENTI ZA SPROVOĐENJE PLANA

13.1 Organizacija sprovođenja i koordinacija

Planirani programi i mjere sprovodiće se uz koordinaciju nadležnih organa /institucija na lokalnom nivou u saradnji sa nadležnim institucijama i inspekcijskim organima sa državnog nivoa.

Mjere koje će se koristiti u okviru sprovođenja lokalnog plana su :

- zakonske mjere - propisi za kompletiranje pravnog okvira za efikasan rad sistema upravljanja otpadom;
- i infrastrukturne mjere koje podrazumijevaju razvoj infrastrukture, nabavku opreme, sanaciju neuređenih odlagališta;
- finansijske mjere koje podrazumijevaju sprovođenje ekonomskih instrumenata, određivanje tarifa, sistem potpunog povrata troškova;
- podizanje ekološke svijesti koje podrazumijevaju informisanje i edukaciju o građana o značaju, primarne selekcije , reciklaže i uspostavljanja sistema održivog upravljanja otpadom.

13.2 Uloge i odgovornosti nosilaca aktivnosti

Sekretarijat za komunalne poslove

Vrši poslove uprave koji se između ostalog odnose na: izradu propisa iz oblasti komunalne, stambene oblasti, saobraćaja i puteva, zaštite i spašavanja i propisa i drugih akata kojima se uređuju montažni objekti privremenog karaktera; upravni nadzor, poslove ostvarivanja prava osnivača u javnim službama koje obavljaju komunalne djelatnosti i nadzor nad sprovođenjem planova zaštite i spašavanja; rješavanje po žalbama na prvostepena akta javnih službi nad kojima vrši nadzor; davanje mišljenja na statut, program rada, akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, izvještaje o radu i predlaganje mjera u vezi sa informativnim i drugim materijalima tih službi za oblasti iz nadležnosti organa; inspekcijski nadzor u oblastima: održavanje javne čistoće, prevoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; uređivanje i održavanje pijaca, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina, javne rasvjete, opštinskih i nekategorisanih puteva i ulica, postavljanja privremenih, pomoćnih i montažnih objekata privremenog karaktera; stanovanja u stambenim zgradama; držanja kućnih ljubimaca; zaštite od buke u životnoj sredini; snabdijevanja toplotom; upotrebe simbola Glavnog grada; kontrole radnog vremena; održavanja kafilerija i drugim oblastima u skladu sa posebnim propisima i druge poslove iz svog djelokruga u skladu sa zakonom i drugim propisima.

U okviru odjeljenja za upravljanje otpadom vrši se priprema i praćenje sprovođenja lokalnih strateških dokumenata u oblasti upravljanja otpadom; priprema mišljenja na planove upravljanja komunalnim otpadom u skladu sa zakonom, pripremu saglasnosti na plan upravljanja građevinskim otpadom koji nastaje od objekta ukoliko građevinsku dozvolu izdaje nadležni organ lokalne uprave, evidenciju o komunalnom otpadu na osnovu podataka dobijenih od lica koje ima dozvolu za sakupljanje, transport, pripremu

za ponovnu upotrebu, preradu, odlaganje ili drugi postupak zbrinjavanja komunalnog otpada i koje je upisano u registar kod Ministarstva; popis neuređenih odlagališta i pripremu plana sanacije ovih odlagališta; sprovođenje politike i uspostavljanje sistema zaštite životne sredine; ucestvovanje u izradi strateških dokumenata u oblasti zaštite životne sredine; ucestvovanje u pripremi izvještaja o zaštiti životne sredine; saradnja sa organima i NVO-ima koji se bave zaštitom životne sredine; predlaganje organizovanja monitoringa zaštite životne sredine; unapređuje i zaštitu okoline, zaštitu prirode i prirodnih dobara; pristup informacijama iz djelokruga svojih nadležnosti.

“Čistoća” doo Podgorica

Odlukom Skupštine Glavnog grada Podgorice o osnivanju privrednog društva “Čistoća” d.o.o. br.01-030/13-751 ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 22/13), i Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti i korišćenju komunalne infrastrukture i drugih sredstava u svojini Glavnog grada Podgorica (Odluka o saglasnosti Skupštine Glavnog grada br. 02-016/20-436 od 15.05.2020.godine) Skupština Glavnog grada je ovom Društvu povjerila sljedeće poslove iz komunalne djelatnosti:

Obavljanje komunalnih djelatnosti individualne komunalne potrošnje: sakupljanje, transport i odlaganje komunalnog otpada nastalog u domaćinstvima i drugog otpada koji je po svojim svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima i

Obavljanje komunalnih djelatnosti zajedničke komunalne potrošnje: održavanje i čišćenje javnih površina, održavanje korita vodotoka od lokalnog značaja, održavanje javnih toaleta, i zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje.

"Deponija" d.o.o. Podgorica

Odlukom o osnivanju ("Sl. list RCG - opštinski propisi", br. 50/06 od 28.12.2006, "Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 34/09 od 28.10.2009), Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti i korišćenju komunalne infrastrukture i drugih sredstava u svojini Glavnog grada Podgorica (Odluka o saglasnosti Skupštine Glavnog grada br. 02-016/20- 387 od 05.05.2020.godine) Skupština Glavnog grada je ovom Društvu povjerila sljedeće poslove iz komunalne djelatnosti: upravljanje, održavanje i izgradnju sanitarnih kada, kao i korišćenje komunalne infrastrukture i drugih sredstava u svojini Glavnog grada, odlaganje i trajno zbrinjavanje komunalnog otpada, tretman i prerada opasnog i neopasnog otpada, reciklaža metalnih i nemetalnih otpadaka te sortiranje ambalažnog otpada, rad pogona za reciklažu vozila van upotrebe, tretman i prečišćavanje procjednih voda sa deponije, promet izdvojenih sekundarnih sirovina vezanih za osnovnu djelatnost i radi i druge poslove od javnog interesa.

“Zelenilo” doo Podgorica

Odlukom o osnivanju ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 22/13 od 16.07.2013), Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti i korišćenju komunalne infrastrukture i drugih sredstava u svojini Glavnog grada Podgorica (Odluka o saglasnosti Skupštine Glavnog grada br. 02-016/20- 380 od 05.05.2020.godine) Skupština Glavnog grada je ovom Društvu povjerila sljedeće poslove iz komunalne djelatnosti: uređenje i održavanje okoline, održavanje, njegovanje i obnavljanje biljnog fonda, održavanje, opremanje i čišćenje parkova i javnih zelenih površina pored

stambenih zgrada u stambenim blokovima, održavanje i čišćenje površina za rekreaciju, otvorenih plaža i uređivanje obala rijeka, preduzimanje mjera zaštite javnog zelenila od insekata, biljnih bolesti i elementarnih nepogoda, uzgoj i proizvodnja sadnog materijala (rasadnici), najmanje do nivoa reprodukcije za osnovnu djelatnost.

“Vodovod i kanalizacija” d.o.o. Podgorica

Odlukom o osnivanju ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/13 od 16.07.2013), Ugovorom o povjeravanju obavljanja komunalnih djelatnosti i korišćenju komunalne infrastrukture i drugih sredstava u svojini Glavnog grada Podgorica (Odluka o saglasnosti Skupštine Glavnog grada br. 02-016/20- 365 od 30.04.2020.godine)

Skupština Glavnog grada je ovom Društvu povjerila sljedeće poslove iz komunalne djelatnosti: sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode, sakupljanje vode sa izvora i bunara, prečišćavanje i distribucija cjevovodom za potrebe domaćinstava i industriju na teritoriji Glavnog grada, održavanje vodovodnog sistema na teritoriji Glavnog grada, održavanje vodovodnih sistema u seoskim naseljima na teritoriji Glavnog grada, sakupljanje i transport komunalnih, atmosferskih i drugih otpadnih voda sa područja Glavnog grada, održavanje kanalizacionog sistema i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, prečišćavanje otpadnih voda iz kanalizacionog sistema i drugih sistema za odvođenje otpadnih voda, obrada i tretman mulja, njegova upotreba, reciklaža i odlaganje, i održavanje sistema za prihvrat i odvođenje atmosferskih voda.

Uprava za inspekcijske poslove Glavnog grada

Odlukom o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada („Sl.list CG-Opštinski propisi“, broj 038/18, 043/18, 006/20, 010/20, 036/21, 005/22, 030/23, 042/23, 06/26), vrši poslove uprave koji se između ostalog odnose na: praćenje i sprovođenje propisa u oblasti inspekcijskog nadzora i propisa u oblastima u kojima vrši inspekcijski nadzor: javne čistoće, prevoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; uređivanja i održavanja pijaca, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina, javne rasvjete, opštinskih i nekategorisanih puteva i ulica, saobraćajnih oznaka i signalizacije; prevoza putnika u gradskom i prigradskom linijskom saobraćaju; auto-taksi i vanrednog prevoza; stanovanja u stambenim zgradama; držanja kućnih ljubimaca; zaštite od buke u životnoj sredini; snabdijevanja toplotom; voda i vodnog dobra od lokalnog značaja; upravljanja vodama javnog vodosnabdijevanja; prikupljanja, prečišćavanja i ispuštanja otpadnih voda i prikupljanja i ispuštanja atmosferskih voda; obezbjeđenja uređaja i opreme za odvođenje dima, pare i neprijatnih mirisa; inspekcijski nadzor u obavljanju povjerenih poslova državne uprave iz nadležnosti Uprave za inspekcijske poslove Crne Gore u oblasti eksploatacije i deponovanja rječnih nanosa na vodnom zemljištu i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Komunalna policija

Odlukom o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada („Sl.list CG-Opštinski propisi“, broj 038/18, 043/18, 006/20, 010/20, 036/21, 005/22, 030/23, 042/23, 06/26) Služba komunalne policije između ostalog vrši poslove kojima se obezbjeđuje: praćenje i sprovođenje zakona i propisa donesenih na osnovu zakona u oblasti komunalnog nadzora i održavanja komunalnog reda, prekršajnog postupka i u drugim oblastima u

kojima vrši komunalni nadzor i održava komunalni red; komunalni nadzor i održavanje komunalnog reda u oblastima: snabdijevanja vodom; prečišćavanja otpadnih voda; odvođenja otpadnih i atmosferskih voda; snabdijevanja toplotom; javne čistoće; prevoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; uređivanja i održavanja pijaca, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina; održavanja i korišćenja mostova, javnih objekata i regulacije i održavanja riječnih korita i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Ekološka inspekcija

Ekološka inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primjenom propisa iz oblasti zaštite životne sredine i upravljanja otpadom, u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti. Njeno uključivanje u sprovođenje Plana značajno je naročito u slučajevima koji se odnose na pitanja iz njene nadležnosti, kao i radi razmjene informacija i koordinacije postupanja sa drugim nadležnim organima. U oblasti upravljanja otpadom, ekološka inspekcija posebno kontroliše zakonitost postupanja sa otpadom, uključujući obaveze proizvođača i drugih subjekata koji upravljaju otpadom.

13.3 Akcioni plan za period 2026 - 2029.

Zakonodavno-pravne aktivnosti			
<i>Poseban cilj 1.: Unapređenje postojećeg zakonodavno-pravnog sistema na lokalnom nivou</i>			
Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
Donošenje novih lokalnih odluka o upravljanju otpadom	Priprema Odluke o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada na teritoriji Glavnog grada	Sekretarijat za komunalne poslove "Čistoća" doo	2027.god.
	Priprema Odluke o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Glavnog grada	Sekretarijat za komunalne poslove "Deponija" doo "Čistoća" doo	2027.god.
	Priprema Odluke o izmjenama odluke o održavanju čistoće na teritoriji Glavnog grada Podgorice	Sekretarijat za komunalne poslove "Čistoća" doo	2028.god.
	Priprema Odluke o prikupljanju, prečišćavanju i ispuštanju komunalnih otpadnih voda na teritoriji Glavnog grada	Sekretarijat za komunalne poslove "Vodovod i kanalizacija" doo	2028.god.

Zakonodavno-pravne aktivnosti			
<i>Poseban cilj 1.: Unapređenje postojećeg zakonodavno-pravnog sistema na lokalnom nivou</i>			
Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
	Priprema Odluke kojom će propisati način i uslovi organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti iz okvira nadležnosti Glavnog grada	Sekretarijat za komunalne poslove i vršioci komunalne djelatnosti kojima su posebnim ugovorom povjereni naznačeni poslovi	U roku utvrđenom eventualnom donošenju novog Zakona o komunalnim djelatnostima
Donošenje odluka o uspostavljanju lokacija za odlaganje građevinskog otpada u svakoj od JLS	Priprema odluke o izboru lokacija za odlaganje građevinskog otpada	Direkcija za imovinu Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj	2027.god.
Donošenje odluka o uspostavljanju lokacija za odlaganje biološki razgradivog otpada u svakoj od JLS	Priprema odluke o izboru lokacija za odlaganje biootpada	Direkcija za imovinu Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj	2027.god.

Poseban cilj 1.: Uspostavljanje strateškog okvira

Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
Praćenje sprovođenja Plana upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom u Glavnom gradu Podgorici za period 2026-2029 god.	Priprema izvještaja o sprovođenju Plana upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom u Glavnom gradu Podgorici za period 2026 – 2029 god	Sekretarijat za komunalne poslove	Najkasnije do 20. maja tekuće za prethodnu godinu.
Sačinjavanje izvještaja o otpadu na godišnjem nivou	Godišnji izvještaj o otpadu- Prilog 3	Sekretarijat za komunalne poslove	Najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.
Sačinjavanje izvještaja o stanju ispuštanja otpadnih voda za teritoriju Glavnog grada na godišnjem nivou	Izvještaj o stanju ispuštanja otpadnih voda za teritoriju Glavnog grada	Sekretarijat za komunalne poslove	Najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Poseban cilj 2.: Unapređenje sistema upravljanja otpadom

Ažuriranje podataka o otpadu	Ažuriranje podataka o otpadu	Sekretarijat za komunalne poslove	Kontinuirano
Unapređenje rada inspeksijskih službi	Aktivnosti inspeksijskih službi, na lokalnom i nivou, i izrada prijedloga za unaprjeđivanje sistema inspeksijskog nadzora u sprovođenju Zakona o upravljanju otpadom	Sekretarijat za komunalne poslove, Komunalna inspekcija, Komunalna policija	Kontinuirano
	Kontinuirano uvođenje aktivnijeg sistema saradnje stanovništva i inspeksijskih organa	Sekretarijat za komunalne poslove, Uprava za inspeksijske poslove, Služba komunalne policije, DOO iz oblasti komunalnih djelatnosti, čiji je osnivač Glavni grad	Kontinuirano

Poseban cilj 2.: Unapređenje sistema upravljanja otpadom			
Unapređenje komunikacije na lokalnom nivou i jačanje javne svijesti građana	Diskusije i javne rasprave	Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine, Sekretarijat za komunalne poslove Uprava za inspekcijske poslove, Služba komunalne policije, DOO iz oblasti komunalnih djelatnosti, čiji je osnivač Glavni grad	Kontinuirano
	Obavještenja štampana na računima za komunalne usluge – novi dizajn računa	DOO iz oblasti komunalnih djelatnosti, čiji je osnivač Glavni grad	Po potrebi
	Servis za prigovore i prijave	Sekretarijat za komunalne poslove Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine Uprava za inspekcijske poslove, Služba komunalne policije, DOO iz oblasti komunalnih djelatnosti, čiji je osnivač Glavni grad	Kontinuirano
	Organizovanje obilježavanja ekoloških datuma	Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine Sekretarijat za komunalne poslove	Stalno / najmanje jednom godišnje
	Organizovanje kampanja o značaju kompostiranja otpada u ruralnim naseljima	Sekretarijat za komunalne poslove, nadležna prevredna društva čiji je osnivač Glavni grad	Kontinuirano

INSTITUCIONALNE AKTIVNOSTI				
<i>Poseban cilj 1: Obezbeđivanje tehničke podrške održivom sistemu upravljanja otpadom kroz izgradnju i unapređenje neophodne infrastrukture</i>				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Izgradnja automatizovanog Reciklažnog centra	Glavni grad d.o.o. Deponija d.o.o. Vlada Crne Gore	2026-2029.	Glavni grad d.o.o. Deponija d.o.o. Vlada CG EU fondovi	cca 35 mil.€
Termička obrada otpada	Vlada CG	2026-2029.	Deponija d.o.o Glavni grad d.o.o Vlada CG	cca 230mil.€
Kogeneracijsko postrojenje	Glavni grad d.o.o. Deponija d.o.o.	2026-2029.	Glavni grad d.o.o. Deponija d.o.o. EU fondovi	1,5-2mil.€
Postrojenje za preradu građevinskog otpada	Glavni grad "Deponija" d.o.o.	2026-2029.	Deponija d.o.o. EU fondovi	0,8-1mil.€
Izgradnja sanitarne kade broj 6	Glavni grad "Deponija" d.o.o.	2029.	Glavni grad Deponija d.o.o.	2,5 mil.€
Tehnološko zatvaranje sanitarnih kada 1,2 i 3	Glavni grad "Deponija" d.o.o.	2026-2029.	Deponija d.o.o. Glavni grad	2,5mil. €
Izgradnja Edukativnog centra	Deponija d.o.o.	2027.	Deponija d.o.o. EU fondovi	70.000 €

Poseban cilj 2: Modernizacija mehanizacije u cilju unapređenja selekcije otpada

Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Nabavka ukupno 52 namjenska komunalna vozila, uz hitnu nabavku 2 autosmećare od 10 m ³ (260.000,00 €) u prvoj fazi za potrebe odvoza reciklabilne frakcije	Glavni grad Podgorica "Čistoća" d.o.o.	2027-2029	"Čistoća" d.o.o. Glavni grad EU fondovi Eko-fond	8.252.000

Poseban cilj 2: Modernizacija mehanizacije u cilju unapređenja selekcije otpada

Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Nabavka ekološki naprednog električnog komunalnog vozila sa homologacijom za pješačke i uže gradske zone(Priprema za Opciju V).	“Čistoća” d.o.o. Eko fond Sekretarijat za finansijske poslove i analizu budžeta	2028.god.	Glavni grad Eko-fond, Čistoća d.o.o.	107.100
Nabavka kontejnera 1,1m ³	“Čistoća” d.o.o. Glavni grad	2026-2029	Glavni grad Čistoća d.o.o.	472.500
Nabavka nadzemnih i polupodzemnih kontejnera	“Čistoća” d.o.o. Glavni grad	2026-2029	Glavni grad Čistoća d.o.o.	360.000
Održavanje i remont polupodzemnih kontejnera	“Čistoća” d.o.o. Glavni grad	2026-2029	Glavni grad Čistoća d.o.o.	100.000
Kontejneri za kabasti i zeleni otpad	“Čistoća” d.o.o. Glavni grad	2026-2029	Glavni grad Čistoća d.o.o. Eko fond	76.500
Mobilno reciklažno dvorište	“Čistoća” d.o.o. Glavni grad	2026-2029	Glavni grad Čistoća d.o.o. Eko fond	40.000

Poseban cilj 3: Razvoj mreže primarne selekcije u urbanim zonama

Postavljanje 30 reciklažnih ostrva (kontejneri 1,1 m ³ u kućistima) uz preusmjeravanje 112.500 € sa stavke polupodzemnih kontejnera u 2027. godini.	Glavni grad Sekretarijat za komunalne poslove “Čistoća” d.o.o.	2027-2029.	Čistoća d.o.o., Glavni grad, EU fondovi, Eko-fond	215.500
Implementacija 90 lokacija javnih stanica duž pješačkih zona (Scenario B – kante od 240 l u teškim metalnim kućistima).	Glavni grad “Čistoća” d.o.o.	2027–2029.	Čistoća d.o.o., Glavni grad, EU fondovi, Eko-fond	203.850(6 7.950 € fiksno godišnje)

Poseban cilj 4: Uvođenje sistema „od vrata do vrata“

Nabavka i podjela 5.444 kante za individualna domaćinstva i uvođenje odvojenog sakupljanja reciklabilne i mokre frakcije otpada	“Čistoća” d.o.o. Sekretarijat za komunalne poslove	2027–2029	Čistoća d.o.o., Glavni grad, EU fondovi	436.700
---	---	-----------	---	---------

Poseban cilj 5: Izgradnja Re-use centra za ponovnu upotrebu otpada

Izgradnja i opremanje Re-use centra (P+P1, ~200 m ²) za ponovnu upotrebnu otpada	Glavni grad “Čistoća” d.o.o.	III kvartal 2027.	Glavni grad Čistoća d.o.o.	200.000(1 50k objekat + 50k oprema)
--	---------------------------------	-------------------	-------------------------------	---

Poseban cilj 6: Sanacija i uređenje neuređenih odlagališta otpada

Kontinuirano čišćenje i uklanjanje neuređenih odlagališta otpada uz uspostavljanje i proširenje sistema preventivnog video-nadzora na kritičnim lokacijama	“Čistoća” d.o.o. Komunalna policija Sekretarijat za komunalne poslove	Kontinuirano	Glavni grad Čistoća d.o.o.	540.000(4 50k sanacija + 90k kamere)
--	---	--------------	-------------------------------	--

Poseban cilj 7: Podrška pješačkim zonama

Nabavka i ugradnja 10 novih korpi godišnje duž pješačkih koridora kontinuirana nabavka i zamjena parkovskog mobilijara za sitni otpad/	Glavni grad “Čistoća” d.o.o.	kontinuirano	Glavni grad Čistoća d.o.o.	4.585,90 € godišnje /ukupno 18.343,60 €
--	---------------------------------	--------------	-------------------------------	---

Poseban cilj 8: Unapređenje odvojenog sakupljanja i reciklaže otpada u javnim obrazovno- vaspitnim

Nabavka i postavljanje 30 novih reciklomata ispred javnih ustanova i osnovnih/srednjih škola	“Čistoća” d.o.o. Sekretarijat za komunalne poslove	Kontinuirano	Čistoća d.o.o., Glavni grad	210.000 (70.000 € fiksno godišnje)
--	---	--------------	-----------------------------	---

Poseban cilj 9: Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda

Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, Postrojenje za tretman kanalizacionog mulja	“Vodovod i kanalizacija” d.o.o.	11/2027	Njemačka Razvojna Banka „KfW“, Investicioni Okvir za zapadni Balkan (WBIF), Budžet Glavnog grada	75.031.354€
Postrojenje za spaljivanje kanalizacionog mulja	“Vodovod i kanalizacija” d.o.o.	05/2028		
Proširenja kanalizacione mreže Faza II i III	“Vodovod i kanalizacija” d.o.o.	01/2029		

Poseban cilj 10: Unapređenje informisanosti i podizanje nivoa javne svijesti o značaju pravilnog upravljanja otpadom, odvojenog sakupljanja i reciklaže

Sprovođenje edukativnih i informativnih kampanja o pravilnom postupanju sa otpadom	„Čistoća” d.o.o. Sekretarijat za komunalne poslove Školske uprave,	Kontinuirano	Glavni grad “Čistoća” d.o.o	30.000 (10.000 € fiksno godišnje) 90.000€ (30.000 € fiksno godišnje)
Izrada i distribucija informativno-edukativnih materijala				
Organizovanje edukativnih aktivnosti u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama				
Medijske i digitalne kampanje putem lokalnih medija i društvenih mreža				
Kampanje za promociju odvojenog sakupljanja i reciklaže				
Informisanje građana o lokacijama reciklažnih dvorišta, reciklomata i drugim mogućnostima za odlaganje otpada				
Promocija ponovne upotrebe, smanjenja nastanka otpada i principa cirkularne ekonomije				

Poseban cilj 11: Unapređenje upravljanja biootpadom

Izgradnja objekta Biokompostane	“Zelenilo” doo	2027-2029	Budžet glavnog grada Eko-fond EU fondovi	2.200.000
---------------------------------	----------------	-----------	--	-----------

14. FINANSIJSKI PLAN

Prikazana dinamika ulaganja predstavlja okvirnu finansijsku projekciju zasnovanu na procijenjenim vrijednostima investicija bez PDV-a. Konačna vrijednost pojedinačnih aktivnosti zavisice od rezultata postupaka javnih nabavki, raspoloživih finansijskih sredstava, dinamike realizacije projekata i obezbijeđenih izvora finansiranja.

Realizacijom planiranih ulaganja stvoriće se uslovi za dalju modernizaciju Sistema (Tabele 67,68) upravljanja otpadom, povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom sakupljanja otpada, razvoj infrastrukture za primarnu selekciju i ponovnu upotrebu proizvoda, unapređenje digitalnog upravljanja komunalnom infrastrukturom i ostvarivanje ciljeva definisanih Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore za period 2025–2029.godine.

Tabela 67 *Finansijski plan za infrastrukturu za planski period*

Infrastruktura	2027. (€)	2028. (€)	2029. (€)	Ukupno (€)
Nabavka kontejnera 1,1 m ³	157.500	157.500	157.500	472.500
Nabavka polupodzemnih kontejnera	112.500	112.500	135.000	360.000
Održavanje i remont polupodzemnih kontejnera	33.000	33.000	34.000	100.000
Kontejneri za kabasti i zeleni otpad	25.500	25.500	25.500	76.500
Mobilno reciklažno dvorište	–	20.000	20.000	40.000
Reciklomati	70.000	70.000	70.000	210.000
Kante za individualna domaćinstva (17.468 kom.)	136.100	135.650	164.950	436.700
Reciklažna ostrva	30.900	30.900	30.900	92.700
Reuse centar	200.000	–	–	200.000
Video-nadzor	30.000	30.000	30.000	90.000
Edukacija i informisanje građana	40.000	40.000	40.000	120.000
Administrativni troškovi	20.000	20.000	20.000	60.000
Projektovanje upravne zgrade	100.000	–	–	100.000
Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i Postrojenja za tretman kanizacionog mulja	75.031.354	-	-	75.031.354
Izgradnja objekta Biokompostane	2.200.000			2.200.000
Drobnica grana			50.000	50.000
Autodizalica sa radnom korpom za orezivanje i sječu stabala			170.000	170.000
Vozilo sa duplom kabinom, kiper, sanduk, hidraulični kran sa kukom za drobnicu		150.000		150.000
Vozilo sa hidrauličnim uređajem za vađenje, transport i presađivanje stabala		190.000		190.000

Infrastruktura	2027. (€)	2028. (€)	2029. (€)	Ukupno (€)
Električno kiper vozilo (sa zaštitom, mrežastom nadogradnjom i sa usisivačem za lišće)		65.000		65.000
Nabavka električne multifunkcionalne mašine za održavanje parkovskih staza	110.000			110.000
Nabavka kamiona sa duplom kabinom	105.000			105.000
Izgradnja automatizovanog Reciklažnog centra			cca 35mil. €	cca 35mil. €
Termička obrada otpada			cca 230mil.€	cca 230mil.€
Kogeneracijsko postrojenje		1.800.000€		1.800.000€
Postrojenje za preradu građevinskog otpada			1.000.000 €	1.000.000 €
Izgradnja sanitarne kade broj 6			2.500.000€	2.500.000€
Tehnološko zatvaranje sanitarnih kada 1,2 i 3		2.500.000€		2.500.000€
Izgradnja Edukativnog centra		70.000€		70.000€

Napomena: Realizacija planiranih mjera i aktivnosti, posebno kapitalnih projekata, zavisi od dinamike sprovođenja zakonskih i drugih propisanih procedura, kao i od obezbjeđivanja potrebnih finansijskih sredstava. Predviđeni izvori finansiranja uključuju, pored budžeta Glavnog grada, sredstva iz dostupnih nacionalnih i međunarodnih izvora finansiranja, uključujući fondove Evropske unije, zbog čega dinamika realizacije pojedinih aktivnosti može biti uslovljena dostupnošću i odobravanjem sredstava.

Tabela 68 *Finansijski plan mehanizacije privrednih društava*

R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (+5%) (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (+10%) (€)
1	Droblilica za kabasti otpad veća	500.000,00	1	500.000,00	-	-	-	-
2	Radna mašina Buldozer 30t	450.000,00	1	450.000,00	-	-	1	450.000,00
3	Kombi	30.000,00	1	30.000,00	1	30.000,00	-	-
4	Kamion sa Ab roll opremom za podizanje kontejnera 32 m³	180.000,00	-	-	1	180.000,00	1	180.000,00
5	Kamion sa cisternom, opremom za pranje pod pritiskom i topom za gašenje požara	180.000,00	1	180.000,00	-	-	-	-
6	Radna mašina Bager gusjeničar 25-30t	250.000,00		-	1	250.000,00	-	-
7	Nabavka viljuškara 3,5t	30.000,00	-	-	1	30.000,00	-	-
8	Kompaktor 30t	600.000,00	-	-	-	-	1	600.000,00
9	Autočistilica veća	320.000,00	1	320.000,00	-	-	1	352.000,00
10	Autočistilica manja	180.000,00	-	-	1	189.000,00	-	-

R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (+5%) (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (+10%) (€)
11	Autopodizač	150.000,00	1	150.000,00	-	-	1	165.000,00
12	Autopodizač sa dizalicom	230.000,00	-	-	1	241.500,00	-	-
13	Autosmečar 5 m³	60.000,00	2	120.000,00	1	63.000,00	3	198.000,00
14	Autosmečar 7 m³	130.000,00	1	130.000,00	1	136.500,00	2	286.000,00
15	Autosmečar 10 m³	140.000,00	1	140.000,00	1	147.000,00	1	154.000,00
16	Autosmečar 16 m³	85.000,00	2	170.000,00	3	267.750,00	3	280.500,00
17	Autosmečar 16 m³ sa kranom	220.000,00	-	-	2	462.000,00	2	484.000,00
18	Autosmečar 22 m³ sa kranom	150.000,00	2	300.000,00	2	315.000,00	2	330.000,00
19	Kamion kiper do 3,5 tona	100.000,00	1	100.000,00	-	-	1	110.000,00
20	Kamion kiper do 10 tona	180.000,00	-	-	1	189.000,00	1	198.000,00
21	Autocistijerna 10 m³	170.000,00	1	170.000,00	1	178.500,00	1	187.000,00
22	Radna mašina	110.000,00	-	-	1	115.500,00	-	-
23	Kamion kiper - Grajfer	200.000,00	-	-	-	-	1	220.000,00
24	Mali autosmečar za „B“ kat.	50.000,00	2	100.000,00	1	52.500,00	1	55.000,00
25	Mali autokiper za „B“ kat.	70.000,00	1	70.000,00	1	73.500,00	1	77.000,00
26	Električno vozilo za prevoz putnika i tereta sa homologacijom	123.420,00	1	123.420,00	1	129.591,00	1	135.762,00
27	Dizalica za održavanje zelenih površina	-	-	158.000,00	-	-	-	
28	Kamion kiper (dupla kabina, trostrani kiper, duple stranice, kuka za vuču drobilice);	-	-	105.000,00	-	-	-	
29	Električna multifunkcionalna mašina za održavanje parkovskih staza sa priključcima (metenje, usisavanje, sakupljanje i pranje staza);	-	-	110.000,00	-	--	-	
30	Glodalica za panjeve	-	-	20.000,00	-	-	-	
31	Električno kiper vozilo (sa zaštitom, mrežastom nadogradnjom i sa usisivačem za lišće);	-		-		65.000,00		
32	Vozilo sa hidrauličnim uređajem za vađenje, transport i presađivanje stabala	-		-		190.000,00		
33	Vozilo sa duplom kabinom, kiper, sanduk, hidraulični kran sa kukom za drobilicu	-		-		150.000,00		

R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (+5%) (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (+10%) (€)
34	Mašina za pranje parkovskog mobilijara	-		-		30.000,00		
35	Profesionalni aerator i vertikulator	-		-		15.000,00		
36	Električno vozilo za zalivanje	-	-					55.000,00
37	Autodizalica sa radnom korpom za orezivanje i sječu stabala	-	-					170.000,00
38	Droblilica grana		-					50.000,00

Analiza postojećeg stanja ukazuje na potrebu kontinuiranog unapređenja infrastrukture za sakupljanje otpada kako bi se obezbijedio pouzdan, efikasan i održiv sistem upravljanja komunalnim otpadom. Značajan dio postojećih kontejnera nalazi se u višegodišnjoj upotrebi, usljed čega dolazi do njihovog fizičkog habanja, smanjenja funkcionalnosti i povećanih troškova održavanja. Istovremeno, razvoj urbanih zona, izgradnja novih stambenih i poslovnih objekata, kao i potreba za unapređenjem dostupnosti usluge sakupljanja otpada, zahtijevaju uspostavljanje dodatnih lokacija za postavljanje posuda.

14.1 Održavanje i modernizacija postojeće mreže
Postojeća mreža polupodzemnih i nadzemnih kontejnera zadržaće se uz kontinuirano održavanje, remont i zamjenu dotrajalih elemenata. Cilj ovih mjera je očuvanje funkcionalnosti i produženje vijeka trajanja opreme. Dinamika ulaganja biće usklađena sa operativnim potrebama sistema i realnim stanjem na terenu. Za tekuće i investiciono održavanje u planskom periodu predviđena su sredstva u iznosu od 100.000,00 eura (Tabela 69).

14.2 Ograničeni razvoj i širenje infrastrukture

S obzirom na to da Opcija III B podrazumijeva postepeni prelazak na drugačiji koncept sakupljanja i odlaganja otpada, u periodu 2027–2029. godine planirana je ograničena nabavka novih polupodzemnih kontejnera. Konačan broj kontejnera koji će biti nabavljen u periodu 2027–2029. godine biće definisan na osnovu rezultata završetka procesa mapiranja, procjene stanja postojeće opreme, dinamike urbanog razvoja i identifikovanih potreba za uspostavljanjem novih lokacija za sakupljanje otpada.

U skladu sa odabranom Opcijom III B, koja predstavlja razvojni pravac sistema upravljanja komunalnim otpadom u planskom periodu, strategija se zasniva na održavanju i modernizaciji postojeće mreže i ograničeni razvoj i širenje infrastrukture.

Ova oprema će se prvenstveno usmjeriti na opremanje prioritetnih urbanih zona u kojima postoje optimalni tehnički i prostorni uslovi za njihovo postavljanje.

Glavni fokus ulaganja u ovom trogodišnjem ciklusu ostaje na stabilizaciji postojeće infrastrukture i postepenoj implementaciji novih modela sakupljanja otpada.

Pored planirane nabavke novih polupodzemnih kontejnera, neophodno je obezbijediti sredstva za redovno i investiciono održavanje postojećih polupodzemnih i nadzemnih kontejnera, uključujući zamjenu oštećenih dijelova, poklopaca, kesa postavljenih unutar

kontejnera, servisiranje mehanizama za pražnjenje, kao i druge aktivnosti neophodne za očuvanje funkcionalnosti sistema.

Tabela 69 Planirana sredstva za održavanje i remont polupodzemnih i nadzemnih kontejnera za period 2027 – 2029. Godine

Namjena	Planirana sredstva (€)	Godina
Redovno održavanje, servisiranje i sanacija oštećenja	33.000,00	2027.
Redovno održavanje, remont i zamjena dotrajalih elemenata	33.000,00	2028.
Održavanje, remont i unapređenje funkcionalnosti sistema	34.000,00	2029.
	100.000,00	Ukupno

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Ukupna procijenjena vrijednost planirane nabavke novih polupodzemnih kontejnera u periodu 2027–2029. godine iznosi 360.000 € bez PDV-a, dok su za održavanje i remont postojeće infrastrukture planirana sredstva u iznosu od 100.000 €.

14.3 Planirana dinamika uspostavljanja reciklažnih ostrva za period 2027–2029.godine

U cilju razvoja sistema primarne selekcije otpada i povećanja dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje reciklabilnih materijala, planirano je uspostavljanje ukupno 30 reciklažnih ostrva na teritoriji Glavnog grada u periodu 2027–2029.godine. Dinamika realizacije predviđa izgradnju po 10 reciklažnih ostrva godišnje. Svako reciklažno ostrvo biće opremljeno sa tri kontejnera zapremine 1,1 m³ za odvojeno sakupljanje papira i kartona, PET ambalaže i aluminijumske ambalaže, kao i sa tri zaštitna kućišta koja omogućavaju funkcionalnije korišćenje, zaštitu opreme i bolju integraciju u urbani prostor.

14.4 Nabavka kanti za odvojeno sakupljanje otpada- “sistem od vrata do vrata”

Planirano je da se u periodu 2027–2029. godine sistemom obuhvati ukupno 8.734 domaćinstva, kojima će biti podijeljeno približno 17.468 kanti, odnosno po dvije kante za svako domaćinstvo – jedna za reciklabilnu frakciju i jedna za biootpad i rezidualni („mokru“) frakciju. Dinamika raspodjele definisana je na osnovu planirane implementacije sistema „od vrata do vrata“, pri čemu će svako domaćinstvo biti opremljeno sa dvije namjenske posude u skladu sa konceptom upravljanja otpadom predviđenim Opcijom IIIb i V. Procijenjena vrijednost nabavke kanti iznosi 436.700,00 EUR bez PDV-a, pri jediničnoj cijeni od 25,00 EUR bez PDV-a po kanti(Tabela 70,71).

Tabela 70 Prikaz raspodjele kanti za individualno sakupljanje otpada

Naselja	Broj domaćinstava	Broj kanti (2 po domaćinstvu)	Godina
Tološi i Dajbabe	2.722	5.444	2027.
Gornja Gorica i Donja Gorica	2.713	5.426	2028.
Kokoti, Zelenika i Konik	3.299	6.598	2029.
	8.734	17.468	Ukupno (2027–2029.)

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Cilj ovih aktivnosti je povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom primarne selekcije otpada, unapređenje kvaliteta izdvojenih sekundarnih sirovina i smanjenje količina otpada koje se odlažu na deponiji „Livade“, čime će se doprinijeti ostvarivanju ciljeva održivog upravljanja otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorice.

Tabela 71 Projekcija finansijskih troškova nabavke kanti za sistem sakupljanja „od vrata do vrata“ (2027 – 2029)

Obuhvaćena individualna naselja	Broj planiranih kanti (kom.)	Jedinična cijena kante bez PDV-a (€)	Ukupna projektovana vrijednost bez PDV-a (€)	Godina
Tološi i Dajbabe	5.444	25,00	136.100,00	2027.
Gornja Gorica i Donja Gorica	5.426	25,00	135.650,00	2028.
Kokoti, Zelenika i Konik	6.598	25,00	164.950,00	2029.
Sva planska individualna naselja	17.468	25,00	436.700,00	UKUPNO

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Važna napomena: Prikazani obuhvat i broj domaćinstava po naseljima za period 2027–2029.godine izražen je isključivo u okvirnim vrijednostima na bazi trenutno raspoložive baze podataka i procjena na terenu. Prikazane brojke su izrazito sklone promjenama i prilagođavanjima tokom realizacije plana, u zavisnosti od dinamike rasta broja korisnika, rezultata završetka procesa mapiranja, prostorno-urbanističkog razvoja prigradskih zona, kao i od realno obezbijeđenih finansijskih sredstava i ishoda postupaka javnih nabavki.

Za odvojeno sakupljanje reciklabilne frakcije komunalnog otpada (papir, karton, plastična i metalna ambalaža), planiran je razvoj sistema reciklažnih ostrva kroz nabavku i postavljanje namjenskih kanti zapremine 120 i 240 litara, koje će biti smještene u zaštitna metalna kućišta. Primjena ovog infrastrukturnog modela obezbjeđuje:

- Jednostavnije korišćenje i bolju pristupačnost za građane.
- Visok stepen zaštite opreme od vandalizma i nepovoljnih atmosferskih uticaja.
- Očuvanje kvaliteta i tržišne vrijednosti izdvojenih sekundarnih sirovina (zaštita od vlage i miješanja sa drugim vrstama otpada).

Nove stanice za reciklabilnu frakciju postavljale se na pažljivo odabranim lokacijama radi postizanja maksimalne prostorne pokrivenosti teritorije Glavnog grada. Poseban fokus biće na gradskim jezgrima i zonama, koji nisu u blizini reciklažnih ostrva. Na ovaj način, građanima se omogućava primarna selekcija otpada u neposrednoj blizini mjesta stanovanja. Za odvojeno sakupljanje suve frakcije otpada, koja obuhvata papir i karton, plastičnu i metalnu ambalažu, planirana je uspostava dodatnih lokacija za postavljanje namjenskih kanti zapremine 120 i 240 litara, smještenih u zaštitna metalna kućišta. Planirana dinamika predviđa postavljanje 30 lokacija godišnje, odnosno ukupno 90 lokacija u periodu 2027–2029. godine. Svaka lokacija biće opremljena sa tri kante i odgovarajućim zaštitnim kućištima.

Varijanta I – Nabavka kanti zapremine 120 litara(Tabela 72)

Ukupna vrijednost jedne lokacije: 1.815 € bez PDV-a

Tabela 72 Nabavka kanti zapremine 120 litara

Broj lokacija	Broj kanti 120 l	Broj kućišta	Vrijednost kanti (€)	Vrijednost kućišta (€)	Ukupna vrijednost bez PDV-a (€)	Godina
30	90	90	2.250	52.200	54.450	2027.
30	90	90	2.250	52.200	54.450	2028.
30	90	90	2.250	52.200	54.450	2029.
90	270	270	6.750	156.600	163.350	

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Varijanta II – Nabavka kanti zapremine 240 litara(Tabela 73)

- Ukupna vrijednost jedne lokacije: 2.265 € bez PDV-a

Tabela 73 Nabavka kanti zapremine 240 litara

Broj lokacija	Broj kanti 240 l	Broj kućišta	Vrijednost kanti (€)	Vrijednost kućišta (€)	Ukupna vrijednost bez PDV-a (€)	Godina
30	90	90	3.150	64.800	67.950	2027.
30	90	90	3.150	64.800	67.950	2028.
30	90	90	3.150	64.800	67.950	2029.
90	270	270	9.450	194.400	203.850	Ukupno

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

Na osnovu izvršene procjene, ukupna vrijednost ulaganja za uspostavljanje 90 lokacija za odvojeno sakupljanje suve frakcije otpada iznosila bi:

Varijanta sa kantama 120 l: 163.350 € bez PDV-a

Varijanta sa kantama 240 l: 203.850 € bez PDV-a

U konačnoj fazi realizacije projekta izbor odgovarajuće varijante biće definisan na osnovu tehničkih karakteristika lokacije, gustine naseljenosti, procijenjenih količina otpada i raspoloživih finansijskih sredstava(Tabela 74).

Tabela 74 Tabelarni prikaz planiranih investicija

Investicija	Ukupna vrijednost
Mobilna reciklažna dvorišta	40.000
Reciklomati	210.000
Kante za domaćinstva	436.700
Javne stanice 120 l	163.350
Javne stanice 240 l	203.850

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

14.5 Korpe za odlaganje sitnog otpada

U skladu sa definisanom dinamikom, u tabeli ispod teksta dat je detaljan finansijski proračun za nabavku korpi. Proračun je rađen na osnovu bazne cene od 379,00 € + PDV.

Tabela 75 Finansijska procena nabavke korpi za sitni otpad za period 2026–2029. Godine

Količina (kom)	Bazna cena po komadu (bez PDV-a)	Cena po komadu sa PDV-om (21%)	Ukupan godišnji trošak (bez PDV-a)	Ukupan godišnji trošak (sa PDV-om)	Planska godina
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2026.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	585,90 €	2027.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2028.
10	379,00 €	458,59 €	3.790,00 €	4.585,90 €	2029.
UKUPNO 40	-	—	15.160,00 €	18.343,60 €	-

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

14.6 Nabavka kontejnera za kabasti i biljni otpad

U skladu sa Odlukom o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Glavnog grada, u cilju uspostavljanja funkcionalnog sistema za sakupljanje kabastog i zelenog otpada, planirana je sukcesivna nabavka kontejnera zapremine 7 m³ tokom planskog perioda 2027–2029.godine. Nabavljeni kontejneri koristiće se za opremanje planiranih lokacija, povećanje dostupnosti usluge građanima i unapređenje sistema odvojenog sakupljanja otpada.

Ukupna procijenjena vrijednost nabavke 45 kontejnera zapremine 7 m³ za kabasti i zeleni otpad iznosi 76.500 € bez PDV-a. Planirana dinamika nabavke omogućava ravnomjerno opremanje svih planiranih lokacija tokom planskog perioda, uz istovremeno prilagođavanje operativnim potrebama Društva i povećanje dostupnosti sistema građanima. Realizacijom ove mjere unaprijediće se dostupnost infrastrukture za odvojeno sakupljanje posebnih tokova otpada, smanjiti mogućnost njihovog nepropisnog odlaganja na javnim površinama i doprinijeti ostvarivanju ciljeva lokalnog plana upravljanja otpadom.

14.7 Izgradnja Re-Use centar

U cilju sprječavanja nastajanja otpada i promocije principa cirkularne ekonomije, u periodu 2027–2029. godine planira se uspostavljanje prvog Reuse centra na teritoriji Glavnog grada, u okviru reciklažnog dvorišta Tološi.

Reuse centar biće organizovan kao sistem za prijem, pregled, sortiranje, pripremu za ponovnu upotrebu i redistribuciju funkcionalnih predmeta iz domaćinstava, uključujući namještaj, kućne aparate, tekstil, knjige, igračke, sportsku opremu i druge upotrebljive predmete. Na ovaj način omogućiće se ponovno korišćenje predmeta koji bi inače završili u toku otpada, čime će se smanjiti količine otpada koje se odlažu na deponiju i produžiti životni vijek proizvoda.

Projekat podrazumijeva izgradnju objekta spratnosti P+P1, bruto površine približno 200 m², sa prijemnim prostorom, zonom za pregled i sortiranje predmeta, izložbenim dijelom i prostorom za održavanje edukativnih aktivnosti. Pored ekoloških koristi, Reuse centar će imati i značajnu društvenu funkciju kroz omogućavanje građanima da preuzimaju upotrebljive predmete i kroz aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o održivom korišćenju resursa.

Za realizaciju projekta planirana su sredstva za izgradnju i uređenje objekta (Tabela 76), kao i za nabavku opreme neophodne za njegovo funkcionisanje.

Tabela 76 Sredstva za izgradnju RE Use centar

Aktivnost	Procijenjena vrijednost bez PDV-a (€)
Izgradnja i uređenje Re-Use centra	150.000
Nabavka opreme	50.000
Ukupno	200.000

(Izvor: Čistoća d.o.o.)

U cilju realizacije projekta pokrenute su aktivnosti na pribavljanju potrebnih saglasnosti i odobrenja, nakon čega će se pristupiti izgradnji i stavljanju centra u funkciju u skladu sa važećom planskom i tehničkom dokumentacijom.

14.8. Biokompostana

Po pitanju izgradnje biokompostane, u zavisnosti od definisanja modela finansiranja raspoloživa sredstva će se koristiti shodno modelu po kojem će se raspisivati javni tenderi za izvođenje radova i nabavku materijala i opreme. Nakon uspostavljanja finansijske konstrukcije koja treba da se bazira na fondove EU pristupiće se izradi potrebnih studija za potrebe izgradnje biokompostane, a način praćenja realizacije projekta će biti definisan u finansijskom planu.

14.9 Procjena finansijske održivosti

Finansijska održivost planiranih investicija u infrastrukturu, komunalnu opremu i mehanizaciju za potrebe unapređenja sistema upravljanja otpadom sagledava se u odnosu na procijenjene troškove, planiranu dinamiku realizacije i izvore finansiranja prikazane u Finansijskom planu.

Realizacija planiranih ulaganja zavisice od raspoloživosti budžetskih sredstava Glavnog grada i nadležnih privrednih društava, mogućnosti obezbjeđivanja sredstava iz nacionalnih i međunarodnih izvora finansiranja, kao i od ispunjenosti zakonskih, tehničkih i drugih preduslova za realizaciju pojedinačnih projekata.

Pored investicionih troškova, prilikom procjene finansijske održivosti uzimaju se u obzir i troškovi funkcionisanja, održavanja i obnavljanja infrastrukture i opreme, kako bi se obezbijedilo njihovo kontinuirano i efikasno korišćenje.

Imajući u vidu da realizacija pojedinih investicija zavisi od obezbjeđivanja dodatnih finansijskih sredstava i sprovođenja potrebnih pripremnih aktivnosti, dinamika njihove realizacije može se prilagođavati raspoloživim finansijskim mogućnostima i stepenu pripremljenosti projekata, uz očuvanje utvrđenih prioriteta u unapređenju sistema upravljanja otpadom.

Finansijska održivost pojedinačnih investicija većeg obima, čija realizacija zahtijeva dodatne analize i značajnija ulaganja, detaljnije će se sagledavati kroz odgovarajuću projektnu dokumentaciju, studije izvodljivosti i analize troškova i koristi.

Cjelokupan investicioni ciklus planiran je kroz kombinaciju različitih modela finansiranja kako bi se minimalno opteretila tekuća likvidnost. Manji i brzo isplativi projekti (prerada građevinskog otpada, kogeneracija i edukativni centar) finansiraju se iz sopstvenih sredstava u iznosu od oko 2,87 miliona eura, uz povrat investicije za oko 5-7 godina. Za kapitalne infrastrukturne objekte, kao što je nova sanitarna kada 6 i zatvaranje sanitarnih kada 1,2 i 3 (ukupno 5 miliona eura), predviđena su sredstva Glavnog grada, dok se za novi automatizovani Reciklažni centar (cca 35 miliona eura) računa na međunarodne grantove i povoljne kredite. Najveći projekat – termička obrada otpada je vrijedna 230 miliona eura i realizovaće se kroz privatno-javno partnerstvo, gdje sve troškove i rizik finansiranja preuzima strani investitor.

Predloženi model investicija je izuzetno finansijski održiv i bezbjedan za poslovanje Društva. Ključni generatori prihoda – prije svega nova sanitarna kada 6 i automatizovani Reciklažni centar – donosiće će Društvu više miliona eura prihoda godišnje. Prebacivanjem finansiranja najvećih projekata na Glavni grad, komercijalne partnere i eksterne fondove, „Deponija“ d.o.o. izbjegava prekomjerno zaduživanje i osigurava stabilno, dugoročno i samoodrživo poslovanje bez finansijskih rizika.

15. INFORMISANJE, EDUKACIJA I UČEŠĆE JAVNOSTI

15.1. Institucionalna podrška i edukacija građana

Informisanje i edukacija građana predstavljaju važan preduslov za uspješno sprovođenje svih mjera u oblasti upravljanja otpadom.

Informisanje, edukacija i podizanje svijesti javnosti o značaju pravilnog upravljanja otpadom, zaštite životne sredine i razvoja cirkularne ekonomije predstavljaju kontinuiranu aktivnost Deponije d.o.o. Podgorica. Cilj ovih aktivnosti je informisanje građana i drugih korisnika sistema o pravilnom postupanju sa otpadom, značaju selektivnog prikupljanja, reciklaže, ponovne upotrebe i odgovornog odnosa prema životnoj sredini.

U planskom periodu nastaviće se i intenzivirati edukativne aktivnosti usmjerene posebno na djecu predškolskog i školskog uzrasta, studente i građane.

Aktivnosti će obuhvatiti: organizovanje edukativnih radionica, edukativnih kampanja posjete sanitarnoj deponiji Livade i Regionalnom reciklažnom centru, upoznavanje sa procesima upravljanja otpadom; promociju reciklaže i ponovne upotrebe; informisanje o pravilnom odvajanju otpada; informisanje o radu reciklažnih dvorišta i mobilnih reciklažnih dvorišta; postavljanju reciklažnih ostrva, saradnju sa mjesnim zajednicama i obrazovnim ustanovama; promotivne kampanje i informativni materijal; organizovanje akcija čišćenja i drugih aktivnosti od javnog značaja.

Kroz neposredno upoznavanje sa procesima rada i sistemom upravljanja otpadom, građani će se informisati o značaju selektivnog sakupljanja i primarne selekcije otpada, reciklaže, ponovne upotrebe materijala i zaštite životne sredine, i motivisati za aktivno učešće u donošenju odluka kroz neposredne aktivnosti na terenu i kroz tribine, izražavanjem mišljenja, sugestija i potreba u cilju stvaranja pretpostavki za kvalitetnije i lakše upravljanje otpadom, a time i unapređenja kvaliteta života i zaštite životne sredine.

Posebna pažnja biće usmjerena na kontinuirano informisanje korisnika o terminima i lokacijama privremenog postavljanja kontejnera za biljni i kabasti otpad, kao i o mogućnostima pravilne predaje građevinskog i drugih posebnih tokova otpada.

Akcentat će biti stavljen na kampanje kojim će se građani dodatno motivisati da učestvuju u odvojenom sakupljanju papira, kartona, plastike, stakla i drugih reciklabilnih materijala, čime se doprinosi razvoju navika odgovornog postupanja sa otpadom i povećanju učešća javnosti u sistemu selektivnog prikupljanja.

Planirane aktivnosti realizovaće se kroz institucionalnu saradnju uprave Glavnog grada, Sekretarijata za komunalne poslove, privrednih društava "Čistoća" d.o.o. Podgorica, "Deponija" d.o.o. Podgorica, "Zelenilo" d.o.o. Podgorica, "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Podgorica, Uprave za inspeksijske poslove, Službom komunalne policije i ostalih nadležnih organa uprave, resornog ministarstva, nadležnih državnih institucija i NVO iz oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine.

16. PRAĆENJE REALIZACIJE PLANA I IZVJEŠTAVANJE

16.1 Praćenje realizacije i institucionalna nadležnost za prikupljanje podataka

Za sistematsko prikupljanje, obradu i sistematizaciju podataka o realizaciji svih mjera predviđenih ovim planom nadležan je Sekretarijat za komunalne poslove, „Čistoća“ d.o.o.Podgorica, „Deponija“d.o.o.Podgorica, „Zelenilo“d.o.o Podgorica, „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Podgorica, Uprava za inspekcijske poslove Glavnog grada i Služba komunalne policije.

16.2 Dinamika prikupljanja podataka i izvještavanja

- Kontinuirano (na dnevnom i nedjeljnom nivou): Prikupljanje operativnih podataka o količinama sakupljenog komunalnog, kabastog i zelenog otpada, evidencija lokacija i pražnjenja posuda putem sistema video-nadzora, kao i praćenje rada komunalne mehanizacije.
- Kvartalno (na svaka 3 mjeseca): Interni presjek stanja o sprovedenim javnim nabavkama (vozila, kante, kontejneri), stepenu realizacije infrastrukturnih projekata i utrošku finansijskih sredstava, sprovedenom inspekcijskom i komunalnom nadzoru.
- Godišnje izvještavanje izradom godišnjih izvještaja o realizovanim aktivnostima shodno programskoj projekciji na godišnjem nivou.
- Izrada godišnjeg izvještaja o sprovođenju Lokalnog plana upravljanja otpadom za kalendarsku godinu. Izvještaj se shodno Zakonu o upravljanju otpadom usvaja na Skupštini Glavnog grada Podgorice i nakon usvajanja dostavlja Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, i Agenciji za zaštitu životne sredine.
- U sprovođenju i praćenju ovog Plana koristiće se izrađena GIS baza podataka komunalne infrastrukture za upravljanje otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorica, koja predstavlja informacionu osnovu za praćenje postojećeg stanja i razvoja infrastrukture, evidentiranje realizovanih mjera i planiranje novih kapaciteta. Podaci iz baze koristiće se za praćenje realizacije planiranih aktivnosti, procjenu ostvarenih rezultata i izvještavanje o sprovođenju Plana. Baza će se, u skladu sa realizovanim aktivnostima i raspoloživim podacima, ažurirati tokom perioda važenja Plana i predstavlja njegov prateći digitalni dio.

17. NADZOR I KONTROLA SPROVOĐENJA PLANA

Nadzor i kontrola sprovođenja aktivnosti i mjera vršiće se u skladu sa važećim propisima kojima se uređuje oblast upravljanja otpadom, u okviru nadležnosti Sekretarijat za komunalne poslove, privrednih društava "Čistoća" d.o.o. Podgorica, "Deponija" d.o.o. Podgorica, "Zelenilo" d.o.o. Podgorica i Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Podgorica. Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem propisa i planiranih aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom vršiće Uprava za inspekcijske poslove Glavnog grada, dok će komunalni nadzor, u okviru svojih zakonom utvrđenih ovlašćenja vršiti Služba komunalne policija Glavnog grada.

Posebnu pažnju u realizaciji Lokalnog plana potrebno je posvetiti jačanju inspekcijskog i komunalnog nadzora nad sprovođenjem mjera u oblasti upravljanja otpadom. Efikasno sprovođenje planiranih mjera, posebno u dijelu primarne selekcije, pravilnog odlaganja otpada i sprječavanja nepropisnog odlaganja, u značajnoj mjeri zavisi od kontinuiranog i efikasnog nadzora na terenu.

U tom smislu, neophodno je dodatno uključivanje Uprave za inspekcijske poslove Glavnog grada i Službe komunalne policije u realizaciju ciljeva i mjera utvrđenih ovim Planom, uz intenziviranje kontrola na lokacijama na kojima se evidentiraju nepravilnosti i ponavljaju slučajevi nepropisnog odlaganja otpada. Radi obezbjeđivanja kontinuiteta i efikasnosti nadzora, potrebno je razmotriti jačanje njihovih kadrovskih, tehničkih i operativnih kapaciteta, kao i unapređenje koordinacije sa subjektima nadležnim za sakupljanje i upravljanje otpadom.

Posebno je važno obezbijediti redovne kontrole na lokacijama sa povećanim rizikom od nepropisnog odlaganja otpada, kao i pravovremeno postupanje po prijavama građana i uočenim nepravilnostima. Rezultati inspekcijskog i komunalnog nadzora treba da se evidentiraju i koriste za praćenje stanja, planiranje daljih aktivnosti i procjenu efekata sprovedenih mjera.

Bez odgovarajućeg nivoa nadzora i dosljednog sprovođenja propisa, efekti ulaganja u komunalnu infrastrukturu i opremu za upravljanje otpadom mogu biti značajno umanjeni. Stoga se jačanje inspekcijskog i komunalnog nadzora smatra važnim preduslovom za uspješnu realizaciju Lokalnog plana, povećanje stepena primarne selekcije, smanjenje nepropisnog odlaganja otpada i ostvarivanje utvrđenih ciljeva upravljanja otpadom.

U zavisnosti od vrste mjere, aktivnosti i obaveze definisane planom, kontrola i praćenje realizacije vršiće se i od strane drugih nadležnih lokalnih i državnih organa i institucija, u skladu sa njihovim zakonom utvrđenim nadležnostima.

Praćenje realizacije plana obuhvatiće kontinuirano praćenje sprovođenja planiranih mjera i aktivnosti, ostvarivanja utvrđenih ciljeva, kao i izvršavanja obaveza svih subjekata uključenih u njegovu realizaciju.

O sprovođenju plana vodiće se odgovarajuća evidencija i pripremati izvještaji u skladu sa zakonom, uključujući godišnje izvještavanje o realizaciji mjera i aktivnosti, ostvarenom napretku i eventualnim odstupanjima od planirane dinamike.

Glavni grad će, u okviru svojih nadležnosti, obezbijediti praćenje i izvještavanje o sprovođenju lokalnog plana, kao i preduzimanje odgovarajućih mjera u slučaju utvrđenih nepravilnosti ili odstupanja, u skladu sa važećim propisima.

18. PROCJENA RIZIKA I MJERE UBLAŽAVANJA U UPRAVLJANJU OTPADOM ZA GLAVNI GRAD PODGORICA

Sprovođenje Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Glavnog grada Podgorica za period 2026–2029. godine može biti izloženo određenim finansijskim, operativnim, projektnim, administrativnim i regulatornim rizicima, kao i rizicima koji se odnose na saradnju i učešće građana i privrede u sistemu upravljanja otpadom.

Finansijski rizici

Imajući u vidu ostvarenu stopu naplate usluga u sistemu upravljanja otpadom, finansijski rizici prvenstveno se odnose na moguće promjene tržišnih cijena reciklažnih sirovina, posebno plastike, koje mogu uticati na prihode od njihove prodaje i ekonomsku održivost pojedinih aktivnosti reciklaže.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje tržišnih cijena reciklažnih sirovina, unapređenje kvaliteta i čistoće izdvojenih materijala, kao i planiranje prihoda uz uvažavanje mogućih tržišnih oscilacija.

Projektni i administrativni rizici

Rizici u ovoj kategoriji mogu se odnositi na trajanje i dinamiku sprovođenja postupaka javnih nabavki, uključujući mogućnost podnošenja žalbi, ponavljanja postupaka ili neuspjeha nabavke, što može uticati na rokove realizacije planiranih projekata i nabavku potrebne opreme i mehanizacije. Dodatni rizik predstavlja međusobna usklađenost aktivnosti različitih učesnika u realizaciji planiranih projekata.

Mjera ublažavanja: Blagovremena priprema tehničke i tenderske dokumentacije, planiranje postupaka javnih nabavki u skladu sa zakonskim rokovima, kontinuirana koordinacija nadležnih organa i privrednih društava, kao i redovno praćenje dinamike realizacije planiranih aktivnosti.

Regulatorni rizici

Rizici se mogu odnositi na izmjene zakonskog i podzakonskog okvira, dinamiku uspostavljanja pojedinih zakonom predviđenih sistema upravljanja posebnim tokovima otpada i promjene obaveza učesnika u sistemu, uključujući primjenu principa proširene odgovornosti proizvođača.

Poseban značaj ima dinamika uspostavljanja i operativnog funkcionisanja sistema proširene odgovornosti proizvođača, od kojeg može zavisiti realizacija pojedinih aktivnosti i obezbjeđivanje odgovarajuće podrške lokalnom sistemu upravljanja otpadom tokom planskog perioda.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje zakonskih i podzakonskih propisa, blagovremeno usklađivanje lokalnih aktivnosti sa važećim regulatornim okvirom i saradnja sa nadležnim državnim organima i drugim učesnicima u sistemu, radi pravovremenog uključivanja Glavnog grada u uspostavljene sisteme proširene odgovornosti proizvođača.

Operativni rizici

Operativni rizici prvenstveno se odnose na moguća odstupanja u količini i sastavu generisanog otpada u odnosu na planske projekcije, promjene u dinamici nastajanja otpada, kao i moguće poremećaje u kontinuitetu obezbjeđivanja sirovina za reciklažu i funkcionisanju pojedinih segmenata sistema.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje količina i sastava otpada, unapređenje sistema odvojenog sakupljanja, redovno ažuriranje podataka i prilagođavanje organizacije sakupljanja i tretmana otpada promjenama u njegovim karakteristikama i količinama.

Rizici u vezi sa saradnjom i učešćem građana i privrede

Nedovoljna informisanost i učešće građana i privrednih subjekata, nepravilno odlaganje otpada i nedovoljno razvijene navike odvojenog sakupljanja mogu umanjiti efekte planiranih mjera i otežati ostvarivanje ciljeva Plana. Takođe, nedovoljna prihvaćenost pojedinih infrastrukturnih rješenja u lokalnoj zajednici može uticati na njihovu realizaciju i korišćenje.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano sprovođenje aktivnosti informisanja i edukacije, unapređenje komunikacije i saradnje sa građanima, privredom i mjesnim zajednicama, uključivanje javnosti u odgovarajuće faze planiranja i realizacije projekata, kao i jačanje nadzora nad pravilnim odlaganjem otpada.

Prepoznavanje navedenih rizika i sprovođenje odgovarajućih mjera za njihovo ublažavanje predstavljaju važan preduslov za uspješnu realizaciju Lokalnog plana. Kontinuirano praćenje promjena u sistemu upravljanja otpadom, koordinacija nadležnih organa i privrednih društava, blagovremeno planiranje aktivnosti i unapređenje saradnje sa građanima i privredom doprinijeće smanjenju mogućih odstupanja u realizaciji planiranih mjera i ostvarivanju ciljeva Plana u periodu 2026 – 2029.godine.

19. EVALUACIJA

Po isteku planskog ciklusa, u skladu sa zakonskim propisima, pristupiće se izradi Završne procjene (Evaluacije) Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Glavnom gradu Podgorica za period 2026–2029.godine.

Fokus završne procjene biće usmjeren na:

- Sveobuhvatnu analizu ostvarenosti ciljeva: Procjena da li je postignut planirani obuhvat stanovništva sistemom „od vrata do vrata“, da li je stopa primarne selekcije povećana kroz rad reciklomata, Reuse centra i reciklažnih ostrva, te da li su divlje deponije trajno sanirane;
- Finansijsku efikasnost: Analiza odnosa planiranog trogodišnjeg budžeta i realizovanih ulaganja po svim izvorima finansiranja;
- Smjernice za budući period: Rezultati ove evaluacije poslužiće kao stručna i empirijska osnova za izradu narednog lokalnog plana upravljanja otpadom Glavnog grada.

Prilog:

Prilog 1. GIS baza podataka komunalne infrastrukture za upravljanje komunalnim otpadom na teritoriji Glavnog grada Podgorica- digitalni prilog

Interaktivna mapa: <https://cistoca.me/elaborat>

Spisak propisa

- Zakon o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24)
- Zakon o komunalnim djelatnostima ("Sl. list CG", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19, 140/22, 84/24)
- Zakon o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 117/26)
- Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore", br. 02/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25)
- Zakon o izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 019/25, 092/25, 160/25, 114/26)
- Zakon o bezbjednosti hrane ("Sl. list Crne Gore", br. 57/15, 059/26)
- Zakon o veterinarstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 030/12, 048/15, 057/15, 052/16, 043/18, 084/24, 092/25, 014/26, 059/26, 079/26)
- Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list Crne Gore", br. 03/19, 086/22, 05/24, 07/24, 092/25, 149/25, 119/26)
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16, 075/18, 084/24 i 070/26)
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10, 40/11, 59/11, 52/16 i 084/24)
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20, 086/22, 004/23, 019/25 i 091/25)
- Zakon o Glavnom gradu ("Sl. list RCG", br. 65/05, "Sl. list Crne Gore", br. 88/09, 72/10, 02/16, 031/17 i 092/22).

- Zakon o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br. 60/03 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10, 32/11 i 56/14);
- Zakon o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 037/17);
- Zakon o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br. 39/03 i "Sl. list Crne Gore", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 052/16, 084/24 i 064/26);
- Zakon o komunalnoj policiji ("Sl. list Crne Gore", br. 57/14, 034/19);
- Zakon o javnim nabavkama ("Sl. list Crne Gore", br. 074/19, 003/23, 011/23, 084/24, 098/26, 132/26)
- Okvirna direktiva o otpadu (WFD), Član 11
- Okvirna direktiva o otpadu, Član 11
- Okvirna direktiva o otpadu, Član 22
- Okvirna direktiva o otpadu, Član 22
- Direktiva o deponijama, Član 5
- Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (PPWD), Član 6
- Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029. godine
- Nacionalna strategija i drugi planski dokumenti i strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom
- Nacionalna strategija o klimatskim promjenama (NSKP) do 2030. godine
- Nacionalna strategija održivog razvoja
- Prostorni plan Crne Gore
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine
- Strateški plan razvoja Glavnog grada Podgorica za period 2026–2031. godine
- Lokalni plan zaštite životne sredine Glavnog grada Podgorice za period 2019–2022. godine
- Akcioni plan održivog razvoja Glavnog grada Podgorica
- Akcioni plan biodiverziteta Glavnog grada Podgorice
- Program uređenja prostora Glavnog grada Podgorica za 2026. godinu
- Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Glavnog grada ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/18)
- Odluka o održavanju čistoće na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 009/20)
- Odluka o komunalnom redu ("Sl. list Crne Gore- opštinski propisi", br. 029/20, 007/21)
- Odluka o načinu i uslovima organizovanja poslova u vršenju komunalnih djelatnosti ("Sl. list RCG - opštinski propisi", br. 19/96, 14/01, "Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 38/08)
- Odluka o uređivanju i održavanju zelenih površina ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 09/09, 40/15 i 34/16)
- Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 067/25)
- Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 39/12);

- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Sl. list Crne Gore", br. 42/12);
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 33/13 i 65/15);
- Uredba o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Sl. list Crne Gore “, broj 26/97, 9/00; 33/08, 64/09, 040/11, 049/11, 119/22);
- Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola („Sl. list Crne Gore “, broj 7/08, 075/26);
- Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine („Sl. list Crne Gore “, broj 19/13);
- Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada ("Sl. list CG", br. 064/24).
- Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, listi klasifikacije otpada i sadržaju i načinu vođenja registra izdatih dozvola ("Sl. list Crne Gore", br. 71/10, 083/16 , 076/17);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izvještaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 53/12);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja Plana upravljanja otpadom proizvođača otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 05/13, 021/25);
- Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno – tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija ("Sl. list Crne Gore", br. 31/13, 025/16);
- Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 46/13 i 21/14);
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12, 064/24);
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 094/24);
- Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 020/25);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava Privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši preradu i/ili odstranjivanje otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 064/24);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši sakupljanje, odnosno transport otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 020/25);
- Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranja iz biootpada ("Sl. list Crne Gore", br. 59/13);
- Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača, prevoznika, trgovaca i posrednika otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 47/13)